

HISTORIA
IMPERIALIS CANONICÆ ROGGENBURGENSIS
SACRI, CANDIDI, ET EXEMPTI ORDINIS
PRÆMONSTRATENSIS

IN SUEVIA,

EX

DOCUMENTIS VETUSTISSIMIS ET AUTHENTICIS
DEDUCTA,

ATQUE

A PRIMO FUNDATIONIS SUÆ ANNO,
QUI FUIT POST CHRISTUM NATUM MCXXVI.
USQUE AD ANNUM MDCCLIX.

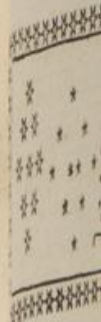
FIDELI CALAMO CONTINUATA

A

P. PHILIPPO BAYRHAMER,
EJUSDEM S. ORD. ET COLLEGII CANONICO CAPITULARI.

T O M I VI.

P A R S I.

BRE
STORIAM

Recipe, Lib
gentis, q
antiquit
ndscriptam. Hipe
Propofiti, den Ab
u posterior. Pate
phores, modd p
a fia. Ur licen a
mcludam fia, p
ma deprehendim.
mram Suppmitu
mion - Lorenz & C
m Wunzenbergo
na & Maza. Cum e
quam Superon or
ca una pateremus
firum equi bonique

DE PREP
Tabulam pra

Nome
I GERUNG

II. BEICHTOLI
Eidgen.

III. WENFRAN
Kantone

IV. MANQU

V. LUDON

VI. CLERICUS
BOVE

Tom. VI. Col.

BREVIS INTRODUCTIO
AD
HISTORIAM ROGGENBURGENSEM.

Accipe, Lector benevole ! Imperialis nostri Monasterii Roggenburgensis, quam damus, Historiam, ex Actis & Documentis ævi tam antiquioris quàm recentioris studiosissimè collectam, & fidei calamo conscriptam. Bipartita est, nempe Prælatorum regimini accommodata, qui primò Præpositi, dein Abbates audiebant. Præpositos Pars prior, Abbates exhibebit posterior. Partes in Capita, hæc discriminamus in Paragraphos, quos modò plures, modò pauciores reperies, prout rerum materies aut fœcunda, aut sterilis fuit. Ut lucem à tenebris, verum à falso discernere, diu subinde multumque sudandum fuit, præsertim circa epocham, ubi non rarò fatalem nobis epochen deprehendimus. Ea propter numerum annorum de Præpositis præsertim non nunquam suppressimus, ne falsum exprimere cogamur. Præterea de Monasteriis Sanct - Lucensi & Churwaldensi in Rhœtia transalpina, de Adelbergensi in Ducatu Würtembergico multa leges, quod factum est ideò, ut Filias non separemus à Matre. Cum enim Ecclesiæ præfatæ à cunis suis Abbati Roggenburgensi tanquam Superiori ordinario & Patri Domûs subjaceant, dignum justumque videtur, ut non prætereamus, quæ tam arctè conjunctæ sunt nobis. Interim laborem nostrum æqui bonique consule, & factum mihi, tibi verò dictum satis. Vale.

PARS PRIOR

DE PRÆPOSITIS CANONIÆ ROGGENBURGENSIS.

En Tabulam præponimus, ex qua uno quasi intuitu cognosces omnes Præpositos nostros.

Nomen.	Electus.	Mortuus.
I. GERUNGUS.	ab Ursperga submissus 1126.	1170.
II. BERCHTOLDUS de Efslingen.	1170.	1207. vel 1208.
III. MENFRIDUS de Schuffenried.	1207. vel 1208.	Sorethi 1220.
IV. MARQUARDUS.	1218.	nescitur quando.
V. LUDOVICUS.	de anno non constat.	ignoratur.
VI. ULRICUS WINCKL- HOVER.	incertum quando.	1280.

Nomen.	Electus.	Mortuus.
VII. LUDOVICUS II.	1280.	non constat quando.
VIII. RUDOLPHUS.	incertum est tempus,	etiam mortis.
IX. THEODORICUS I.	de anno nil constat.	anno nobis profus incognito.
X. CONRADUS.	anno nobis ignoto.	24. Febr. anno ignoto.
XI. BERCHTOLDUS II. de Gynzögg.	annus ignoratur.	1358.
XII. THEODORICUS II.	1358.	nescitur tempus.
XIII. HENRICUS SCHY- LIN, Sueviæ & Baviaræ Vifitator.	de electionis &	mortis tempore nil constat.
XIV. JOANNES KELLER.	anno ignoto.	circa annum 1405.
XV. UDALRICUS HOERNER.	circa annum 1405.	nescitur quando.
XVI. JOANNES ELLRANG.	nec electionis.	nec mortis annus notus.
XVII. ULRICUS SCHWARZ.	nescitur quando.	1440.

CAPUT I.

Prima Monasterii origo.

§. I.

*Pertholdus Comes de Bibereck, & Demutha ejus uxor, extincto
in aquis Filió, arcem Deo consecrant.*

Enimverò plùs quàm Athenis noctuæ cæcutiebat antiquior orbis, dum nihil antiquius aut communius habuit, quàm pleráque omnia, quæ sub sole etiam meridiante fiunt, cæcis adscribere fatis. Oculatior hodiè Orbis Junior præ illo in sapientia fenuit, quia ad nutum unius oculi Divini universa rotari, optimè divinat ex factis. Ab hac neutiquam deviamus femita, qui omnem penè fatorum Roggenburgensium ordinem cæco attribuimus fato. Cui Sphynxis ore credimur loqui, Oedipum audire placeat.

Annus à Virgineo partu agebatur suprà Millesimum Centesimum Vigésimus Sextus, cum ad immortalem nominis sui honorem Honorius II. vir verè Apostolicus Apostoli Claves teneret, ad Clavum verò Imperii Romano-Teutonici federet Henricus IV, Cæsar profectò illustrissimus, si quispiam à fumo Mavortiaæ tædæ in eadem multorum multoties & plerumque infeliciter accensæ illustrari potest. Fumabant igitur in tempore illo nigra bellorum incendia, rutilabat nihilominus ab igne veræ pietatis Teutonia, &, dum undique & ubique conscribatur miles, devotio verè germana cælo militans è Germania proscribi neutiquam valebat. Exemplum domesticum damus exteris in Pertholdo & Demutha. Comes ille fuerat de Bibereck, hæc de Hohenzolleren, par Nobile conjugum; quos an ebulliens in venis illustrissimorum atavorum sanguis, an virtus individua lateris comes plus nobilitaverit, Scepticus esse malo, quàm malè decidere. Navigabant nunquam non amne secundo, quia primas semper dederunt cælo. Et verò jurassès, omnem vitiiis viam fuisse præclusam ab ipsomet Castro, quod duobus ab Ulma Imperiali civitate milliaribus distitum, arduo montis vertici superimpositum, densis undequaque nemoribus clausum incolebant à fluvio, Biber dicto, qui cursu suo arcuato prata agrósque in planitie adjacentes fæcundat, nomen illi fuisse Bibereck: traditioni Magistræ credimus. Multum Pertholdus alebat famulitium, sed non multam familiam; quippe (si tamen Demutha plures lætavit, de quo nihil constat) filium ablactatum & superstitem non nisi unicum numerabat, sed numeris omnibus absolutum, & qui solus defectum numerosæ prolis facilè supplere potuit, nomine Sifridum. Ut enim soboles ista in lucem edenda omnium foret Charitas, omnes Charites de obstetricis munere certarunt, & munera sua, quæ parcâ aliàs manu in alios dividunt, è prodigo sinu in Sifridum omnia effuderunt. Puerum in sinu fovit nutrix gratia, & cum lacte tenero generosum genuinæ pietatis vinum imbibere fecit.

Jam-

Jamjamque in spem maximam adoleverat Sifridus, unicum & Patris & Matris solatium, futurus amplissimæ possessionis hæres, nisi prior Christus Dominus suum scripsisset cohæredem, & satis maturè ad hæreditatem in regno Divini Patris adeundam vocasset. Delectabatur præ cæteris innocenti venatione Sifridus, & facillè missos faciebat ludos alios, ut plus temporis superesset, quo vel inter dumeta sylvarum, vel stagnantes inter aquas in feras & altilia sagittas emittere posset, ratus, rem illustri juvene dignam sese conficere, si telo hostili quadrupedantes tesquarum hospites conficeret. At ecce! dum frequens cum telis versatur, extrà teli, quod vibrat mors pharetrata, jactum constitutus nequaquam fuit. Accidit namque, ut, cum semel transfixa volucris in stagnum decidisset exanimis, Sifrido non minùs prædæ cupido, quàm improvido animosa cupido surgeret, per semet ipsum de aquis asportandi extrahendique avem, quam dicunt sylvestrem fuisse anatem. Verùm quæ Simonem tulit unda, Sifridum sustulit. Vix enim è littore pedem solvit, mox sensit, temeritatis pœnam & simul naturæ debitum in undis solvendum esse; quippe dum luto tenaciter inhærentem tenaciùs attrahere laborat pedem, pedetentim ad profundiora ruere, oleum & operam perdere, quia haurire caput aquas, sicque liquida duræ mortis præda factus est Sifridus innocens sed incautus prædator.

Prospiciebat interim è fenestris Demutha mater, & oculis integro lacrymarum mari innatantibus pereuntem in stagno suum spectabat ocellum, frustra de subsidio sollicita, quia mors minimè tarda omnem sollicitudinem prævenit. Nioben amissa septemprole prole in arborem esse mutatam, & lacrymis nunquam exsiccandis amarissimam deplorare jacturam, inter commenta recensemus: Demutham, catastrophes omnium luctuosissimæ spectatricem, non obriguisset in saxum, faxis stylò ferreò & omnibus Commentariis inscribi dignissima res est. Sed nimirum sexu duntaxat, non animo mollis erat, & dolorem, quem natura sensit, virtus premere novit. Igitur matrem dissimulat, tragici casus nesciam sese simulat, & rectà ad Pertholdum properat, exploratura, quò repentinam filii necem animò laturus esset parens. Atque ut Comes nihil finistrum posset suspicari, dexterè ab indifferentibus exordium fecit, lugubrem subjunctura epilogum, si Pertholdus hanc confirmasset propositionem: Salvum velint Sifridum superi; si tamen mors inopina ad plures citaret filium unicum, quem, Pertholde! hæredem scriberes? hæsitante Comite, pergit Demutha: me quod attinet, primogenitum mortuorum incunctanter dicere, ut libro viventium certiùs meum inscriberet nomen: omnia mea ad manus, quod ajunt, mortuas deferrem, quatenus manibus meis citiùs parceret, qui non moritur Deus. Non dissensit ab hisce piissimis Demuthæ sensis Pertholdus, ratamque habuit Comitissæ propositionem, probè gnarus, tum denique ditissimum se futurum, si omnia dando pauperibus, debitorem haberet Deum ipsum. Ergò Demutha: heu! inquit, vixit Sifridus, extinctus in stagno. Hic enim verò in venis stagnare sanguis Pertholdo, fugere color, vox hæere, currere lacryma. Nempe paternum fovebat pectus, quod non poterat non scindi, dum corculum rapiebatur. Ad se postquam rediit, primò mandavit, ut Cadaver Sifridi de fluido suo sarcophago tolleretur, pompâ, quæ deceret, sollemiori terræ mandandum. Dein justa funebria justò maturiora ordinavit, & ratione, quæ Patrem filii amantissimum facere oportebat, parentabat Sifrido. Castrum doloris, qua majus non vidit orbis, habuit Sifridus; totum namque Bibereck erat Castrum doloris. Quæ reliqua fuerit tristitiæ pompa, noster non valet explicare calamus. Calamum verò ventosum non fuisse Pertholdum, sed vota, quæ pientissima conjuge suggerente conceperat, usque modò videt populus omnis, & laudat grex candidus, quem unde adfiverit Pertholdus, dicemus inferius.

§. II.

Annotationes.

Illustrem Comitum de Bibereck familiam primæ quondam nobilitatis fuisse, tum Demutha Pertholdi Conjugem, tum Conradus ejusdem frater argumento est. Illa ex illustrissima Comitum, hodie Principum de Hohenzollern juxta biverbium: si vis nubere, nube pari, Biberbeckensium thoros certè non exambiisset, nisi paris nobilitatis ceras in atrio fumare advertisset. Conradus verò Canonicus Cathedralium Ecclesiarum Curienfis, Constantienfis, & Augustanæ, ac primæ tandem Episcopus idem ex eo convincit, quòd Ecclesiæ præfatæ non nisi probati Sanguinis Canonicos numerent. Scutum gentilitium præter alia fibrum exhibuit, qui hæreditario quasi jure ad Insignia Abbatum tranfiens, hodie dum ex areis superioribus unam occupat.

Annum Foundationis, quem à Millesimo Centesimo Vigessimus Sextus esse diximus dubium huc usque nemo vocavit, unde non immeritò super Cathedram sedisse scribimus Honorium II. antequam Pontifex crearetur, dictus est Lambertus Cardinalis Ostienfis.

Patriâ Bononiensis, Doctor eximius, & in rebus politicis Reipublicæ Christianæ verfatissimus, quasi tumultuariè Pontifex electus est. Cùm enim Purpurati Patres à morte Callisti II. Claves D. Petri detulissent Theobaldo, Cardinali S. Anastasiæ, qui Cælestinus II. dici volebat, jamque Hymnum Ambrosianum intonare pararent, Robertus Frangipani magno cum comitatu templum ingressus, Cardinalem de Ostia nominat Pontificem. Quo factò Cardinales omnes à Theobaldo in partes Lamberti transferunt. At Honorius, quod nomen assumpserat, rei indignitatem perpendens, septimo post electionem die in præsentia S. Collegii & pallium & tiamam Pontificiam deposuit, servire præeligens quam dominari. A Patribus tamen compulsus sacratas denuò induit vestes. Sedit in Pontificatu annos quinque, mensem unum, dies septemdecim. Approbavit & confirmavit Sacrum, Candidum, & Canonicum Institutum Præmonstratense, & S. P. N. Norberto Romam venienti, quidquid petiit liberaliter concessit, ut legitur in vita. Sub Honorio Tanchelinus Sacramentaria hæresi Belgas, nefariâ Gallos dementavit Petrus de Bruis. Hunc Crucis, quam dedecoris & ignominie lectum calumniabatur, inimicum in malam Crucem abire coëgit Petrus Cluniacensis, & omnis ejus doctrina, dum ipse vivus combustus in Cineres, in fumum abiit. Illum principatu suo spoliavit Antverpiæ S. P. N. Norbertus.

Henrico IV. Romanorum Imperatori annus foundationis nostræ fatalis, quia ultimus vitæ fuit. Erat is Henrici III, à tribus Christi Vicariis ter disploso Excommunicationis fulmine prostrati, filius. In patrem armatus surrexit anno 1102, atque in Comitibus Moguntia celebratis infelicem insignia regni deponere coëgit, ubi à Legato Sedis Apostolicæ, spectante Patre, in Cæsarem coronatus est. Sæpius adversa plerumque fortunâ cum hostibus congressus est. Res quoque cum Pontifice illi fuit; eodem, quo pater, fulmine percussus resipuit, & à Callisto II. vinculo Excommunicationis absolutus, Trajecti ad Mosam vitæ cursum absolvit, ab ambitione, avaritia, crudelitate malè notatus.

Porro foundationis historiam quod concernit, eam non nulli putant apocrypham. Sed nullam teximus fabulam, germano candore, quem vel ipse habitus Religiosus loquitur, candidissimam recensentes veritatem, illis duntaxat peregrinam, qui Fundatorum titulo honorant trinos Fratres, Pertholdum, Sifridum, Conradum, nescientes, in Transactione illa Gerungi primi Præpositi & Pertholdi cum Conrado & Sifrido, quæ opinionis contrariæ Achilles est, mentionem quidem esse de Sifrido, non tamen ut fratre, sed *ex progenie* duntaxat oriundo. Pro fide assertionis nostræ facit pictura satis antiqua, quæ hanc ipsissimam Monasterii adumbrat, non obumbrat originem. Accedit perpetua Majorum traditio, & nomen nullo eliminandum ævo, quod in præsentem usque diem stagno, primo Sifridi flebiliter extincti sepulchro, adhæret, dicto vernaculè der Stüftweyer. Denique ligatum pro rei veritate adducimus testimonium Poëtæ quidem, sed nullius de illorum classe, quibus fingere quæque libet. Carmen epicum est, quo mortem Sifridi plangit, Musarum ævi sui delictum, F. Michaël Probst, patriâ Krumbacensis, primò Roggenburgi Canonicus, dein Abbas vigilantissimus. Cecinit autem plangendam Sifridi mortem, & obtulit Reverendissimo Prædecessori suo Jacobo Werckmann anno incarnati Redemptoris 1597. ipse, si lubet, audi tubam tragicam.

CAPUT II.

Carmen epicum de morte Sifridi.

Xerxes Persarum Rex belliger, ille sonori
Victor ovans pelagi, regnis, spoliisque superbus,
Cùm procul è tumulto campos, atque undique valles,
Milite plena viro usurpâset lumine, fertur
Excussisse sibi fletum, dehinc talia fatus:
Quis populos, mortale genus, plebisque caducæ
Non fleat interitus? hos bella, hos æquora poscunt,
His amor exitio, furor his & sæva cupido,
Ut fileam morbos; hos ora ingentia brumæ,
Illos implacido lethalis Syrius igni,
Hos manet imbrifero pallens Autumnus hiatu.
Quid multis? ævi vix unus ritè soluti
Aspiciet fines inter tot robora pubis.
Tantis (prò miseri) defungimur omnia lustris.

At vos Calicolæ ! sit fas mihi munere vestro ,
 Sit fas de nebulis , rutilo super axe librato ,
 Tam longè semotam oculis transmittere mentem
 Ad fatum Syfridi , ad lamentabile fatum
 Syfridi formâ insignis , viridique juventâ.
 Indignum facinus , vobis spectantibus , illum
 Invasit florem , primi fors durior ævi.
 Vos idèd in tenebris tantis , ô lumina cæli !
 Teutonici occasum Solis memorate canenti.

Altus in aspectu mons est , quem cominus ambit
 Plana superficies , & ager formosus aristas ,
 Quem circum sylvæ Zephyroque Euróque moventur ,
 Quem lambunt rigui clivoso tramite rivi ,
 Rus vernans , pratúmque virens ætate , recentúm
 Mater humus florum , visu gratissima tempe.
 Huic terræ quondam (Supero nunc sacra Tonanti est)
 Illustris Bibereck Comitum de stirpe propago
 Heros Pertholdus , mira spectabilis arte ,
 Iussa dabat , Comitissa cui Demutha regendo
 Addita , par probitate viro lectissima conjux.
 Una fides illis , mens illis una duobus ,
 Unus amor , varii & concors discordia sexûs.
 At licèt ambo genus numerassent Sanguine ab alto ,
 Nimirum Comitum longævæ ab origine stirpis ,
 Non minus illustres spectato divitis auri
 Pondere (vana quibus vanescit gloria mundi)
 Ceu nihil id virtus superaverat æmula justis
 Et pietas , rectúmque , & cæli immensa cupido.
 Nil magis in votis agitant , secumque volutant
 Præterea , quàm posse Deo aspirante nepotem
 Cernere , qui cæli patriis virtutibus arcem
 Æmulet , ut valeat fortasse per invia lapsis
 Germanam monstrare viam , quæ ducit ad astra ,
 Quæque suo accendat divinum lumine lumen.
 Hinc Deus è folio stellis radiantibus apto ,
 Qui mare , qui terras , cælique decemplicis orbes
 Alternis movet imperiis , dextræque potenti
 Rectores hominum regit arduus , & premit ipsa
 Corda agitans , laxásque volens immittit habenas ,
 Adfuit , & cæptis implevit vota parentum ,
 Dans illis sobolem , nondum hanc quoque mente potens Rex
 iam fore præalbenti protectum corpora veste
 Noverat , & facilem victu per sæcula cætum.

Ast illam Comitum generoso à sanguine prolem ,
 Quam sociata viro felici sydere quondam
 Edidit optato Conjux lectissima partu ,
 Illam , inquam , sobolem , cui sacro è fonte renatæ
 Indiderat nomen Syfrido , maxima matris
 Gloria , præcipuum genitoris & ornamentum.
 Quis memoret , quantis undârint pectora flammis ,
 Quanta per incensas manarint gaudia mentes
 Et patris & matris , cui uteri jam filius umbram
 Dispulit , & claro se reddidit ore videndum ,
 Candidulus , blandus , nitidus , pulcherrimus infans.
 Aspiciunt læti , ceu nusquam gaudia , nusquam
 Tam felix puer hanc vitæ spirabilis auram
 Hauserit ; ad portas vario discrimine cætus
 Conveniunt alii , atque alii , mediámque per arcem
 Lætitia ingenti lætum natale canentes ,
 Ipsi ad Comitum perducunt carmina postes ,
 Certatim blandos circum cunabula flores ,

Tom. VI. Collect. Monast.

B

Dona

Dona Sabæorum , & calathis dant lilia plenis ,
 Ac pariter suaves liquido dant gutture cantus
 Concordes animis , vox indefessa canoro
 Ore fluit , reboat clamoribus arduus ather ,
 Tectaque festivo responfant omnia plausu ,
 Et puero , ut dignum est , faustumque bonumque precantur.

Haud secus ipse pater meritas pro munere grates
 Dicere , secum animo versans , ad sydera palmas
 Attollit duplices , lacrymis ita fatus obortis :
 Audisti tandem Omnipotens mea vota , tuorum
 O nunquam frustrate preces , si brachia castè
 Tendantur , summiq; Patris quærantur honores.
 Et vos , ô Superi ! & divùm tu maxime Rector
 Christe fave , infantis , quæso , miserescite gnati :
 Et patrias audite preces , si numina vestra
 Incolumem gnatum , si fors & fata reservant ,
 Si visurus eum , vivo cum fecerit ætas
 Firma virum magnum , & sceptro regnoque potitus
 Patris obit fidâ sibi juncta conjuge munus ,
 Vitam oro , & patiar quemvis durare dolorem.
 Sin aliquem infandum casum fortuna minaris ,
 Nunc ô nunc liceat crudelem abrumpere vitam ,
 Dum curæ ambigæ , dum spes incerta futuri ,
 Dum te , chare puer , mea sera & sola voluptas
 Complexu teneo , gravior ne nuntius aures
 Vulneret : hæc genitor juxta cunabula prolis
 Fundebat : paulum verbis , & mente moratus
 Constitit , ancipiti mentem formidine pressus.
 Cumque insueta suis se paulatim ossibus altè
 Tristitia insertans monuit malè fida futuri
 Mens ea Pertholdum , tacitis dum vocibus infit :
 Ah quid agis Pertholde comes ? Demutha quid abdis
 Lætitiis ? ambo quid spe lætamini inani ?
 Haud puer est vester , magni quem Rector olympi
 Elegit rarum pietate per æva nepotem.
 Casibus heu quantis hic præsens subjacet infans !
 Insinuem ? an fileam ? qui parvulus ubera fugit ,
 Hic matutino qualis depellitur ortu
 Nubes , & tenero ros gramine Sole tepenti ,
 Et tenuis valido jactatur turbine pulvis ,
 Talis in occasu summo vos deseret. At vos ,
 (Si quis amor sub corde latet communis) amando
 Alternate vices , collo date brachia circum ,
 Dum juvenis præsens ludit sub flore juventæ ;
 Hoc omen Comitem circum præcordia mordet.
 Omnis in hunc gnatum confertur cura parentum ,
 Interea casus quosvis præcludere iniquos ,
 Ne juvenile decus corrumpat morbida pestis ,
 Aut faciles gressus malè devius occupet error ,
 Quin magis exornet sanctis virtutibus ipsos.

Post ubi de cunis illabens ubera parvus
 Iam materna puer teneris mulgere labellis
 Destitit , inque sinu blando colludere motu ,
 Cum nondum prima signaverat ora juventâ ,
 Ante annos animumque gerens , curamque virilem ,
 Nec probitate patri juvenis reverentia cessit ,
 Nec formâ fuerat quisquam præstantior alter ,
 Tantis vita sagax ibat feliciter orsis ,
 Hoc jubar & florem mirata est Suevica tellus.
 Vult , rutilet longum , & Pylios florescat in annos ,
 Lumine quo possit vitare latibula culpæ ,

Et

Et cæli quo flore poli delibet odores.
 Sed quantis est hæc obnoxia vita periclis!
 Iusta petit plebis, sed plebs est passa repulsam,
 Ambit homo cæli sedem, fortuna reclamat.
 O Deus! humanis an adhuc irasceris ausis?
 Nugamur, mortemque procul, procul esse putamus,
 Cùm tamen hæc medio regit irrequieta labore,
 Sæpius in mediis caput exerit instrumentis,
 Ausu dum teneros incauti fallimus annos,
 Ut mos fert juvenum: aut agitant in pulvere currus,
 Exercentur equis, & aprici gramine campi,
 Aut acres tendunt arcus, aut lenta lacertis
 Spicula contorquent, cursuque ictuque laceffunt,
 Retibus aut cervos fallunt, sylvasque fatigant.

Haud minor hisce comes fociis, quibus integer ævi
 Sanguis erat, seu luctari citus acer arena,
 Sive in gramineis membra exercere palæstris,
 Seu insidias avibus moliri, & fallere cantu,
 Seu gravibus pedicas & retia ponere cervis,
 Auritosque sequi lepores, tum figere quodvis
 Brutorum terris simul usque patentibus agmen.
 His adeo insistit studiis, illa corde volutat
 Syfridus juvenis, verni quin temporis anno
 Non tantum par esse suis, sed vincere certat
 Non seelus, ac spatio cursor, campoque supremo
 Cùm propior meta est, magno certamine tendit
 Certus iter, pedibusque locum superare priorem;
 Nititur, & totus depromit pectore vires;
 Ilicet & cursu nunc hos nunc præterit illos,
 Nec victos numerat, sed præcurrentibus instat.

Quin super his adiit fatale (audacia) monstrum,
 Monstrum ingens, cui flexilibus frons alta colubris
 Iungitur, & fastis oculis cum mente superba
 Torva supercilio gravitas, & fasta dolosam
 Virtutem ostentans: calvo de vertice vulvis
 Crinibus, extabant longè viduata capillis
 Tempora, & in magnos præceps-esserbuit ausus.
 Dira lues populans artus, furor ignibus ardens
 De Phlegetontæo prorumpens flumine nuper,
 Dum studet incautam his verbis urgere juventam:
 O Syfride Comes, juvenum flos, maxima gentis
 Gloria Teutonicæ, decus ingens! ô nova priscae
 Virtutis, veniens quæ olim mirabitur ætas,
 Exempla, ante vagis nunquam superata colonis,
 Magna quidem, sed iusta facis; jam corde timorem
 Mitte omnem, magnisque para te fortiter ausis.
 Namque tibi fors constanti succedere votum
 Annuit, & nostro clemens id nuntiat ore.
 His dictis calefacta novus per viscera fensus
 It juveni, tacitumque implerunt gaudia pectus,
 Nil veluti gessisset adhuc, rebûsque gerendis
 Effugeret tempus, sudat magis, omniaque arma
 Hortatur, stimulisque novis accensus & igne.

Ergo ardens animis sese ipse instigat, & omne
 Promissi specimen factis ingentibus æquans:
 Fortis equus sic sponte sua fugit impiger, ac si
 Festinantis heri frænum & calcaria sensit,
 Evolat, ac levis effusis ruit actus habenis,
 Nant tremulæ per colla iubæ, micat ardua cervix:
 Talis Syfridus generoso pectore fertur.

Nec mora : de clavo rapit arcum , tela , pharetram ,
 Ex humeroque cavo suspendens arma , citatis
 Passibus , omnino nulla stipante caterva ,
 Sese in convexo terræ situ , utrinque præaltis
 Arboribus clauso , meditatur condere solum
 Arbiferos inter montes , undæque fragorem.

Vallis erat curvo anfractu , saltuque maligno
 Obliquæ vicina viæ , quæ ducit ad arcem ;
 Hanc petit , hinc sese tenebroso in littore tyro
 Condit , ubi latè variæ circumque , supràque
 Affluetæ ripis volucres , & fluminis alveo
 Aëra mulcebant cantu , lucòque volabant.
 Hic modò succinctis gaudet venator in armis ,
 Observans reduces tenebroso ad tesqua volucres ,
 Harum pars latè piscina innantur aperta ,
 Pars autem pronis disperdunt cæcula rostris ,
 At pars jam saturæ nota condantur in ulva.
 Hæc videt , hinc juveni incedit damnosa voluptas ,
 Arte dolos , artémque diu sub pectore versans ,
 Qua volucrum teneat gentem , cingátque sagittis
 Omnem abitum , spes parva fugæ ne detur , ubique
 Expertes opis , & , si fas mactentur ad unam.
 Quid ? fortuna frequens emittere tela iubebat ,
 Mento aptans arcum , ac oculos & brachia tendens
 Ex arcu telum vibrat , volat aëra tranans ,
 Intremuere undæ , tremuitque exterrita pennis
 Gens anatum , mox alta volans ad nubila fugit ,
 Uni de numero rimatur viscera telum ,
 Concidit illa tremens , vitamque reliquit in undis.
 Quid faceret ? neque enim fuerat canis ulla sagacis
 Copia Syfrido , qui prædam asportet ab alto.
 Mens jubet herbosis undis se credere inermem.
 Neu fac ô Syfride ! actutum hanc exue mentem ,
 Si qua fides dictis , undæ ne crede minaci
 Corporis hocce decus ; nam te puer optime cerno ,
 Quod vigor est membris , promptæque ad fortia vires
 Sufficiunt ; quid tum ? sed mors quoque flumina regnat ,
 Quæ mare , quæ terras violenta lege coërcet.
 Vana loquor : stat mente semel persistere cæptis ,
 Et quæ fata sinunt , orbatis tegmina plantis
 Piscinam infaustam ingreditur puer igneus ardens ,
 Adversæ sperans nequidquam fraudis ; at illum
 Certantem mutis cum fluctibus , atque laborantem
 Expressâ in nubis faciem circumste. it unda ,
 Accessitque sinu vasto , misitque sub amnem ;
 Qualia pallentes declinant lilia culmos ,
 Pubentesque rosæ primos moriuntur ad austros
 Mortifero vitæ sic reddit lampada potu
 Syfridus , Patris ac Matris flos vernus odor.
 O lux ! præsidium ô Comitum ! ter maxima gentis
 Gloria ! sic rumpit tibi vitæ stamina Clotho ?
 Ante diem ? nihil hanc virtus , nil rara movebat
 Hanc pietas ? nil pulchri & amœni gratia vultûs ?
 Siccine te rapiunt fata immatura virentem ?
 Ætatis ver ! qui placidam roseamque juventam
 Spirabas ? subita ah ! jam morte perempte recumbis ?
 Hoc est , & violæ recidunt æstate , rosæque ,
 Infelix lolium , & vanissima durat avena.
 O ætas ! vos præsentis , vos consulo Patres ,
 Quem non corrumpat pubes effræna , novæque
 Libertas properata togæ ; ceu nescia falcis
 Sylva comas tollit , mortem mercede caduca

Quæ-

Quærimus , & vitam divendere stipe juvabit:
Scilicet hæc remanent prisca vestigia fraudis.

Et jam fama volans pernicibus incita pennis
Arces , & pagos omnes , ac oppida circum
Complet , Syfridum Comitum de sanguine natum
Tristem obiisse diem piscinæ in gurgite vasto
Ad Bibereggensem vicini littoris arcem.
Extemplò perculsi animi , tristisque per omnes
Luctus it , atque omnes circum implacabilis ardet,
Hoc ævi cecidisse decus , tantamne sereno
Tempestatem ortam cælo , ut decusserit almæ
Spem segetis , totóque procul ver egerit annò ?
Res hominum incertas ! & nulli cognita cæli
Consilia ! & tantum ignaras superantia mentes ,
Quantum humilem æthereus tellurem vincit Olympus.
Hæc flentes cecinère alii , nec murmura desunt ,
Cætera qui celebrent : sunt , qui præclara juventæ
Dona ferunt ; illi dulces extollere mores ,
Hi mite ingenium , larga illinc copia fandi ,
Illinc collectis sapientia laudibus implet
Ora virum , stant turbati , purgantque cumentem
Illuviem , mærentque pigrum non posse paludis
Humorem averti , bibulos qui inflaverat artus.
Quis memoret , quantas effuderit ore loquelas ,
Quos gemitus mater dedit , dederitque dolores ?
Cum mæsta aspiceret dilectum ante ora Syfridum
Iam voce orbatum , correptaque frigore membra ?
Iamque sub ingenti volvens suspiria corde
Consternata jacet , simul & dejecta dolorem
Non capit ipsa suum , rumpuntur viscera quondam
Sanguinis unius , media jam parte foventur
Corpore dimidio , nutans stat mater , at eheu !
Non mater , stat mæsta animo , stat faucia mente ,
Atque illis absorpta fovet præcordia lymphis.
O me , si quæ via est , sed quis me ? dixit , & ore
Conticuit presso ; tum secum plurima volvens
Prosequitur , turgent proclivi lumina fletu :
Quis mihi te dulcis puer abstulit ? heu mihi ! quis te
Abstulit ? & mihi te ? nam quæ mihi vita relicta ?
An tuæ ego vitæ genitrix idèd , ut mihi posthac
Te sine vita foret ? quis suave attingere corpus
Quis potuit ? potuit piscina hoc lædere ? iniqua
O aqua ! tunc rubens hoc os ? hæc membra ? venustum
Hoc corpus tristi reddebas pallida tabo ?
Estne tua hæc facies , ô fili ! hoc suave labellum :
Cui oscula mille dedi , libertatèque sub ipsis
Uberibus tibi concessi ? eheu munera nostra
Ridebas ignarus adhuc , properaverat ille ,
Sed meritò properabat amor : modò dulcis alebat
Nos amor ille tuus : sed jamiam sine filescit
Hic amor æterno , & vitam mæstissima duco.
Omnia nunc squallent , jam nocte vagamur opaca ,
Degimus in tenebris , perierunt commoda nostra.
Ecquid enim nobis non , te pereunte , peribat ?
Ah mæror solus nostro sub pectore vivit.
Vivo tenus , moriorque tenus , miserefcite nostri.
Quid superest nobis , nisi longos fundere fletus ,
Et gemitu valles complere , & quæstibus antra ?
Surdæque tristificis lamentis saxa movere ?
Nunc ô nunc repeto , mihi quod præfaga mali mens
Hoc omen generi nostro quandoque futurum
Prædixit , sed tunc ea mens incredula mansit ,

Forſan amore tui, ô fili chariſſime! viſta.
 At jam ſerò nimis, jam fruſtrà incommoda ſarcit,
 Cùm modò faucia alit crudum ſub peſtore vulnus.
 Hæc dixit, nec plura quidem, namque impedit ora
 Plaga recens, & vocis iter mærore negatum eſt.

At Pater, indigna quamvis hac morte peremptum
 Syfridum adſpectat, tamen id quod rebus egenis
 iam ſupereſt unum, triftis, mergensque natantes
 In vultu lacrymas, tolli miſerabile corpus
 Imperat, & toto lectos ex agmine fumit
 Ipſe viros, qui ſupremum comitentur honorem,
 Interſintque Patris lacrymis, ſolatia caſus.
 Illi autem vultu trifti, greſſuque modeſto
 Ibant æquati numero, queis linea vela
 Ad talos fluitant laxè, corpùsque, capùtque,
 Et faciem obnubunt, oculis modò parva relicta eſt
 Ad viſum via, qua rerum ſimulacra ferantur,
 Hinc atque hinc bini nigrò ſubière feretrò,
 Lento procedunt greſſu, præit aurea longo
 Haſtili præfixa Crucis ſublimis imago,
 Et via perpetuo reſonat mœſtiſſima luctu.
 Tandem votivis æquato hoc ordine templis
 Succeſſi Sacris animam, precibusque juvabant.
 Nec mora perfecto ſolemnè more ſacrorum
 Conveniunt unà rebùsque animisque parati
 Frigida in anguſto deponunt membra ſepulchro,
 Suppliciter triftes effati extrema recedunt.

At vos, qui nitido mentem vertiſtis olympo,
 Ejus & Authorem præſenti hac luce rogâſtis,
 Ut rex ille hominum cognata ſtirpis amore
 Oblitus ſclerum, quo pellit nubila vultu,
 Ablutum labe excipiat, lætùmque reponat
 Sydereos inter Proceres, ſanctùmque Senatium,
 Officium noſtris feciſtis viribus impar,
 Hic quoque det vobis mercedem munere dignam,
 Inſinuans veſtris ſe, cordibus, unde ſuus ſe
 Spargat honor, noménque ſuum, & bona fama perennet.

Ita cecinit Michaël, cui accinuit Fridericus Rom-
 melius, vates vati, Abbas Abbati, ſequentem in mo-
 dum.

Fallor? an es viridi redimitus tempora fronde,
 Tempora Syfridi qui malè fauſta canis?
 Non fallor: bifido glómeras diademate frontem,
 Condita Syfridi qui benè Clauſtra regis.

CAPUT III.

De Canonicorum Præmonſtratenſium intro- ductione, habitatione, Eccleſiæ conſecratione, & morte Pertholdi Fundatoris.

§. I.

Pertholdus adſcitis ex Urſperga Præmonſtratenſibus ad radicem montis habitationem aſſignat.

Poſtquam igitur mortis telò confixus, vitæ ſtatione ceſſit Syfridus filius, fixum pa-
 riter ratùmque ſtetit Pertholdo Patri, bonorum ſuorum, ut conjuge ſuadente
 propoſuerat, ceſſionem facere. Dubius in eo duntaxat hærebat, quos & unde
 conquiret, qui perpetuò ſervitiò in loco domini ſui Dominantium Domino adherere
 vel-

vellent. Sed bonæ voluntatis hominem Deus ter Optimus non permisit in ancipiti pendere. Vix annus abierat, ex quo Norbertus magni nominis Patriarcha nominatissimi Ordinis sui surculos Urspergenſi Cœnobio implantaverat. Lilia cœlo etiam hyemante vernantia mirabatur Suevica tellus, plus tamen amœno recreabatur odore, qui, ut olim Apostolorum sonus in omnem terram exivit, in omnem latè regionem penetravit. Non poterat Pertholdum emunctæ naris hominem non advertere odoris fragrantia, ut propterea vehementissime alliceretur, Similes in hortum suum transplantare. Igitur Urspergenſium fores pulſat, exploraturus, utrum aliquos exploratæ virtutis viros concessurus ſit Ulricus Præpoſitus, futuros Caſtri ſui Bibereckenſis præſidiarios. Repulſam non tulit petitio, & cum electo militum manipulo ad propria lætus remeavit. Sed ecce! quos de monte Urspergenſi eduxerat, & Collibus ſuis induxerat, fata minùs proſpera vix non ad priorem reduxerunt locum. Nempe ad radices jugorum primas Pertholdus poſuit Religioſorum Cellulas, qui, ut in montem perfectionis eluctarentur, ſub pondere diei & æſtùs jugum Dei ducere debebant. Et verò promptus omnium erat ſpiritus, quia radicati in bono ſinguli, & neminem illorum latebat, facilem de Cella etiam infima ad Cælorum ſumma eſſe aſcenſum. Sed aër, qui in parte terræ inferiori ſpirabat denſior, & corpus aggravabat, vix non firmiſſimos infirmabat ſpiritus. Certè ſola veſtis candorem, cætera ſubſuſcum triſtiſſimæ mortis colorem referebant. Hoc interim laudis ore minimè adulatorio canimus Majoribus noſtris, æquiùs fanitatis in terra non ſana quàm ſanctitatis jaçturam tuliſſe, paratos priùs vità quàm loco cedere; unde frons nunquam in rugas caperata, aut lingua in querelas ſoluta eſt. Solus Fundator animo concidit, ut vidit, illos de ſalute periclitari, quos ad ſuam promovendam, omnèque periculum longiùs removendum advocaverat. Etiam ridente Phæbo triſtes in fronte nubes cojerunt, & dies non paucos curis gravidos, noctes pleraſque numeravit inſomnes, ut malo remedium ferret in tempore. Tandem hæc animum cogitatio ſubjicit, auram rebus meliorem fore, ſi verteret caſtra, & Clauſtrum cum Eccleſia transferret ad verticem montis. Eventus probavit intentionem.

§. II.

Monasterium in monte conſtruitur: Eccleſia conſecratur. Fundator moritur.

Manum itaque mittens ad fortia, ut crebra remitteret debilitas, & aspirantes ad colles æternos liberiùs respirarent in monte, quantocyùs, quotquot poterat, conducit operarios, breviori temporis vià ad teçti faſtigia opus ſacrum educturos. Initium dat operi manus, manum ſecundat Omnipotentis dextera, novum exurgit clauſtrum, Baſilica ſtructurà proſùs inſignis adſtat. Quæ dies, quiſve annus colophonem ſacræ impoſuerit machinæ, nemini pro certo incertum vendendo imponere volumus. Illud extrà dubium eſt, à ſiligine, vulgariſter Roggen, quæ plurima in circumjacentibus agris naſcitur, novum Monafterio veniſſe nomen, quo hodiedum vocatur Roggenburg. Completis omnibus, ne denuo hæreret aqua, ſi deficeret unda, hanc per admotos canales plumbeos molæ aquariæ miniſteriò ſurſum aſcendere docuit. Nihil itaque deſiderabatur, quàm Sacerdos magnus, qui ritu ſoleni dedicaret domum Domini. Fecit hoc Conradus Epicoſopus Auguſtanus, ut docet adjecta inaugurationis tabula.

In Sanctæ & Individuæ Trinitatis nomine.

Notum ſit omnibus tam futuris, quàm præſentibus, quòd ego Conradus Dei gratia Auguſtenſis Eccleſiæ Epicoſopus locum in Roggenburg manutenere debeam, fovere & in omni neceſſitate conſulere, tum ex præcepto Domini; Apoſtolica ſiquidem mandata præcedentis ſunt rata ſequentis; tum quòd eſt in Eccleſiæ noſtræ territorio, tum quòd homines ejusdem loci multum de me confidunt, & fideli ſervitio, & multo beneficio me ſibi obligaverunt; his igitur omnibus concurrentibus ex petitione Fundatorum in eodem loco Altare conſecravi in honorem Sanctæ Dei Genitricis Mariæ, & Sancti Auguſtini, quibus ab ejusdem Fundatoribus ſine alicujus contradicitione ſunt omnia data ad eundem locum pertinentia tam in parochiis, quàm in paſcuis, & ſylvis, & diverſæ conditionis famulis univerſa in uſum Fratrum ibidem Deo ſervientibus. Ne invidorum autem inſeſtatorum prævaleret manus, Advocatum, qui gladio materiali eidem præeſſet loco, poſtulavi, adductus fuit ex conſenſu Fratrum, & electione fuit Dominus Bruno, qui ſe ipſis Fratribus ſub hoc pacto tali conſtrinxit juramento, ſe nihil unquam exacturum à colonis, niſi quod ipſi Fratres ultrò offerrent: Fundator tamen, ut ſecundum ſuam diligentiam in omnibus adderet cautelam, talem inſtituit ei

pro labore suo impensam, ipso Advocato hoc probante, & de hoc multa certa remittere volente, quin Fratres vellent, solvet de quolibet integro mansu quatuor modios avenæ, de dimidio duos mensuratos mensurâ rusticorum, per quam solent servire suis Dominis, exceptis curiis omnibus, quas ipsi Fratres incolerent suis manibus. Insuper hoc etiam fuit juramento confirmatum, si fortè per ipsum Advocatum, aut per quemquam fuorum ipso sciente, vel ignorante aliquid fuisset exactum, vel subtractum in æstimationem viginti solidorum monetæ Ulmensis, si infra duodecim hebdomadas non esset restitutum, & emendatum, ab ipso Voctaria vacaret liberata sine impeditioe, & ab omni suo Successore. Præterea ipso decedente nulli liceret jure hæreditario subintrare, sed Fratres haberent potestatem liberè, quem vellent, eligere. Hujus rei testes sunt, qui negotio intererant: Eberhardus Comes de Kirchberg, & filii duo ejus Comes Otto, Comes Hartmannus. Diboldus comes & filius ejus Bertholdus de Berge. Luitfridus & filius ejus Bertholdus de Wizenhorn. Eberhardus de Ryden. Lupoldus de Meremesburg. Adalbertus & filius ejus Gebeno de Hegelenhoven. Albertus de Tagenhausen. Ludovicus & frater ejus Bertholdus de Nattenhausen. Bruno, & filii ejus Udalricus et Bruno de Hamburch, & alii quàm plurimi. Data est autem anno Millesimo, centesimo, sexagesimo. Indictione octava.

Post hæc caligaverunt oculi Fundatoris nostri pientissimi, & aliud jam expectabat nihil, quàm ut videret diem Domini, postquam audivit etiam de nocte in Castro suo laudari exercituum Dominum, & omni die devotissimè salutari, quæ Salutem omnium genuit, Mariam. Egit igitur animam, ut dubium non est, felicissimè, qui tam multa in gloriam Dei egerat quàm optimè. Corpus suum, pignus ter nobile, unà cum ossibus Demuthæ Conjugis reliquit Ecclesiæ nostræ, ut perennaret memoria Patris, quamdiu lapides clamabunt, se opus esse Pertholdi. Sepulchrum tamen nulla inscriptione condecoratum erat, aut si fuit, temporum injuria vel hostium voracitas exedit. Layrvelius Sac. Ordinis nostri Abbas Muslipontanus illam restituere conatus est; sed quoniam haud credere possumus coævam sepulturæ, utpote antiquitatis rudioris nec genium nec verba præferentem, quamvis comptum & lapidarem reparatæ latinitatis stilum non æmuletur, illam inferere hic nolumus. Cùm verò priori templo nova hodie successerit Basilica, & saxum sepulchrale charissimi Fundatoris recesserit ab oculo, ne memoriæ succedentibus sibi temporibus etiam recedat à corde, in tempore juvamus memoriæ, & levidense quoddam, dum urnæ haud ampliùs licet, gratitudinis anathema chartæ perennaturæ, quæ faxi suppleat vices, appendimus.

Hic jacet Pertholdus,
 Per quem stat Roggenburgum;
 Ex illustri Comitum de Bibereck familia natus,
 Plus à virtute comite fuit illustratus.
 Demutham Comitissam de Hohenzolleren
 In conjugem sibi elegit,
 Nempe fæminam ævi sui lectissimam.
 Filium habuit unicum,
 Et hunc, quia Sifridus, non Petrus fuit,
 Ambulantem haud tulit,
 Sed sustulit aqua.
 Ab illo tempore Pater fuit absque prole,
 Sed non absque filiis,
 Quos moriens reliquit plurimos,
 Et omnes candidatos.
 His cum omnibus bonis suis etiam Castrum donavit,
 Ut videlicet acciperet regnum.
 Hoc adiit,
 Dum è vivis abiit;
 In solium regale ascendit,
 Quando in sepulchrum mortuus descendit.
 Lector dubitas?
 Vade, & vide;
 Sed metue,
 Ne clausa tibi sit janua,
 Dum longè alia, quàm Pertholdi, sunt tua opera.
 Iam abi, & vive,
 Ut quondam abiturus valeas.

§. III.

Annotationes.

Ursperga, quæ primos Roggenburgo dedit incolas, percelebre Sueviæ nostræ Cœnobium est, fundatum anno 1125. à Wernero Regiæ, ut creditur Polonorum & Hungarorum stirpis furculo, & ejus conjuge Richenza ex Marchionum Austriacorum sanguine oriunda. Sita est ad fluvii Mindulæ ripas, medio Ulmam inter & Augustam itinere. Primò regebatur per Præpositos, hodie veneratur Abbates, quorum primus erat Henricus de Rain; Infulatus verò Wilhelmus de Thannhausen.

Conradus, Episcopus Augustanus, quem consecrassè diximus Ecclesiam, natus erat ex familia Comitum de Lizzelstain. in Catalogo Episcoporum numeratur 32dus, electus anno 1152, mortuus anno 1167.

Jus Tutelæ, seu Advocatiæ, cum ipsis penè Cœnobiis natum est, & primis plerumque foundationum litteris inferi solet. Variis omninò modis comparari, Canonica Jura ostendunt apud Vasquez Opusc. de benef. c. 2. D. 2. Less L. 2. de just. c. 34. D. 5. Non alio autem fine Jus illud sæculari Magistratui à Romanis Pontificibus tribui primùm cæpit, quàm ut fiduciariorum Clientes contra vim majorem & violentiam protegerent; unde & iis potissimùm cessit, qui vel Ecclesiæ ædificandæ fundum assignârunt, sive, quod idem est, Ecclesiam fundârunt, ædificârunt, aut dotârunt. Quòd si Fundatores honorem hunc vel recusârunt, vel quocunque ex capite ab Advocatia sunt exclusi, Religiosis Advocatum eligendi libera facultas erat; & hoc modo primus, qui Ecclesiæ nostræ materiali præfuit gladio, nominatus est Dominus Bruno. Quis autem iste Bruno fuerit, hæctenus reperire non potuimus.

Manfus; ex quo Fundator pensionem assignavit Advocato, in Thesaurò præctico Befoldi sic describitur. Manfum vocant Latini, quasi eines manns made, idest, so vill ein Mann in einem tag machen kan. Propriè manfus dicitur, quantum quis cum pari boum laborare potest in anno, ut notat Bartol. Cujacius dicit, esse prædium, fundum, heredium, unde colonus se & familiam suam commodè tueri possit, ac insuper vectigal & Censum Domino præstare. Cassiodoro & Gregorio teste, Manfus neque domus est, neque area, neque hortus, sed ager certi modi ac mensuræ. Alii denique ajunt, Manfum certum esse prædium, seu agri dimensum duodecim jugera continens, ita ut, quoties manfum nominamus, intelligamus duodecim jugera.

CAPUT IV.

Gerungus primus Præpositus.

§. I.

Insignis disciplina Religiosorum.

Agmen Candidum, quod, ut prædiximus, ex Urspergensis Canonica Roggenburgum vocaverat Fundator pientissimus, duxit Gerungus, obscuri quidem inter homines, sed notissimi super astra nominis homo, & gregis innocui Dux meritò primus, utpote nulli aut pietate, aut rerum agendarum dexteritate secundus. Qui genus, unde domo fuerit, nescimus. E Galliis à Beatissimo Patre Norberto Urspergam fuisse submissum, extrà omnem controversiam est; Cælestem in terris vitam egisse, illorum, qui Gerungum vel dicentem audierunt, vel conversantem viderunt, testimonio comprobatum. Quamdiu Roggenburgo præfuit, profuit, Martham cum Maria in domo Mariæ providè non minùs ac piè consocians. Cùm in ipso duplex Eliæ nostri Candidissimi Spiritus requieverit, neminem è suis patiebatur corde duplicem, sed omnes voluit esse columbas simplices, simul tamen prudentes ad instar serpentum, ut videlicet antiquam mutare pellem, & caput seu animam servare discerent, si corpus periret. Nullum ovina pellis tegebat lupum, & vestis candida candorem mentis prodebat. Quamvis autem, ut Capite præcedenti insinuavimus, illorum aliqui ex aëris intemperie sanitatis jacturam fecerint, ut vix pedibus subsistere valerent, omnes nihilominùs & singuli viam mandatorum Dei alacres currebant, quin etiam super pennas ventorum volabant, nullo unquam turbine fracti. Nempe quæ Romanis olim propria fuit, tunc communis Præmonstratensium virtus erat, fortia pati. Crebra illis jejunia, abstinentia à carnibus fuit perpetua; nunquam tamen esuriebant, aut sitiebant, nisi solam justitiam. Viri fuère prorsus Apostolici, sed Apostolorum Principi in eo dissimiles, quòd, cùm iste ad gallicinium fleret amarè, illi lætabundo gutture cantarent,

Tom. VI. Collect. Monast.

D

me-

media nocte surgentes ad confitendum nomini Domini. Nemini licebat esse otiosum, neque tamen è Cellis proscribatur otium, illud intelligimus, quo Maria sedens fectus pedes Domini audiebat verbum illius. Per diem sic laborabant, ut ab oratione non cessarent, nos autem meritò possimus dicere, laborem illorum orationem, orationem fuisse laborem, opus neutrum laboriosum, quia vel maximè jucundum. Pedibus in terra, mente ambulabant in cælis, aded ut homines dubitare cæperint, an novos Roggenburgensis Asceterii inquilinos sui similes dicere, aut Angelos venerari deberent, non quidem in albis ad Sepulchrum Domini sedentes, sed in castro Pertholdi pro Castris Dei fortiter pugnantes, quorum suo quivis officio strenuè didicerat fungi, dum Gerungus verè novus Gedeon nullum videre poterat hominem fungi. Ad hujus nutum pes cucurrit, manus non languebat, membra quævis movebantur; sola immobilis fuit lingua, ut omninò elingues credidisses, nisi magnalia Dei loquentes audiisses. Quid multis? compendium vitæ damus Lectori in verbo uno unico: erant Canonici Præmonstratenses.

§. II.

Monasterium sub protectionem Apostolicam recipitur.

Quoniam verò, utut suprà montem posita erat Civitas ista Dei, prudenter metuebat Gerungus, ne, si fortiori careret præsidio, tempore suo fortes inferorum portæ prævalerent adversus eam, suprà petram stabilire cogitavit, illam videlicet, cui in Petro Petra Christus stabilitatem perpetuam spondit. Præcipua proin Gerungi cura fuit, ut suis, qui Apostolorum sectabantur vitam, Apostolicam procuraret protectionem. Sedebat in diebus illis super Cathedram Petri, ut rectius loquamur, lucebat è specula suprema Lucius II, quem, si dies Pontificatûs numerare velis, fixas inter stellas scribere haud poteris: si meritorum virtutumque splendorem attendas, locum ejus inter sydera errantia non quæres, ni toto cælo aberrare studeas. Ab hujus igitur Lucii luce, velut à Sole Luna, lumen mutuavit Gerungus noster, dum à Patre Sanctissimo filius pièntissimus petiit, sub patrocinium Apostolicum recipi. Facile, quod supplicabat, impetravit, quæ Roggenburgo stabilitatem adpromisit. Super quo ne dubitet Lectorum fides, fideli calamo subjungimus Lucii Bullam.

Lucius Episcopus Servus Servorum Dei Dilecto Filio Gerungo Præposito de Roggenburg, ejusque Fratribus, tam præsentibus, quam futuris Regularem vitam professis in perpetuum. Apostolici moderaminis clementiæ convenit, Religiosos diligere, & eorum loca pia protectione munire. Dignum namque & honestati conveniens esse cognoscitur, ut, qui ad Ecclesiarum regimen assumpti fuimus, eas et à pravorum hominum nequitia tueamur, & Apostolicæ Sedis patrocinio foveamus. Ea propter dilecti in Domino Filii Venerabilium Fratrum nostrorum Gwalteri Augustensis, & Conradi Curienfis Episcoporum precibus inclinati vestris justis postulationibus clementer annuimus, & Beatæ Dei Genitricis sempèrque Virginis Mariæ, & Sancti Augustini Ecclesiam in Roggenburg, in qua Divino mancipati estis obsequio, sub Beati Petri & Nostra protectione suscipimus, & præsentis Scripti privilegio communimus, statuentes, ut, quasunque possessiones, & quæcunque bona in præsentiarum justè & Canonicè possidetis, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, Deo propitio, poteritis adipisci, firma vobis vestrisque Successoribus & illibata permaneant.

Adjicimus etiam, ut Ordo Canonicus, qui secundum Beati Augustini Regulam in eodem loco, & Institutionem Præmonstratensium noscitur institutus, ibidem perpetuò teneatur. Nec alicui Fratrum liceat post factam ibi professionem absque Prælati sui licentia de Claustro discedere, discedentem vero nullus Episcoporum vel Abbatum suscipere audeat, vel retinere. Sanè de laboribus, quos propriis manibus sumptibusve colligitis, sive etiam de nutrimentis animalium vestrorum nullus omninò Clericus vel Laicus decimas à vobis exigere præsumat.

Obeunte verò Te, nunc ejusdem loci Præposito, nullus ibi qualibet surreptionis astutiâ seu violentiâ præponatur, nisi quem Fratrum pars Consilii sanioris, secundum Dei timorem, & Beati Augustini regulam sibi providerint eligendum. Liceat autem vobis in parochialibus Ecclesiis, quas tenetis, de Fratribus vestris, sive de aliis, Sacerdotes constituere, quibus, si idonei fuerint, Episcopi parochiæ curam consensu vestro committant, ut ejusmodi Sacerdotes de plebis quidem cura Episcopo rationem reddant, vobis autem pro temporalibus debitam subjectionem exhibeant. Ad indicium autem, quod idem locus, præfato fratre nostro Conrado Episcopo & fratribus ejus, Sigefrido scilicet & Bertoldo, Beato Petro oblatum sit, & sub ipsius protectione confi-

consistat, bizantium aureum Nobis nostrisque Successoribus annualiter persolvat. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Ecclesiam temerè perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione & sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura; salva Apostolicæ Sedis Autoritate & Diocesani Episcopi canonicâ reverentiâ. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica Sæcularive persona, hanc nostræ Constitutionis paginam sciens, temerè contra eam venire tentaverit, secundo, tertiove commonita, si satisfactione congrua non emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se Divino iudicio existere de perpetua iniquitate cognoscat, & à Sacratissimo Corpore & Sanguine Dei & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem Loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus & hinc fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

Ego Conradus Sabinensis Episcopus subscripsi.

Ego Gregorius Presbyter Cardinalis subscripsi.

Ego Theodoguidus Sylvæ candidæ Episcopus subscripsi.

Ego Guido in Romana Ecclesia Altaris Minister indignus subscripsi.

Datum Laterani per manum Baronis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Subdiaconi septimo Idus Novembris, Indictione septima, Incarnationis Dominicæ anno Millesimo, centesimo, quadagesimo quarto, Pontificatus anno primo.

§. III.

Gerungus augmentat bona temporalia.

Sic itaque de testo solido Lucius providit Gerungo cum suis; huic autem porrò videndum erat, unde calefaceret focum, nè primò tepescere, paulò post omnino frigeret inciperet suorum pietas. Equidem impietas non eluenda foret, vel suspicari tantum, ad ollas Ægypti nostros aspirasse Patres; sed de cacabo, in quo sepe, & legumina coquerentur, nunquam fomniasse, fomniantis delirium est. Si plenus venter non studet libenter, nec cor eructabit verbum bonum, quando stomachus perpetuo latrat. Certè vel Christus ipse misertus est super turbam, quæ famelico ventre per triduum sustinuit docentem. Et quamvis non modicum fuerit, quod de mensa Pertholdi in manus pauperum cecidit, crescente tamen Fratrum numero panem inter digitos multiplicari necessum videbatur. Ergo, quæ pia Gerungi erat providentia, nemo pusillanimum vocet diffidentiam, utpote qui sollicitus erat hodiè, ne fratres sollicitarentur, quid dies crastina esset paritura. Nimirum à formica didicerat, congregare in æstate, quod frigida consumeret hyems. Hunc in finem super quibusdam bonis Monasterio incorporandis transegit cum Conrado & Sifrido, ut sequens Copia Transactionis docet.

In Nomine Sanctæ & individue Trinitatis, Amen.

Notum sit omnibus scire volentibus, qualiter ego Gerungus nunc Præpositus in Roggenburg, & Fundator Bertholdus cambivimus cum Kunrado pro possessionibus, quas habuit in Mayfeneshoven & Franckenhoven, Winzingen, inbeneficiavimus eum & filios ejus manso & molendino Hadbrechtshove, retinentes vivarium in usus nostros, ea videlicet cautione, quòd ad filios, decedentibus Patribus, beneficia transeant, medietas beneficii ad filias transeat: si filii & filiæ defuerint, Claustrum, quod suum est possideat. Similiter notum sit, quòd Sifrid Böckelin, quia de progenie fundatorum Claustrum fuit, petitione Dominorum, quia filios non habuit, filiam suam inbeneficiavimus de beneficio, quod Henrici Pateriches fuit. Cætera beneficia Sifrido decedente libera sunt. Statuimus idem de beneficio Bertoldi Meldonis, ut ad filios filiorum nullo pacto transeat. Henrici verò de Hohenwang beneficium ab omni impulsatione posterorum liberum sit. Decedente verò Bertholdo Brunone, ejus beneficium in usum Fratrum Deo servientium omni remota occasione redigatur. Si quis ergo aliter fieri attentaverit, sciat se pro hac prævaricatione ultimæ Dei sententiæ subjacere. Amen. anno Incarnationis Domini 1146.

§. IV.

Annotationes.

Lucius II. in Pontificatu secutus est Cœlestinum II. origine Bononiensis, nomine Gerhardus, à Gregorio VI. ad dignitatem Cardinalis & Cancellarii Sacræ Ecclesiæ promotus est. Undecim duntaxat menses ac dies aliquot in Cathedra sedit, multa passus à Romanis, volentibus, ut Regalia cederet Patrio, ipse autem decimis & Oblationibus contentus viveret.

Gwalterus, sive Walthèrus, Episcopus Augustanus, de quo Bulla Pontificia meminit, natus erat ex familia Comitum de Tubingen. In Episcopum electus anno 1134, numero fuit XXXI, obiit 3. Septembris 1153.

Mirari satis nequeo, quòd bona in Mayseneshoven (Mefshoven dicitur hodie) de quibus in copia Transactionis, quidam adscribere ausingit Conrado Episcopo Curiensi. Vel talpa palpat errorem, dum audit, manso & molendino inbeneficari Conradum & filios ejus. Alius ergò Conradus iste ab illo pientissimo Episcopo, de quo mox plura.

CAPUT V.

De primogenita Filia Canonix Roggenburgensis, seu de Monasterio S. Lucii in Rhætia

Transalpina.

§. I.

Brevis explicatio Rubricæ.

Peregrino fors idiómate tibi loquimur, Lector Benevole! dum audis, Cænobium Sancti Lucii in Rhætia transalpina nominari primogenitam Canonix Roggenburgensis filiam. Ut igitur intelligas rubrum, paucis attamen plenè te docebit nigrum. Jam à primis Candidissimi Ordinis nostri incunabulis mos inolevit, vi cujus in duplicem classem Monasteria discriminamus. Alia enim titulo Matris honoramus, alia Filias salutamus. Matres dicimus, quæ de gremio suo emisit Religiosos, ut Cænobium vel recens fundatum, vel quacunq; demum via & modo Canonico Ordini nostro incorporatum & aggregatum incolerent. Sic Roggenburgum submissa cervice ut Matrem veneratur Urspergam, quia Gerungum cum electâ coloniâ misit, ut primus incoletet coleretque agros Siligoburgicos. Quoniam ergò Haymo unus ex nostris de gremio Roggenburgensi in Rhætiam transalpinam eduxit Religiosos illos, qui Cænobium Sancti Lucense, ab Ordine S. Benedicti avulsum, & nostro aggregatum inhabitare cæperunt, hinc est, quod Rubricam huic capiti præposuerimus in hæc verba: *De primogenita Filia Canonix Roggenburgensis, seu de Monasterio S. Lucii in Rhætia transalpina.* Porrò Abbates Ecclesiæ matricis dicuntur *Patres Abbates*, Præfules Canonix Filialis *Filii Abbates*. Amplissima olim, hodie restrictior, major tamen, quàm Vicarii generalis aut Visitatoris, est Patris-Abbatis potestas in Ecclesiam filialem, ubi præter alia electionibus, etiam præfente Vicario Generali, præfidet. Abbates Sancti-Lucenses ex toto dependebant ab Abbate-Roggenburgensi, ita quidem, ut quodam bona Canonix nihil omninò disponere potuerint sine hujus præscitu & consensu, usque dum ob distantiam loci Christianus à Joanne anno 1572. & Hieronymus à Vito 18. Januarii anno 1586 impetraverint plenam potestatem in bonum Monasterii disponendi, ut testantur litteræ Viti Abbatis.

§. II

Monasterium S. Lucii incorporatur Ordini.

Dum multa pro filiis præclare agit Gerungus, isti nihil non egerunt, ut conversatione sua placerent Domino. Pro minimo duxerunt, si à Magnis magni haberentur, & tamen, quam toto studio aspernabantur, æstimatio hominum semper à tergo pedissequa fuit adeò ut, dum omnes in sui amorem & admirationem raperent, ipsi à maximis hujus mundi Principibus ad loca etiam remotissima raperentur. Hos inter Conradus erat, Episcopus Curiensis, & Pertholdi Fundatoris nostri tam pietate quàm Sanguine germanus

Fra.

Frater, de illustrissima Comitum Bibereckenſium proſapia oriundus. Viderat quidem Conradus nobiliſſimis Majorum ceris paterna fumare atria, ſed oculos ſibi ab inanis gloria fumo obcæcari haud paſſus eſt, ſolam & ſolidam, quæ à ſolo Deo eſt, gloriam quærens. Ea propter Sagum exiit, togam Clericalem induit, factus Canonicus Eccleſiarum Cathedralium Curienſis, Conſtantienſis, & Auguſtanæ. Propè dixiſſem, fuiſſe Canonicum Regularem, ad eò exactam ad regulas ſacrorum canonum vitam vixit, ut viva cæteris vivendi regula, & digniſſimus fuerit, qui Curienſis Eccleſiæ anno Domini Milieſimo, centeſimo, vigefimo ſecundo Epifcopus renunciaretur numero quadrageſimus quartus. Æterno pudoris rubore nos ſuffundi neceſſum eſſet, ſi candorem animi, quem in candidæ Religionis Alumnos ad tumbam uſque præſerebat, tacere- mus. Pertholdum fratrem ut ſua Deo offerret, cum Demutha non tantùm urgebat, ſed & ſua conferebat liberaliſſimus Præſul. Attamen quaſi nihil deſpiciens ea, quæ nobis tranſcripſit, tam altè Præmonſtratenſes in corde ſuo deſcripſit, ut nec temporum nec locorum diſtantia vel litteram obliſſerare potuerit. Crederes, vel inter opacæ noctis tenebras magnum hunc Epifcopum de nobis ſomniaſſe, ita vigil in omnem occaſionem fuit, noſtris benefaciendi. Neque priùs hæc pia cura quievit, quàm dum inter Gryſones ſuos albicantem florere Ordinem, & hujus profeſſores à latere ſuo Epifcopali hære conſpexit. Rem, ſicuti geſta eſt, Lectori pandemus ex ordine.

Sedes Epifcopalis Curia, quæ Rhætia Transalpinæ Metropolis ſalutatur, quem- admodum ætate, ita Religionis Zelo in partibus Teutoniæ noſtræ prima fuit. Etenim ſub Vigilio vigilantiffimo Eccleſiæ Romano-Catholicæ Paſtore, & Juſtiniano I. famige- ratiffimo illo Jurisconſultorum oraçulo, habenas Imperii moderante, Curia in Cathe- dra ſua jam ordine decimùm numeravit Epifcopum, nomine Valentinianum, virum omnibus numeris majorem, & Sanctorum factis adnumeratum, quo tempore alibi ad ovile ſuum vix primà modulabatur avenà mitratus Paſtor. A cura in ſuos gerenda Curia nomen eſſe, & Sede Epifcopali indignum ſeſe credidit Valentinianus, ſi federet in- curius. Qua propter id unum curabat unice, ut nulla periret ovis, omnes gemellis fœtibus genuinæ pietatis & veræ Religionis eſſent graves, quatenus ſic leviori brachio ad caulam æterni Paſtoris perduceret. Atque ut certius cælum faveret votis, ipſe præ cæteris fovit perſonas Religioſas, probè gnarus, horum labore & ſudore citius crefcere Religionis fervorem. Hos itaque in partem paſtoritiæ curæ ſuæ evocavit Valentinianus, atque, ut Proprium Curienſe ad diem IX. Octobris, ſacræ memoriæ Valentiniani ſacràm, loquitur, *ex Cellula & Oratorio S. Lucii, quæ erant ad Aulam Epifcopalem, circa annum quingentefimum quadrageſimum amplum eduxit cenobium, quod honori S. Lucii conſecratum, magnò poſtea virorum ac virtutum incremento floruit.* Ex quibus ſole meridiano clarior eſt tam venerandiſſima Monafterii canities, quàm etymologia nominis, quo uſque in præſentem diem à S. Lucio, utique primo Curienſium Epifcopo, ſe glorianter ſcribit. Situm porrò quod a *Lucio*, is omnium amæniffimus eſt. Extrà muros quidem civitatis Curia, proximum tamen Aula Epifcopali, & Canonicorum Cathedralium reſidentia adjacet, conſtructum ad radices montis, Mittenberg nuncupati, ut ſcilicet incolæ in bono radicati via quaſi breviori ad Montem, qui Chriſtus eſt, aſcendere vale- rent. Aura plerumque dulcis ſpirat & placida, & tetricus Euri Notique turbo penitus loco ignotus eſt, quatenus levioribus favonii pennis nunquam non in altis volitarent, haud turbati. Rhenus quoque magni in orbe nominis flumen, haud procul ab urbe præterfluens, immenſo & ſupereffluenti Divinæ Bönitatis oceano ſe frequenter immergere ſuadet, quò felicior in littus beatæ perennitatis emerſio ſubſequatur: montofa denique Rhætia, quam totam liberior oculus circumſpicit, non niſi colles æternos animum ſuſpirare docet. Paucis: ipſamet natura locum pietati finxit, ut nemo incolarum ſe venderet impietati. Et verò maxima loco benediçtio venit ab indigenis, qui preſſo pede D. Benediçi ſequebantur veſtigia. Ab habitu ſuo nigri, à moribus candidiſſimi probabantur. Et quamvis jurati paupertatis eſſent cultores, neminem tamen reperire fuit, qui non multo eoque ignito abundaverit auro locupletiffimæ devotionis. In mundo, ſed non de mundo erant, quorum tota converſatio in cælis fuerat. Nunquam niſi in laudem Dei loquebantur, quæ diu noctuque ab illorum linguis ſuaviter conſonan- tibus ſonabat, reduplicatò inter montes ab æmula Echo tam ſuavi ſonitu. Sed muta- bilitati ſubjacere quis negabit Clauſtra Religioſa, dum cæli ſolidiſſimi grandem & inſoli- tam labente Luciferò paſſi ſunt mutationem? anni ſat multi jam abierant, quibus pede ſemper immoto in via Domini ſteterunt ſervi fideles; cum ecce retrocedere in ſemitis Dei, in multis excedere, tandem omninò abire in conſilio impiorum, ſtare in via pec- catorum, & in Cathedra peſtilentiæ ſedere cæperunt. Vehementer indoluit Conradus, legis Divinæ & Diſciplinæ Monaftericæ Zelotes acerrimus, Zelum ibi nullum eſſe, ubi cælum putabat, & in cellis agi, quod meritò celari oportebat. Nec immeritò majora

Tom. VI. Collect. Monast.

E

mala

mala metuebat plebi suæ, cum videret in malis exultare, qui supra plebem exaltati fuerant. Omnem igitur movit lapidem, ad meliora ut permoveret, sed non sine cordis dolore maximo in lapidem obriguisset invenit, nulla vel frigida rigoris vel calida amoris cavandum aqua, qui velut aquam totam iniquitatem pleno jam gutture imberant, musto nequitiae adlethalem usque somnum ebrii. Ad ultimum probatis tentatisque omnibus tandem resolvit, vitam aded dissolutam viventes loco movere, atque indignis qui ulterius ministrarent in Sanctuario Dei, ministros sanctiores substituere. Annus à nato Redemptore tum agebatur millesimus centesimus quadragesimus sextus, quo tam sancta consilia agebat Princeps pientissimus, quæ ut felici coronaret exitu, exeuntibus Monachis nigris properavit inducere Canonicos candidos. Exemplum proinde Pertholdi fratris sui secuturus, ablegat, qui à Gerungo Roggenburgensium Præposito peterent furculos quosdam, terræ Sanct-Lucensi implantandos. Tanto Principi de Canoniam nostram optimè meritò obsecundare posse, meritò primas inter gratias numerare potuit Gerungus. Quare nihil tergiversatus, Heimnem sub Prioris titulo cum Sociis aliquot destinavit, qui plantatum à S. Valentiniano hortum in sudore vultus sui rigarent, nequaquam dubii hærentes, magnum à Deo dandum fore incrementum. Exierunt igitur ad opus grande destinati, magno spiritu animati, & non nisi ad fortia nati. At qui putabant, se exire de terra & de cognatione sua, extrà patriam Patrem longè amantissimum repererunt in Conrado, à quo amicissimè recepti, mox in actualem Cænobii, jurium, & universarum ejus pertinentiarum possessionem immissi sunt. At illi continuo manum mittentes ad aratrum, Instituto D. Norberti & Domus administrationi initium fecerunt.

§. III.

Incorporationem confirmat Eugenius III. P. M.

Incorporationem tali, ut præfertur, modo per celsissimum Principem Conradum factam Eugenius Papa III anno 1149. sequentibus Litteris stabilivit.

Eugenius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto Filio Aimoni Priori Ecclesie Sancti Lucii &c. Justis Religiosorum desideriis consentire, ac rationabilibus eorum petitionibus clementer annuere Apostolicæ Sedis, cui largiente Domino deservimus, Authoritatis, & fraternæ charitatis vinculum nos hortatur. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, & præfatam Ecclesiam Beati Lucii, in qua Divino mancipati estis obsequio, sub Beati Petri & nostra protectione suscipimus, & præsentis Scripti privilegio communimus: statuentes, ut, quascunque possessiones, quæcunque loco in præsentiarum justè & canonicè possidetis, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum vel Principum, oblatione fidelium, seu etiam aliis justis modis, præstante Domino, poteritis adipisci, firma vobis vestrisque Successoribus & illibata permaneant, in quibus hæc duximus propriis exprimenda vocabulis. Curtem quæ sita est in villa, quæ vocatur *Maging*. Curtem in villa, quæ vocatur *Rinnena*, in villa, quæ vocatur *Avinne* curtem & vineam. In civitate Curiensi vineas, agros & prata. In villa, quæ vocatur *Paisse*, curtem unam; in villa, quæ vocatur *Umbilico*, curtem unam. Ecclesiam S. Mariæ sitam in sylva *Angerica* cum omnibus appenditiis suis. Statuimus quoque, ut Ordo Canonicus in vestra Ecclesia institutus secundum Beati Augustini Regulam perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter conservetur. Obeunte verò Te nunc ejusdem loci Priore, nullus ibi qualibet astutiâ seu violentiâ præponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel pars consilii sanioris secundum Deum providerit eligendum. Sanè laborum vestrorum, quos de novalibus propriis manibus vel sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium, decimas nullus à vobis exigere præsumat. Decernimus ergò, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Ecclesiam perturbare. -- Si qua igitur in futurum Ecclesiastica Sæcularisve persona, hanc nostræ Constitutionis paginam sciens contra eam venire tentaverit. -- Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri JESU Christi. -- Amen.

Ego Gregorius Presbyter Cardinalis S. Callixti.

Ego Hugo tit. in Lucina Presb. Card.

Ego Guido Ostiensis Episcopus.

Ego Octavianus Diaconus Card.

Ego Jacintus Diac Card. S. Mariæ in Cosmed.

Datum

Datum Tusculani per manum Bosonis S. R. Ecclesiæ Scriptoris. Octavo idus Novembris, Indictione XII. Incarnationis Dominicæ anno MCXLIX. Pontificatûs Domini Eugenii Papæ III anno quinto.

Qui varii casus, quæ procellæ & turbines, prædominante Calvino & Zwinglio, jactaverint prostraverintque Sanct-Lucenses, quamquam nec amenum sit scribere, nec audire jucundum, suis quæque locis inferemus. Interim redeamus ad Conradum.

§. IV.

Conradi perennis memoria Roggenburgi.

Prius vitæ, quam beneficiis, finem fecit Conradus. Etenim dierum & meritis plenus anno 1150. obdormivit in Domino, qui annis sat multis in omne bonum nostrum vigilarat. Dignum igitur & justum est, ut memoria ejus nunquam vivere desinat Roggenburgi. Et hunc in finem Anniversarium solenne, à Fundatoribus dictum, perpetuis temporibus solenniter celebrandum instituere Majores nostri. Vigiliis defunctorum cum Officio IX Læctionum, pulsatis omnibus campanis, recitamus, die Officio solenniori non impedito, præmissâ, ut vocamus, Commendatione media defunctorum; primum Solenne Sacrum de Requiem cantatur à Reverendissimo Abbate nostro, ad cujus initium, medium & finem clangunt omnes campanæ. Læcto Evangelii textu Sacerdos ascendit in Suggestum, & ex deputato libello nomina Fundatorum Pertholdi, Conradi, Sifridi & Demuthæ, tum Benefactorum & Abbatum prælegit, perfolutis in silentio pro unaquaque classe precibus. Alterum solenne Sacrum perstreptibus tubis ac tympanis in honorem B. V. Mariæ unus de confluyente Venerabili Clero Sæculari offerre solet. His finitis pauperum turbæ, cui Anniversarium hoc ex vicinis cathedris denuntiatur, elemosynæ, panis & pecuniæ, distribuuntur. Sacerdotes nostri in refrigerium Defunctorum singula Sacrificia tenentur applicare. Hæc pro Conrado in Ecclesia. Perennat ejus memoria etiam in ædibus aulicis, ubi paucis abhinc annis veneranda ejus effigies affabrè depicta prostat. Ut verò etiam non emoriatur ejus recordatio, huic folio sequens epicedium appendimus.

Vixit Conradus, Princeps Celsissimus,
 Vivit excelsior cælis factus.
 Fuit Pastor animarum Reverendissimus
 Est perpetuâ reverentiâ dignissimus.
 In Ecclesia militante triplicem egit Canonicum,
 Curia, Constantiæ, Augustæ
 Curionem Augustissimæ Trinitatis constantissimum
 In Ecclesia triumphante
 Agit adoratorem Dei canonizandum.
 Natus ex Comitum de Bibereck familia,
 Bonorum suorum hæredes scripsit Dei familiares.
 Cùm viveret, Deo vixit;
 Ut viveret cum Deo, vixit
 Anno jubilæo
 1150.
 Sine fine jubilaturus in cælo.
 Nam tutò credimus,
 Quodd è Curia,
 Quam administravit annis viginti & octo,
 Ascenderit ad Curiam cœlestem,
 Regnaturus per tot sæcula,
 Quot æternitas habet momenta.

CAPUT VI.

Origo Monasterii Churvaldensis secundæ
 Roggenburgensis Filia.

§. I.

*Adducitur descriptio primæ foundationis, facta à Conrado
 Monacho San-Gallenfi.*

Quodd Roggenburgum Mater sterilis non fuerit, primogenita probat Filia, Canonica Sanct Lucensis: sæcunditatem demonstrat proles altera, Patre eodem, scilicet

cet Gerungo primo Præposito, inter Gryfones nata, & primitus à valle Corvantianâ Corvantienfis, hodie autem Churwaldia dicta.

Fundatorem filia candidissima veneratur militem quemdam inter Gryfones valdè opulentum, nomine Rudolphum de Aqua rubea, qui qualiter foundationi manus admo- verit, difces ex fequentibus, quæ facilè perfuadebunt, ut exclames: Digitus Dei erat ifte.

Miris miriora non è digitis noftris recensemus, fed veritatem alienis enarrabimus verbis, nimirum Monachi cujusdam Sangallenfis, rei feriem ex vernaculâ in latinum idioma jam aliquot ab hinc sæculis fideliter transferentis. Antiquitas ftyli fi fors offen- det Lectorem, antiquior recreabit veritas.

In diebus illis regnante gloriofiffimo Rege Friderico femper Augufto, cùm Re- verentiffimus in Chrifto omnique morum honeftate præclariffimus Conradus Pontifex Cathedra Pontificali in Curienfî floreret Ecclefia, tunc Religio in tota montana Recia admodum cæpit vigere: & res Ecclefiafticæ doctrina ejus & exemplo in meliorem fla- tum provenire. Erat tunc temporis in ea provinciæ parte miles quidam Rudolphus nomine quam prætaxavimus cliens de non parva oriundus profapia, quem morum compositio folaribus filiis videlicet hujus sæculi reddidit gratum; accebat huic factio formæ perfonalis egregia protervitas, ac militaris fuper id quod dici poteft aut credi, actus & geftus, quæ fic eum mundo allegerant, ut non facilè de faucibus ejus poffet eximi, quoniam princeps hujus mundi, qui hunc fibi in fervum addicaverat, de fuis locis minimè relaxabat, in fuis tamen æqualibus cùm nimis efferet benevolus ac prodigus favorem arrectis auribus, prout confuetudo eft filiorum harum tenebrarum, ac linguas adulantium oblectando accepit, non attendens illud Sapientis elogium: Si te lactave- rint peccatores, ne adquiefcas eis. Nemo in fuos lenior hoftes, quoniam his maluit efferre pavori, quàm amori, ficut dicit Oracius: vultum verba decent iratum plena mi- narum. Hic inter divites terræ illius medio fe ftatu habuit ita, ut non hunc paupertas à divitibus excludat, neque divitiarum honuftas alta nimis fapere compellat. Sola ani- mi libertas ad ardua complexanda nimis hunc vegetabat. Quid multa, non erat viti- um mundiali tamen quadam indagine falfo licèt honeftem, quod non ipfum fuo fubtra- xerit Creatori. Cùmque prodigus jam filius effectus tanquam fuæ interioris diffipator fubftantiæ filiquis pafceretur porcorum in mundi ejus volutabro cænoso, neque fe ipfum cerneret interiùs, quis aut cujus capitis membrum fuerit, non recordans: & in fua de- teftabili confuetudine perdurans, qua folebat cauſâ vifitationis aliarum ædium hac illac- que vagari. Dispensante miferatione Divina contigit hunc in Ramufciæ oppido Enge- dinæ vallis in confinio influvii pernoctare.

Locus ille frequentia populorum tunc celebris erat propter mira B. Florini Confefſoris, qui hoc meruit apud Dominum, ut virtutes plurimæ per eum fierent, nullus enim ægrotus illuc confugit, qui non celerem confequeretur gratiam, fi tamen petenti fides non defuit. Audierunt interim parentes mulieris cujusdam, quæ à dæmonio fuerat ob- feffa, de virtutibus Sancti Florini, qui illuc ufque non fine muliere miferam adventan- tes flagitabant cum lacrymis fubfidium, fit concursus utriusque fexus, ut fieri folet in hujusmodi rebus: nam popolare eft novis relationibus adplaudere, etiam fi quid fini- ftrum hauriant, prout in hujusmodi negotiis folet evenire. Venit ergò illuc & præ- nominatus miles Rudolphus. Crescente frequentia populorum magis miferam vexabat fpiritus immundus; interrogatus tamen nullum voluit dare refponfum, fortè fic miferati- one dispensante Divina, quia miles ille sæpè nominatus jam tum de longinquo cæpit agnofcere, mente alienus in fe ipfum redire. Jam enim furis infernalibus in timore fe fore didicit, quam fi pateretur in corpore cum infensata illa muliere; fic enim capi- llus præcifus à corpore dolorem non ingerit, cùm fit de corpore, fic illa minori fub- jacuit pænæ paffa in corpore, quàm is, qui mente paffus eft & corpore. Nam concu- pifcentiæ paffiones funt animæ, affenfus verò mortificat animam. Sed jam redeamus ad propofitum. Ex confilio igitur Rudolphi fidicen requiri jubetur, qui dulci modula- mine dæmonem ad refponfa invitet, nam & David Saulem cytharæ dulcifono mitigavit modulamine cùm fpiritus hunc immundus vexaret. Videns ergò arrepticia illa laboran- tes in conquiendo fidicine, qui tunc fortè ibi fuerat ad depingendam S. Florini Ecele- fiam conductus, in hæc verba prorupit: quid tu Rudolphe, vocans eum ex nomine familiarem tanquam ac domesticum, quid tu inquam ingeris ad exquirendum fidicen, qui de me quod nolo extorqueat? nonne tu es de numero illorum unus, qui principis noftri eft? affenfum femper præbuiſti, imò femper fpero præbiturum. Cùm ergò de noftro fis collegio, præpara te ad percipiendam à principe noftro eandem, qua fruitur, gloriam. Tanquam familiarem & collegam me poteris ad loquendum provocare. Quid dubitas? nam confimile res omnis amat. Loquere, quod vis, & refpondebo tibi jo- cundum, gratum sæpè habui eloquium tuum, & quare non vicem redderem? etiamfi

ardua

ardua à magistro meo peteres, impetrares. Perterritus miser hujusmodi verbis sollicitè cœpit inquirere, quæ vel qualis remuneratio illa esset, quam suis princeps ille tenebrarum daret stipulatoribus? locum, inquit, accipient in regno principis nostri sublimem quisque pro merito. Et qualis est, inquit miles, vita illius præmii, quod magister tuus dat sibi faventibus? ibunt, inquit diabolus, de calore ignium in frigus nimum, de fœtore nimio vermium morsus incurrent, serpentum sibilos, & alterius generis non minora convivia, quibus tu nobiscum fruëris in magna potentia. Tunc Rudolphus mente consternatus subridens tamen propter adstantes ait: ô qualia sunt ista nostra præmia! veruntamen væ matribus, quæ ad hujusmodi gaudia fœtus concipiunt. Et tactus dolore cordis intrinsecus perfusus lacrymis recessit. Timor enim gehennæ pungebat seum, sed spes, quam pœnitentibus audivit esse promissam, ex alio hunc latere non minimè confortabat; o Deum magnam & admirandam misericordiam, qui non solum pœnitentibus veniam promittit, verum etiam peccantes expectat, ut redeant. Nox enim nocti indicat scientiam, diabolus scilicet origo peccati huic peccatori divinæ fuit opus pietatis, quia per hanc fructum pullulavit incomparabilem amoris, huic gaudium in cælo, pax in hominibus sanæ mentis & bonæ voluntatis. Ubi nunc Leviathan, quem sic absorbueras, quem tuum amicum jactabas? nonne in tuis hunc faucibus habebas, ipse hunc de foramine tuæ extraxit maxillæ, qui se pretium pro ipso dedit in Cruce, benedictus Salomon? quo qui vertitur, altus habetur. Sic de Saulo Paulus, de telonario Evangelista Matthæus. Igitur his retrôactis dum domum ire disponderet, relictis jam mente gregibus sodalium suorum, se ipsum sibimet capit præponere, qualis quantusque fuerit, in speculo interioris hominis videre, & appensa quasi in libra iniquitas quamvis super talentum plumbi gravis fuerit, huic tamen misericordia Domini & pietas præponderavit. Heu! heu! inquit secum, ut quid ad tantam sum animæ meæ calumniam? nunquid titio inferni fumigans permanebo? num & draconis illius antiqui sibilos mortiferos excipiam? aut treceberberis morsum rabidissimum aut tentiani contum non evadam: hæc & hujusmodi animo pertractans præteritorum non oblitus in anteriora extensus lacrymis, cui infedit, equum ubertim perfudit. Mirabantur comites, quænam causa tantæ ac talis esset tristitiæ, quæ tam animosum in lacrymas compulit virum. Nec mirum, quia fortè non audierant ex Evangelica Domini sententia, quod fortiore veniente fortis, quæ in pace possederat, direpta sunt vasa, & omnia ipsius distributa sunt spolia. Domum ergò veniens convocatis fratribus & propriis posthabito convivio in lacrymas provocaret, ac demum abrenuncians omnibus, quæ possedit, voluptatibus terrenis nec non & semet ipsum abnegans Christum pro nobis egenum factum secutus est ipse egenus. Et ut liberius crucem bajularet post Christum, lorica, qua prius ad sui corporis usus fuit tutelam, nunc ad ipsius utitur pœnam: insuper septem ferreis se ipsum cinxit circulis, quibus lanea superinduebatur tunica. Quantus in vigiliis, quantus fuerit in jejuniis, nostri stili non eget officio. Ad impetrandam igitur Divinam misericordiam diverforum Sanctorum, ubicunque venire poterat, adiit limina, ipsorum precibus supplicissimis flagitans suffragia. Sicque indefessus septem annis corpus in servitute redigens fessus membris spiritum roborat. Noctè ergò quadam lassata membra dum sopori paululum indulisset, vidit visionem futurorum præfagam. Visum fuit ei sub habitu pastoris oves gregatim ad alveum lavandas deponere, quarum quædam non lotæ dum flumine essent unctæ, fuga evaserunt, quædam albicato vellere suo sub pastu remanserunt. Non fuit hæc visio inanis, neque sine præfagio. Nam cum quinque sint genera somniorum, sicut in Scipionis Affricani per quemdam sapientem conjicitur somnio, istud neque illusorium quoniam verum, neque minatorium, quoniam non minas portabat, non præmeditatorium sive imaginatorium, non illius generis, quod de crapula procedit, sed vera angelica fuit revelatione immisum, ut, dum, quæ viderat, effectui in futurum mandaret, Deum exinde in suis donis sublimius glorificaret. cùmque visionis hujus habitum sedulo secum pertractaret, neque ulla ipsius indagine perpendere potuisset, sancto cuidam viro hanc patefecit, qui in Spiritu Sancto hunc gaudere debere admonuit, pro eo, quod Cœnobium fundaturus esset, in quo pars per devia defluet, pars cum Domino staret, hoc per oves fugitivas & albicatas figurari. Ipsi tamen somnio animum nullatenus commodabat, attendens, quia ubi multa somnia ibi multa vanitas, præsertim cùm neque locum huic operi sciret idoneum, neque ipse haberet proprium.

Septem tunc annis in tam strenua vita peractis, octavo tandem anno diu desideratam Sancti Sepulchri adgressus viam terram promissionis intravit, divinæ hoc miserationis opus intentans gratiarum actionem Largitori omnium retulit bonorum, qui in sanctissimam hanc, quam suis virtutibus decoraverat, civitatem perducere dignatus est. Circuli interim ferrei, quibus carnem suam dominæ menti subjugaverat, rubigine tabescentis carnis confracti resilierunt, Domino cum carne tunc remissius agente, quan-

do acutissimos tentationum aculeos non jam tyro sed miles emeritus superaverat. Et sicut consuetudinis est, ea, quæ cui labore sunt nacta, gratius amplexari, die nocti- que orationi incubuit lamentans super his, quos olim perpetraverat, excessibus. Non fuit Ecclesia in tota Jerosolyma, cujus limina fessis licet pedibus ad flagitanda suffragia terere attemptaverit. Cùmque plumbum, æs, vel ferrum ædificio subtraxisset priori, cui non jam ligna, fœnum, stipulam, verùm aurum & argentum & lapides pretiosos superædificari toto nisu elaboraret, Mandritam quemdam, qui carnem suam, ut tali dignus numeretur ædificio, benè decoxerat, benè dolaverat, intrà septa Cellulæ cujusdam strictissimæ reperit, cujus eloquii favum, ac si accipiter esuriens avim excipere gliscat, sic ille rapidissimo ad hunc cursu evolavit. Dominus autem reclusi quia nondum revelaverat auriculam, idèd non, prout debuit, fraterna hunc charitate recepit. Sed vir perfectus à pseudoperegrinis ante in vestitu ovium visis illusus probare spiritum hujus, si ex Deo esset, coronam acciperet, si non, ignominiam. Ipse, qui sibi oculo circumspèctionis providisset in melius. Sic etiam circumspèctam decet esse vitam Sanctorum, illo namque appropiante Vir Dei fenestella cellulæ protinus claudere gestiit, nullùmque pulsanti curavit dare responsum. Peregrinus verò ille suis hoc attribuens antiquis malefactis perseveravit in pulsando illud inculcans: in isto, sciens, Dominum cum peccatoribus esse locutum, eisque in convivio participatum. Sufficere debere discipulo, similem se esse Magistro. Motus inclusus interius aperta fenestella, ac benedictione præmissa, sic inquit: mandatum evangelicum est, ut clauso ostio oremus, nec laudem hominum requiramus. Et tu, siquidem Divinis intendis obviare mandatis, qui pallorem in facie ostendis, cruciatum in corpore, qui, fin ita reperi- tus fueris, cum fatuis virginibus à sponsi videlicet Christi nuptiali convivio excluderis; sed si aliquid à me vis extorquere, scias, quia argentum & aurum non est mihi, imo qui in lorica illa ad ludificandas fortè hominum simplicium mentes superabundas, vende hanc & tam tuæ quàm aliorum exinde subveni necessitati. Consternatus mente Rudolphus, non famem, inquit, à te quæro relevare ventris, sed noctem mentis, satis enim terrenis abundavi divitiis. Sed quoniam nimis his fui abusus, dignum judi- cavi, eo me habitu castigare, quo in Creatorem meum magis consuevi peccare. Ignosce, inquit inclusus, mihi ò frater, quòd tam malè de te fensi, in tali namque sæpe delusi fumus habitu. Ignoscat ait ille peregrinus tibi ò frater optimus Deus. Subjunxit ergò inclusus interrogans, ad quid venisti frater? at ille consultum inquit veni pro peccatis meis. Ipse verò respondit: diversa sunt animantia hujus procellosi maris pu- filla videlicet cum magnis, quibus draco ille antiquus factus est ad illudendum. Omnia tamen expectant, ut à Deo escam recipiant, quale & tu factus magna ex parte videris. Sed non pigeat dicere, cujus conditionis & officii fueris. Conditione, in- quit ille, Sanctæ Mariæ Dei genitricis fui cliens, officio miles, ad inventionem propria servus heu me peccati. Inclusus verò subinfert: & quid de substantia, quam reliqui- sti, actum est? reliqui hanc, ait, dilectis fratribus meis. At ille: nonne oportuit te Christum magis sibi instituere hæredem? crede mihi, oleum camino administraisti. Nam divitiis accrescentibus possidentium eas suffocatur animus. Tu verò, qui crucem post Christum bajolas, ut & alii tecum bajolarent, elaborare debueras. Sed qui jam rectas niteris facere vias tuas, in virtute Domini consulo tibi, ut limina post habita revisas Christum tibi, si fieri potest hæredem substituas, majoris enim est meriti apud Deum elemosynam dare quàm recipere, nisi fortè homo se ipsum & sua omnia Deo semel dedit. Sed iste non ex toto visus fuit liquisse, dum fratribus, quos ut se ipsum carnaliter amavit, ea, quæ cara possedit, donavit, peregrinus verò ait, assentior tuisque monitis divina favente gratiâ operam dabo. Tunc vale dicto duo illi cælesti- um bonorum indefessi peroratores ab invicem sunt separati, unus in dilecta sibi Cel- lula remansit, alter verò longo de postliminio patriam revisurus ad Bajas descendit, navim, si Deus vellet, versus Brundisium velificantem conscendere. Parabatur interim na- vis omnibus bonis onusta pro voto. Quid faceret, qui nihil habuit, nisi ut spem po- neret in Domino. Sedit ergò in littore, præstolans divinam misericordiam, a fuetis in- tentus orationibus, nullusque die illo subvenit egenti. In crastinum verò turbarum fu- giens tumultus securiori loco psalmodiam meditans cum sedisset, ex improvviso quidam nutu ut creditur divino aureum huic nummum non rogatus obtulit, videtur tamen, quod Angelus Dei fuerit, qui egenti in tali necessitate occurrit. Hæc tua, inquit ille, hæc tua Deus dona sunt, qui das jumentis escam ipsorum, & pullis corvorum te invocantibus, qui nullum in te confidentem tua fraudas bonitate. Procedens inde vidit peregrinum in paupere habitu sedentem, huic nummum ante receptum donans, Dominus, inquit, pascit me à juventute mea usque nunc, & imposterum nihil mihi deerit, ipse fecit terram, fundavit maria. Credo, quòd Angelus, qui huic ad sola- men nummum prius obtulit, mutato interim habitu hæc ab ipso recepit, immò ipse meli-

melius ut creditur Dominus. Quamdiu fecistis ut ex minimis meis, mihi fecistis. quis in tali unquam necessitate solum eum, quem habuit, nummum daret? ille inquam, qui se ipsum penitus reliquit, & omnia quæ habere potuit, pro æterna vita vendidit. Sed dic mihi o homo transiturus mare, ubi naulum accipies, in ista necessitate tributum minimum cur non reservasti ad naulum? qui necessitatem proximi meam putavi Dominus autem in cujus manu corda sunt regum, ipse si vult, & naulum dabit & pastum. Velificantes igitur prospero itinere veniunt Brundisium. Tunc assumptis secum tribus boni testimonii viatoribus, quorum nomina sunt hæc Gerhardus, Ebe, & Adelo, quorum animos idem fervor, si sic eis cederet, accenderat, ad fratres pervenit, à quibus benignè receptus, & humanè prout decuit, cum suis conviatoribus tractatus suam eis ex consulto Sancti illius Viri innatam pandit voluntatem, simul ipsorum cum lacrymis flagitans auxilium. Fratres verò germani sui tantam ergà Deum videntes diligentiam, & sua, quæ habuerat, remiserunt, & de suis auxilium sponderunt. Ipse verò curtem solam ex omnibus quæ habuit in Curiensi ad sui non retinuit effectum.

Sed quoniam de sylva illa mentionem fecimus, de situ loci & habitu libet ut aliqua dicamus. Sylva Curiensi pago adiacens viam cum labore præbebat transeuntibus. Præter hoc enim quod ardua est ac difficilis propter opaca frondium ac fruticum, latronum ibi fuit asilum, multi ibi jugulati, plures spoliati, omnium tempore rapinæ, ita ut paucorum, & illorum sine armis ibidem non posset esse transitus. Hic ergò Fr. Rudolphus cum suo illo caro fratrum habitare elegit Collegio, & sylvam metere, decidere incipiens ac novare, domicilium sibi suisque pro modico primitus constituit: sicque in dies ad ea, quæ cogitaverat, adimplenda præcingitur, cumque in decidendis arboribus indefessi durarent, auxilium sibi divinum frequenter adesse senserunt. Nam igne stipitibus supposito relicta lignorum congerie dum recessissent, viderunt viros in vestitu candido ligna igni administrantes, quos tamen accelerato cursu quærentes nihil invenerunt. Quod dum crebrius fieret, ipsique quærentes nihil invenerunt, virtutem senserunt esse Divinam. Verè, ut ait Propheta, Dominus in altis habitat, & humilia respicit in cælo & in terra. Post multas demum passiones, post frigora nivium, quæ in loco abundant, post rerum penuriam, post infestationes dæmonum, Ecclesiam construxerunt, in qua rogatus Presbyter aliquis via illa jens Misfarum solemnia celebraret. Consecrata tandem Ecclesia in honorem Dei Genitricis Mariæ filii Belial, qui prius loco detraxerant, cum sæculo vellent abrenunciare, illuc magna ex parte convolantes se ipsos & sua omnia, quæ habebant, dederunt. Rudolphus ergò somnii, quod viderat, recordatus regularem inibi vitam instituire gestiens. Heunonem quemdam regularis vitæ secundum Augustinum idoneum loco præfecit, cui & se ipsum obedientiæ voto obligavit. Religione igitur in loco vigente, quam hospitalitas permira decoravit Ecclesia S. Lucii, cum divino penitus destituta esset officio, quoniam Monachi prius ibi commanentes ejecti sunt consilio magnatum terræ ipsius de Conventu Churwaldensi in locum illum sunt substituti, qui dignè Deo famularentur ac B. Lucio, nec non & paramenta & alia necessaria de novo ibi sunt administrata Monasterio.

In temporalibus ergò loco illo Churwaldensi semper accrescente, cum Regulares ingrati ab Ordinis sui statu calcitrarent, Præmonstratensis vitæ Ordinem elegerunt, quem mira austeritate usque ad tempora nostra servare studuerunt. Heuno interim Præpositus amœnitate loci penes S. Lucium, quò Churwaldensis illuc totaliter conflueret Conventus, elaborabat. Sed frustra: Beata namque Virgo precibus Rudolphi exorata & locum illum augmentavit, & Præpositum illum sæpè memoratum ab utraque Præpositura eliminavit, & ad locum, unde venerat, redire permisit.

Accidit autem, ut miles quidam Turingorum gente oriundus in obsidione Frederici semper Augusti Imperatoris infirmatus, prout levius poterat, duceretur, quasi domum de cognato sibi aère melius habiturus, ad locum veniret, ubi multum de ardua montium via dum vellet requiescere, ultimum emisit flatum; iste vivens omnia, quæ secum habuit loco contradidit, & post mortem in terram suam ituros quàm plura de suis fumere iussit. Sepulto ergò milite rogatu Fratrum Rudolphus ipsius Fundator Cœnobii, quamvis senio lassus, viam arripuit versus Turingiam, prout injunctum sibi fuerat, venientes autem Elwangium nocte illa ibi manserunt. Ibi Rudolphus febre tam acri correptus, quod nec progredi potuit, nec regredi domum. Tertia demum die in sancta confessione permanens, communicans Carni & Sanguini, suamque Sanctæ Dei Genitricis commisit animam. Erat tunc temporis maxima ibi populi frequentia, Conventus Abbatum, & Cleri magna pars, qui venerant festivitatis gratia mutante. Hi omnes cum Abbate Clivangensi exequiis tanti Viri interfuerunt, corpusque in maxima reverentia tumulaverunt. Fama malum, quo non aliud

velocius ullum mobilitate viget, ad nostrum ubi devenit Cœnobium, maximus ibi luctus pro defuncto Fratre, sed non minor pro eo, quod ibi non debuit tumulari, prout ipse oraverat, est exortus. Nono ergo jam expleto anno post tanti Viri mortem Henricus quidam & moribus honestus, & vitâ compositus, motus frequenti fratrum querimonia ad suprâ memoratum, ubi sepultus fuerat, venit Monasterium, ibique memorati Rudolphi ossa difficilè impetrata sumens reportavit ad locum, quem sibi ipse, dum viveret, ad expectandum districti examen iudicii elegerat. Sepultus est ergo in Ecclesia, ubi divina semper resonant officia, in gloria stolam secundam recepturus à Domino, qui vivit & regnat in sæcula. Amen. Precor itaque ego Conradus peccator, qui hunc libellum apud S Gallum transtuli in latinum, ne me inficitæ arguatis, & si in aliquibus deliqui, legendo corrigatis. Explicit de fundatione Churwaldensis Ecclesiæ libellus.

§. II.

Reflexiones criticae.

Laudamus Conradi studium, quo primævam Abbatiae olim famigeratissimæ originem, & Fundatoris vitam Idiomate latino nobis communicavit. Dolemus autem, opus prodiisse mutilum & valdè obscurum, quamquam hoc nequaquam imputemus Conrado, cujus, quia solum ex germano in latinum idioma transtulit historiam, non fuit, discernere, an originale germanicum non deviet à tramite veritatis. Hoc proin, non Conradum, punget ferula nostræ crisis. Et quidem oculus paulò sagacior labore nullo deprehendet, quædam suppressa, alia veritati minùs cohærentia esse expressa. Perstringamus singula. Primo foundationis annum supprimit, & Churwaldiam putat Cœnobio Sancti-Lucensi fuisse tempore priorem, dum asserit ejectis de S. Lucio Monachis, quosdam de Churwaldensi Ecclesia ad Monasterium hoc emissos esse. Fatemur ipsimet, neque nos divinare, sed solum augurari posse, quo demum anno hæc Roggenburgi filia primam aspexerit lucem. Scriptor quidam anonymus natam existimat anno Millesimo, centesimo, sexagesimo septimo. Sed bonus iste vir toto exerrat zodiaco. Quomodo enim, amabo, nascituræ proli Conradus Episcopus Curienfis obstetricantem manum applicare potuit anno præfato, cum tamen sit extrâ controversiam, Præsulem hunc pientissimum unum ex præcipuis Churwaldiæ benefactoribus obiisse anno 1150? certum igitur iudicamus, ante annum quinquagesimum vel certe hoc ipso tempore Churwaldiam surrexisse. Priorem verò Sancti-Lucensi Asceterio fuisse, nullo prorsus stabilitur sufficienti fundamento. Etenim si primos Sancto Lucio, expulsis Monachis, inquilinos dedit Churwaldia, juxta tenorem Statutorum nostrorum jus Paternitatis Abbati Churwaldensi, non Roggenburgensi competit in Ecclesiam Sancti-Lucensem. Sed nullum omninò legimus Churwaldensem Præsulem, qui se Patrem, Abbatem vel dixerit, vel scripserit, & jus istud hæctenus inconcussum semper mansit Roggenburgo. Accedit, etiam juxta hunc Foundationis libellum Churwaldiæ primum Præpositum fuisse Haymonem, sive Aimonem vel Heumonem, eadem, qua Sancti-Lucenses, manu moderatum fasces Churwaldenses. Hic ergo ad Caput immediatè præcedens appellamus, ubi Haymonem viâ rectâ cum Prioris nomine ad S. Lucium comitati sumus. Ex his secundò liquet, inconvenienter dixisse ignotum foundationis libellum, quòd Canonici Regulares primi occupaverint, & illis à Regula deficientibus libellus repudiij datus, abeundique licentia facta fuërit. Vel enim Canonicis istis stabilis antea habitatio fuit alibi, vel non? secundum nemo dixerit: primum si defendis, legitimè inferimus, sine capite & Duce Churwaldiam non appulisse; nullus enim Prælatorum acephalos patitur esse suos filios; consequenter malè ponitur, Haymonem nostrum Churwaldensis Ecclesiæ primum fuisse Præpositum. Quia tamen & foundationis libellus, & Domestici Annales nostri hunc titulum honoris tribuunt Haymoni, benè dicimus, Præmonstratensibus, non Canonicis Regularibus alterius Instituti præfuisse, ut bifrontem fingere non cogamur, qui Præmonstratensem in hoc, in loco alio alium Canonicum egerit.

De ipso demum Haymone quid ultimò statuamus, ambigimus. Et Prioris munere ad S. Lucium, & Præpositi honore apud Churwaldenses privatum esse, commemorat versio Conradi, addens, ad locum, unde venerat, redire permissum. Ex quibus probabilius inferimus, privatam postea vitam, & denique animam egisse Roggenburgi.

Reliqua Churwaldiæ fata, horrida fata suis in Historia nostra locis Lector audiet, & auris utraque non rarè tinniet, si, quæ proterva audeant dissidia religionis audiat. Nos ad lætiora.

Caput VI.

CAPUT VI.

Bertholdus Præpositus II.

§. I.

Mors Gerungi & electio Bertholdi.

Jam quartus supra quadragesimum currebat annus, quo Gerungus ad Clavum Roggenburgensis Ecclesiæ sedebat. Fortunam, si quæ foret, clavò fixisse diceremus, adèd fortunatè nunquam non præfedit. Soli defluebant dies & anni, cætera omnia affluebant. Nullos pruina nequitiae decoxerat flores; novos identidem & hic & alibi germinare vidit hortulanus sedulus, in id unum unicè intentus, ut primævus Ordinis vigor sub Præposito fene nunquam senesceret, ætatem nihilominus ferret. Non moriturum optabant filii, quem natura parens mortalem genuit, facta immortalis memoriæ virum fecerunt. Sed multa crinium canities calvam à tergo mortem hæere admonuit, & plurimus annorum numerus annos æternos in mente habere jussit. Quamquam monitore non eguit, qui soli æternitati vixit, & nunquam non sollicitus vigilavit, ut feliciter obdormiret, neque mors læneo furis pede irrepens opprimeret non paratum. Venientem in tertia noctis vigilia (senectutem bonam intelligimus) intrepidus excepit, & tandem anno Domini Millesimo, centesimo septuagesimo, postquam fortis in bello miles fat diu steterat, gladio mortis confossus cecidit, gloriosè resurrecturus in communi anastasi, & futurus ad arcem Sionæam suorum Dux, quorum in Roggenburgensi Pater fuerat. Talis tantique Viri sepulchrale saxum, ne conjecturaliter quidem, nunquam innotuit, ut propterea non levi censurâ digni forent Majores nostri, ni gravis pietas excusaret, quæ maluit Patrem integerrimum in grato pectore semper perennare integrum, quàm solo nomine in saxo temporum injuria mutilando ad brevè duntaxat spatium vivere.

Justis funebribus Gerungi ritè perfolutis, Sponsa vidua tristitiæ velum deponere, & serenata fronte novas accendere tædas Hymenæi concupivit. Sponsum suis amplexibus dignum reperit in *Berchtoldo*, quem Fratres electione Canonica Gerungo suserunt, virum tanto honori & oneri minimè insufficientem. Lucis usuram Berchtoldo Eslinga, nobis de vita Berchtoldi avara nimium antiquitas vix minimum dedit. Virum eximiè probum, & in temporalium administratione verè eximium fuisse, colligimus ex iis, quæ legimus in *Adelberga Restituta*, in qua Reverendissimus Author Fridericus Rommelius, immortale orbis litterati & Canonice nostræ decus, Fratres Roggenburgenses Divini amoris fervore, & bonæ Conversationis odore ubique divulgatos commemorat, encomio in Caput utique præprimis redundante, cum Regis ad exemplum totus componatur orbis. Certè prudentum nemo crediderit, ad prima subsellia Berchtoldum ascendisse aliâ quàm æquitatis & Justitiæ viâ, quæ cæca cum sit, non respicit personam, sed merita virtutemque in bilance examinat. Quid multa? Berchtoldi prudentiam in agendo, & Zelum in promovenda Dei gloria, cætera si taceant, multi deprædicant Oratores, ligna nimirum & lapides Monasterii Adelbergensis in Ducatu Würtembergico, qui sub Berchtoldo nostro sic in unum coaluere, ut tandem ibi in vinculo pacis & unitatis stabilem figere sedem potuerint Canonici Roggenburgenses, ubi vel non poterant, vel nolebant diutius stare alii. Rem totam ab ovo ad malum usque enarrare incipimus.

§. II.

Origo Monasterii Adelbergensis.

Adelberga illustri in Würtembergico Ducatu Præmonstratensis Instituti Cœnobium, inter Hohenstauffen & Schorndorfium singulis milliaribus situm, nomen habet ab ipso monte Adelberg, cui incumbit. Falluntur proin, qui dictam existimant Adelbergam, velut nobilem aut Nobilium montem, quasi solis quondam nobili stirpe natis Præmonstratensibus cultum. Etenim clarè constat, montem illum Eberspergensis è regione vicinum ab aquila dictum esse Adelberg, antequam de construendo ibi Monasterio aliquis hominum cogitaverit. In umbilico autem montis Eberspergensis visibatut arx Ebersperg, tunc sedes Volcknandi de Stauffen, qui cum arcem illam, cujus hodie duntaxat rudera & fossæ in Sylva Adelbergæ proxima, qua Bergeimium tenditur, super-

Tom. VI. Collect. Monast.

G

sunt,

sunt, item Eberspachum infra Göppingam incoleret, nunc Baro de Eberspach, nunc de Eberspach, Friderico autem Imperatori perpetuò Dominus de Stauffen dicebatur.

Natus erat Volcknandus ex Patre (nomen nullibi invenimus) ob pietatem & prudentiam Friderico I. Romanorum Imperatori inprimis accepto, à quo etiam equestri dignitate condecoratus est.

Patris haud degener filius Volcknandus pueritiæ suæ rudimenta optimè locavit, in rebus fidei ac primis pietatis genuinæ elementis minimè rudis. Adolevens nobilium more varias visitavitque regiones, sed præter morem aliorum, qui mores plerumque deteriores referunt, idem, qui abiit, ad lares proprios rediit Volcknandus, nempe verus germanæ probitatis Israëlita. Domum redux, Sueviæ Ducum, penes quos tunc orbis imperium erat, aulam frequentavit, & probatâ proceribus industriâ, brevî equestribus honoribus auctus est. Friderico, quem barba rubea Ænobarbum in Historiis rubricat, inter primos charissimus, & à consiliis intimis, tum sibi ipsi Consiliarius optimus fuit, quando, ut animæ suæ meliorem in modum consuleret, sua pleraque vel omnia Deo devovere consultissimum duxit. Posteaquam enim matrimoniale jugum ad annum usque sexagesimum ætatis suæ cum Coniuge ejusdem secum nobilitatis duxerat, & prolem, quæ tolleretur jugum post se, superstitem non videbat (aut enim omninò nullam concesserat Deus, aut, quam dedit, maturè sed cælo maturam abstulit) honorum hæredem Deum ipsum scribere cogitavit. Quoniam verò bona sua majori ex parte feudi nomine à Sueviæ Ducibus possidebat, ne res, quam Dominantium Domino transcribere moliebatur, post mortem suam clamaret ad Dominos directos, petitionem suam ad Fridericum, è Sueviæ Duce Imperatorem, & Stauffensium Sanguine oriundum, pro consensu ad opus adedè piùm impetrando direxit, quem in vota sua faciliorem habuit, quia cæteris fideliorum eidem semper sese præstitit. Primo tentamini tam feliciter cedenti non nisi secundos ominabatur successus. Sed non unum Sisyphi saxum movere debuit, qui suprâ montem arenosum construere fabricam intendebat.

Vocaverat Volcknandus quosdam leucophæi coloris habitu incedentes Monachos: Eremitas si dicere mavis, nostrâ parum interest; neque enim, cujus Ordinis fuerint, divinare possumus, cum Otto Frisingensis celeberrimus ævi illius Scriptor ariolandi partes hac in parte detrectet) eisque montem Adelberg cum omnibus attinentiis addixerat, ut Ecclesiam, in qua laudes perpetuas dicerent æterno Numini, ibi construerent. Verùm vix mora annorum aliquot abiit, Monachi in loco tam inculto incolatum averfati, fundatori & primas gratias & vale ultimum dicentes recesserunt. Monachis grysei coloris ita dilapsis nec furore excaudit, nec pavore expalluit Volcknandus, omnem spem suam unicè in Deo reponens, firmiterque sibi persuadens, fore, ut inveniret, quibus in monte suo Adelbergensi stabiliter servire placeret Domino, cui in montibus nunquam non beneplacitum erat. Oculos igitur & manus extendit ad Monasterium Rothense, cujus Religiosi Præmonstratenses mira sanctitate ac Religione oculos & animos totius Sueviæ in se rapuerunt. Otthino illis præerat, quem, licet Dapifer ipse fuerit, utpote ex Comitibus de Waldburg natus, zelus domûs & gloriæ Dei totum comederat. Ultrâ ducentos, si numerum, non nisi unum, si unitatem animorum attendas, sub signis numerabat fratres, signatæ virtutis Præsul. Hic & locum & oblationem à Volcknando reverenter factam gratanter suscipiens, coloniam de Monasterio suo emisit, quæ curaret Adelbergam. Verùm & isti manum subdlexerunt aratro, videntes, Fundatorem metere velle, ubi nec arare licebat: nempe nomen Advocati & Jus Patronatûs sibi reservaverat Volcknandus, minimè attendens, quàm sit indecens, eos, qui liberrimam servitutem serviunt Deo, tributarios esse homini. Hic demum, ubi spem omnem felicioris successûs abjecisset quisvis alius, fortius sperare cæpit Volcknandus, Deum, qui spirat, ubi & quando vult, suis aspiraturum captis. Noverat puto, quantæ molis fuerit Romanam condere gentem, à Deo Adelbergæ destinatam & electam.

Elegerat autem Deus ter Optimus Maximus & præelegerat Roggenburgum, ut fœcunda mater esset filiorum in Adelberg. Quandoquidem ergò fixum ratumque manebat Volcknando, vel proprio, si opus, sanguine rigare lapidem, qui futurus esset ædium sacrarum angularis, Roggenburgensium pulsavit ostia, & Bertholdo Præposito suæ voluntatis propositum aperuit, instanter flagitans, ne petitis justissimis aurem utramque clauderet. Re ad maturæ deliberationis trutinam appensâ in vota Volcknandi concessit Roggenburgum, & devotæ plebis manipulum cessit Adelbergæ. Spem suam haud ampliùs claudicare posse, ex Virorum rectitudine metiebatur Volcknandus, & tamen parùm abfuit, quin ad scopulos allisa omninò crus fregerit, esto, ad Berchtoldi petitionem liberrimè consenserit, ut Adelberga cum omnibus suis appendiciis, mancipiis,

cipiis, possessionibus, jam habitis, & in futurum acquirendis perpetua libertate donetur, & quæcunque Ecclesiastica Laicalisve persona, Prælati vel subditi, ipsius Ecclesiæ res, vel possessiones alicui, Advocati nomine, obligare præsumeret, honore, si quem habuerit, privetur, & à communione Ecclesiæ fratrumque perpetuò separetur, factumque cassum ac irritum habeatur. Atque ut cessio taliter facta absque roboris pondere haud esset, voluit illam Berchtoldus iudicio Regum & Pontificum roborari. Infedit tempore illo Romanæ Petri Cathedræ Alexander III fortissimus ille Cæsaris Barbarossæ mastyx, qui, cum audiret locupletari Ecclesiam ultra montes, quam venenata Arnaldi Bresciani genimina intrâ alpes Latii usque ad ossa interiora denudare quærebant, exultavit præ gaudio, & sua mox autoritate interposita, datisque codicillis, quidquid Berchtoldum inter & Volcknandum tractatum fuerat, gratum habuit, ratum voluit. Anno igitur Dominicæ Incarnationis Millesimo centesimo septuagesimo octavo Canonicis Adelbergam destinatis Ulricus sive Udalicus Præpositus datur, qui videns locum, omni penitus solatio destitutum, magni licet animi vir animo destitui, tædere, pavere, & super nimia Fratrum paupertate mæstus esse, reditumque cogitare cæpit. Adeo nimirum vel fortes etiam magnanimosque viros non nunquam eminens vis exanimat squallidæ difficultatis umbra. Igitur satius fore iudicans, oneri nunquam humeros supponere, quàm fracta tot inter spinas spinâ dorsi succumbere, clam Fratribus suis Roggenburgum tendit, ad animæ suæ nimis afflictæ solatium à sancta quadam Virgine exploraturus, quid de novella plantatione in Adelberg disposuerit providentissimus Deus. Virgo illa, quo mente magis libera ad augusta Cælorum atria exspatiari valeret, angustissimæ Cellulæ inclusa vivebat Mefshovii, pago vix dimidiæ horæ passibus à Roggenburgo distante. Melior illâ, quam reprobis Saul consulebat, pythonia cum fuerit, quippe ob insignia virtutum merita Spiritu futurorum præfago plena, Annam diceremus prophetissam, nisi Majores nostri Gertrudem vocassent. Huic postquam Ulricus & viâ causam & Fratrum necessitatem exposuisset, matris illam nomine compellens ait: Ora mater pro filio tuo, si forte Deus precibus tuis exoratus dignetur nobis aliquo futurorum præfago demonstrare, quem finem plantatio novella, ad quam missi sumus, sit habitura. Cui Gertrudis: Fili! hac nocte in pace quiesce, teque & omnes actus tuos Domino commendare stude, & quæ mihi Dominus de te per Spiritum suum dignabitur revelare, ea cras, si quæsieris, parata ero tibi renunciare. Vix cælo diluculante adest Ulricus, quem ut illa conspexit, benignè salutavit, atque in hunc modum illi est locuta. Fili charissime! fidei pusillæ quare dubitasti? hæc enim dicit Dominus: confortare, & viriliter age, esto Dominus Fratrum tuorum: dabit itaque Deus tibi de rore cæli & de pinguedine terræ abundantiam: insuper in cunctis prosperaberis, ad quæ manum miseris, & in hac mortali vita laudabilis valde & gloriosus eris. Quia verò nullum malum erit impunitum, propter peccatum diffidentia, quod commisisti, quando Deus te elegit in Sortem ministerii sui, & penuriam non sustinens, fugam injisti, nec sperasti in divitiis largitatis Dei, idcirco extrema gaudii luctus occupabit, & antequam viam universæ carnis ingredieris, scandalizaberis non sine infamia Ecclesiæ, cui præeris gloria & honore.

Hoc Gertrudis oraculo Ulricus animæ quior factus, omnem penitus metum exulare iussit, & ad suos Adelbergam reversus, manum confortatam ad movere operi, ac primò quidem erudere vallem, Adelbergensem inter & Eberspergensis montes mediam, quò firmiora Ecclesiæ posset ponere fundamenta. Verum novo hîc iterum prodigio monitus, non in valle, sed suprâ montem fundare domum Domini iubetur. Adest namque grandævus Senecio, multâ venerabilis barbâ, togâ longiori vestibus, & Zona pellicea circâ lumbos ejus, qui Religiosas operas in montem educit, & locum construendo Asceterio demonstrat. S. Andream Apostolum Domini fuisse, tradunt antiquiores Roggenburgenses & Adelbergenses picturæ, inter præcipuos nostri ordinis Patronos honoratum, & olim octiduoano Officio tam in quàm extrâ Adventus tempora cultum, quatenus, ut antiqua Breviaria & Ordinarius Præmonstratensis (ita vocatur Liber Cæremoniarum) loquebantur, *universus Ordo candidus ejus patrocinia sine intermissione recolens perpetuam defensionem sentiret.* Qua etiam de causa tam Roggenburgum quàm Adelberga devotionis & gratitudinis suæ testes peculiare erexit aras, D. Andree honoribus consecratis. Ad hujus igitur Apostoli vocem non nisi spiritus altos concepit Ulricus, & habiturus in adjutorio Altissimi, habitacula Servorum Dei in alto montis Adelbergensis cacumine ædificare cæpit.

De Scholis Adelbergensibus.

Nihil equidem ardentius in votis habebat devotissimus Ulricus, quam domum devotioni publicæ destinatam ad fastigium brevi deducere; sed decumanos res ista exigebat labores, & pauperies magna, qua laborabat, majores peperit curas, adeo ut non nisi post annos complures Ecclesiæ navim portui ter optato applicare potuerit, licet in remigando omnes intenderit nervos, sed frustra, quia scilicet defecit nervus aureus. Interim vero ne, dum operarii instabant operi, Fratres sui sederent otiosi, ad lucernam Aristophanis operari voluit. Scholas igitur erudiendæ juventuti aperuit, ut fores omnes turpissimo inscitiae monstro præcluderet, atque Reipublicæ res firmiori starent pede, si Principes philosopharentur, & Philosophi dominarentur. Nec solum de plebe triviali pueris hæc Palladis togatæ atria sunt trita, verum & purpureum primæ nobilitatis sagum Musarum Adelbergensium gynecæo commisit furculos, ut in viros excreverent orbi Teutonico utilissimos. Quin Fridericus ipse Imperator maximus Philippum Filium suum natu minimum (qui postea & ipse variâ licet fortunâ imperium tenuit) adjunctis ipsi tribus nobilissimis ephebis Adelbergensibus erudiendum tradidit. Sic enim verò Adelberga ephebos nondum egressâ caput efferre poterat; sed juvenus nobilis supercilium ponere necdum didicerat. Rudolphus Magister optimus erudiendæ præerat, qui, quoniam ad ultimum usque apicem disciplinæ oculatior erat, iniquo à discipulis oculo notabatur, donec occasio ferret, tetricum, ut quidem putabant, Catonem inter opaca nemorum armata manu aggrediendi. Cùm igitur Rudolphus animum curis scholasticis gravem condensas inter arbores in Tobelwisen exonerare vellet, irruit super eum scelerata pubes, pædagogum nil tale opinantem prostermit, accepta verbera reduplicat, & tandem Argum suum exoculat, manu quidem ingrata, sed grato obsequio, quod fecit, ut hominum ingratisimos non viderit Rudolphus. Fugâ sibi post facinus tam atrox consulentes, manu ferulæ subtractâ, utroque pede in casses inciderunt. Fridericus enim Imperator deprehensus è fuga retraxit, teterrimo carceri mancipavit, & livida fame scelus eluere coëgit, è carcere tandem ad multorum preces liberos dimisit, Aulæ tamen Cæsareæ ut vel semel ampliùs pedem inferrent, nunquam permisit. Cassianum proin aut Joannem Scotum in Rudolpho vidit Würtembergia; nos verò protervæ juventutis, in Magistrum suum adeo crudeliter acuminosæ, tergo illud Raderi in sua Bavaria Sancta Vol. 3. notatum & notum Epigramma appendimus, ut tali saltem stilo signatam cavere, & similem turpissimæ ingratitude notam præcavere discat juvenus nostra.

Hocine Doctori pubes scelerata minerval
Offers, ipsa tuis exoculanda filis.
Naturæ mystes, quem clara Stagyra creavit
Hoc olim sacro fudit ab ore melos:
Dignas cælitibus, genitoribus, atque Magistris
Pro meritis grates reddere nemo poteit.
Et tu pro cultu mentis, damnata juvenus,
Hoc pretium solvis? perge, feri, atque peri.

Tales porrò tantosque viros ad immortalem Roggenburgi Matris suæ gloriam Adelberga genuit, ut lauri penè defecerint, quibus eorum tempora omni tempore coronaret Apollo. Agmen ducit, qui primò jugum, postea servos Domini duxit, Leonardus Dyrius Abbas Adelbergensis, & Circariæ Suevicæ Visitator, quem ex ungue cognosces fuisse Leonem magnum, si, quas Decretorum Doctor eruditissimo calamo conscripsit, varias evolvas lucubrationes, publica luce dignissimas. Sequitur Leonardum Guilielmum Ulinum, Sacræ Linguae in Tubingensi & Ingolstadiensi Universitate Professor, universorum linguis vel idè celebrandus, quod Academicos Anglipitanos grassante lue sævissima anno MDXL. factos elingues variis denuo linguis loqui docuerit, à scriptis editis orbi litterato notus.

Ecclesiæ dedicatio, & mors Fundatoris.

Quàm propensum in Adelbergenses animum foverit Fridericus Imperator, vel ex eo colliges, quòd Advocatiam Adelbergæ tanti fecerit, ut, ne alius quàm de familia Dominorum à Stauffen Protector esset, peculiari diplomate sanciverit, atque defuncto sine liberis Volcknando Jus tutelæ in se ipsum suscepit. Interim Cœnobio tantis tutelæ præ-

præfidiis munito, animum adjecit Ulricus Præpositus, ut templi mole vix de fundamentis emergente, ara princeps divino cultui quotidie frequentando destinaretur. Accidit tum forte, ut Fridericus tribus filiis suis, regie juventutis principibus, aliisque sacris juxta & profanis proceribus comitatus, voti solvendi causâ Adelbergam accederet; quam quidem occasionem Udalricus nequaquam prætereundam ratus, Burckardum Monasteriensem Episcopum, Imperatoris comitem, supplex adiit, atque, ut aram illam inungeret, facile impetravit. Eodem die nuptias Adelberga vidit, quales antea orbis terraqueus nullas. Sponsus erat Christus, Sponsa puellarum lectissimarum virginitas, quam Angelis paranymphis, testibus Majestate Cæsarea & primis Imperii Proceribus, Assistente ac Velum Castitatis benedicente Burckardo Episcopo, illibatè servandam Domino Deo consecraverunt.

Post discessum Imperatoris lento pede, & manu paupere, ad altiora tendebat Ecclesia. Quare Volcknandus ulterioris moræ impatiens iteratò Sueviæ Duces accessit, rogaturus, darent opem & operam, ut opus, quod ipsorum potissimum opera captum esset, brachio & manu breviori consummaretur. Piam Fundatoris petitionem nihil morati Duces, longas & largas sibi manus esse, primò verbis, post opere demonstrarunt. Ducis ad exemplum se movere cepit cum plebe Nobilium turma. Hos inter loco non ultimo numerandus adest Guelpho VI Baviaræ Dux, largus & liberalis dictus, qui non solum Adelbergæ prædium suum Odenwald cum universis agris, pratis, & reliquis pertinentiis cessit, sed plenissimam quoque subditis suis facultatem concessit, ut, quæcunque seu pietatis titulo, seu venditionis contractu Adelbergenfibus conferre vellent, perpetuam roboris firmitatem haberent.

Nimirum hæc & plura merebatur Ulricus Præpositus, qui, licet Amphion haud fuerit, ut dulcè sonantibus Cytharæ chordis saxa in murum cogere potuisset, corda tamen hominum in sui amorem rapuit. Erat enim, ut loquitur Codex Adelbergenfis, multis à Deo gratiæ donis repletus, litterali scientia apprimè eruditus, morum honestate præclarus, iucunditatis & largitatis munere gloriosus, & omnibus affabilis: unde tam noti quàm ignoti, ad quos fama probitatis ejus evolârat, dispersis rerum stipendiis & muneribus largis eleemosynæ, prout Dominus cuique inspiraverat, manum ejus adjuvabant in fabrica murorum & lignorum non solum ipsius Oratorii, verum etiam adjacentis ejus Claustrii.

Subsidiariam quoque manum merebatur exemplaris Religiosorum conversatio, de quibus idem Codex: Crescente, inquit, structurâ ædificiorum, crevit numerus quoque Canonicorum, Conversorum, Laicorum atque Sororum, quibus erat anima una & cor unum in Deo, quorum fervore dilectionis, & gratiâ hospitalitatis provocati vicini eorum & cognati, terrigenæque ipsorum, nec non & alienigenæ, subsidia ipsis innumera præstiterunt, & non solum ipsis, verum & posteris ibidem Deo in perpetuum servituris: insuper & Nobiles Provinciæ, relictis sepulchris Patrum suorum, ad Ecclesiam in Adelberg se vel vivos vel defunctos transferri volebant, ibique sepulturam eligebant propter insignem Religionis evidentiam, & orationum frequentiam: sicque factum est, Deo annuente, ut, cujus initia erant parva, per tria annorum lustra incrementa nancisceretur majora. Si calculos ritè duco, annus tum fluebat 1193; cum enim Ulricus annò 1178. de terra sua Roggenburgensi exierit, benè tria lustra numeramus ad annum 1193. illo jam tempore consecratam esse Ecclesiam, asserere non ausim: Namque in Annalibus Sacri Ordinis nostri lego, regnante Philippo Friderici filio ad laudem Dei & Domini nostri Jesu Christi, in honorem Beatissimæ semper Virginis & Genitricis Dei Mariæ, S. Udalrici Confessoris atque Pontificis, & omnium Sanctorum ab Episcopo Berytensi inauguratam esse. Quod si veritati cohæreat, certum arbitror, ante annum Christi 1196. haud fuisse inunctam.

Atque hinc est, ut credere nequaquam possimus, vivam huic solennitati Fundatorem interfuisse, nisi nonagenarium aut omninò majorem dicere velis. Anno igitur nobis ignoto Volcknandus diebus & meritis plenus, relicto Filiis suis spiritualibus amplò patrimonio, ad Patres abiit, à Patre luminum recepturus mercedem opimam pro eo, quòd in domo sua novas exurgere fecerit stellas, in plura sæcula multò fulgore scintillantes. Parenti optimo parentantes filii gratissimi, more Nobilium, tumulum erexerunt, gentilitiis insignibus micantem, scilicet Verre in campo rubro, Verris pedibus cæruleo tereti insistentibus.

§. V.

*Mors Berchtoldi Præpositi Roggenburgensis, & Vigili
Præpositi Sanct-Lucensis,*

Roggenburgi quoque mors falcem immisit messi, & aristam cœlo maturam demessuit, Patrem scilicet amantissimum, Berchtoldum Præpositum, qui communi mortalibus fato cessit anno salutis 1207mo vel 1208, ad gloriam abiturus æternam, postquam non inglorius annis circiter triginta & octo Roggenburgo præfuit.

Eodem anno 1208. Patrem morte vel præcessit vel secutus est filius, Vigilius Præpositus Sanct-Lucensis, qui per annos quinquaginta tres Monasterio sibi concredito tantâ curâ & sollicitudine invigilavit, tot probitatis & sanctimonie radiis præluxit, ut illum Adrianus Papa IV. Exemptionis & Confirmationis Privilegio, S. Algottus Episcopus Curiensis dono Hospitalis in Civitate sua, & decimarum in Ranckwill, Rudgerus de Limpach Parochiæ Beneduranæ (Benderen) munifica largitione condecorarint. Idem Adrianus P. M. Patrem-Abbatem constituit super Parthenonem in Cazzis, ita ut Sanctimoniales illæ soli Præposito vel Abbati Sanct-Lucensi quodam spiritualia subjectæ, & Magistram ab eodem constitutam recipere fuerint obligatæ. Quo singulari Privilegio Abbates S. Lucii gaudebant, donec hæreticus turbo & proprio domicilio excedere, & titulum adedò gloriosum cedere cœgit. Denique Henricus VI. Romanorum Imperator Vigilio omnes donationes, Jura, & Privilegia Cœnobii sui clementissimè confirmavit. Vigilio successit Conradus.

Quoniam verò Canonici Sanct-Lucenses hodiernis temporibus vix non de solis redditibus Paraciæ Beneduranæ sustentantur, qua occasione Monasterio incorporata fuerit, ex factis Sanct-Lucensibus hic juvat recensere. Rudgerus de Limpach, Nobilissimus Allemanniæ miles, & legitimus bonorum immobilium ac juriam in Benderen Possessor, filium habebat non nisi unicum, quem in primo ætatis vere æstivæ messis tempore mors intempesta rapuit. Cùm enim puerulus, nemine id suspicante, congregatis in agro manipulis adjacens, somno opprimeretur, multiplicata identidem manipulorum congerie sepultus moritur. Mæstissimus de jactura filioli pater votum vovet Domino, se bona sua omnia & Parochiam Beneduranam Sancto consecraturum, in cujus festiva luce filius reperiretur. Et ecce! in ipso S. Lucii Festo dum puerulus invenitur, Rudgerus voti sui nec immemor nec pœnitens bona sua in Benderen possessa Monasterio S. Lucii fideliter cedit. Sita est Benedura in Territorio Austriaco non procul à Veldkirch.

§. VI.

Annotationes.

Alexander III, qui novellam Adelbergæ plantationem confirmavit, in Pontificatu successit Adriano IV. patriâ Senensis, filius Rolandi Raynucci, & ipse Rolandus vocabatur. Primò Canonicus in urbe Pisarum, dein Cardinalis & Cancellarius Ecclesiæ Romanæ, tandem 5. Septembris anno 1159. in Pontificem electus, sub triplici corona innumeras esse spinas, per annos viginti duos sensit. Impugnatus à tribus Pseudo-Papis, præpotente Anglorum Rege, & superbo Romanorum Imperatore, victor omnium fuit, verè Alexander Alexandro Magno Major. Nam Octavianus Monticelli, Nobilis Romanus, Cardinalis magnæ autoritatis, & primus ex Pseudo-Papis sub nomine Victoris V. post quinquennium mala & rabida morte absque ullo pœnitentiæ signo interiit Lucæ, quadam Italiæ urbe. Guido Cardinalis Cremonensis Pseudo-Papa secundus, Paschalis III. dictus, carcinomate percussus, itidem post annos quinque occubuit. Joannes denique à Monasterio, cujus Abbas fuerat, Strumensis cognominatus, tertius ex Pseudo-Papis sub nomine Callisti III, Friderico Imperatore ad meliora redeunte, resipuit, atque Alexandro habitum pœnitentis indutus se submisit, à quo paternè receptus, Ecclesiæ Beneventanæ Episcopus præficitur. Henricum II, Angliæ Regem quod attinet, S. Thomam Episcopum Cantuariensem occidi vel jussit, vel dolo inductus permisit. Sed Apostolico fulmine prostratus, exaltatum in aris Thomam coluit, & publicâ pœnitentiâ scandalum datum sustulit. De Friderico denique mox dicemus. Sic hostibus debellatis triumphans Cœleste Capitolium ascendit Alexander, mortuus 27. Augusti 1181.

Fridericus, à Latinis Oenobarbus, ab Italis Barbarossa dictus, post Conradum III. Imperii fasces obtinuit. Annis omninò septemdecim supra modum persecutus Ecclesiam, Schismatis fautor & promotor primarius, tandem supercilium posuit Venetiis, ubi in
Alexan-

Alexandro vicario Christum Ecclesiae Caput adoravit. Exinde verus obedientiae filius erga Matrem Ecclesiam, hujus egregie, postremis saltem annis, defendit partes. Nam accepta de manu Henrici Albanensis Episcopi & S. R. E. Cardinalis Cruce in Ciliciam progressus, insignes progressus fecit, urbes potentissimas expugnando, Saracenos & Turcas diversis in praeliis triumphando, uti itinerarium ejus in singulos penè dies digrens, accuratè describit Arnoldus Abbas Lubecensis. Id verò præ cæteris accidit mirandum (in gratiam Candidæ nostræ militiæ nequaquam prætermittere oportet) quòd Friderico contra Saladinum pugnanti præjerint in auxilium acies quædam candidis amictæ vestibus, & equis albis infidentes, ipsis etiam Saracenis visæ. Hos seu Tutelares Angelos, seu Norbertinam aciem, cælo jam tum receptam, & à Friderico tantoperè honoratam, intelligas, id equidem juxta habeo, quamvis me non fugiat, simile quidpiam præterito accidisse sæculo, dum videlicet novam è cælis Legionem in Pragensi Conflictu anno 1620. Catholicis subsidio missam referunt Historici fuisse B. M. Illustrissimum Joannem Lohelium ex Abbate Strahoviensi Ordinis nostri Pragensis Archiepiscopum cum reliquis Bohemiæ Patronis, quippe qui eo die opus pertexuerit, quod paulò ante Viennæ exulans, & Spiritu Pragam translatus, post nefandam Cathedralis Ecclesiæ violationem Missarum solemnibus organis, & Choro, quem Sancti Bohemiæ occupabant, peragens exorsus fuerat apud Deum. Verùm ne ultra, quam decet, in re, domi nostræ nata, moremur, dicimus, Fridericum medias inter palmas, dum æstus mitigandi causa amnem in Armenia minori fuisset ingressus, vivum haud amplius inde egressum esse. Extinctus in aquis anno 1189. expeditionis Hierosolymitanæ Fridericum (Baronius appellat Conradum) Anconæ paulò post occisum, Regni verò Romani hæredem, & Adelbergæ tutorem reliquit Henricum VI. quem venendò à Constantia Coniuge sua, ut ajunt, propinatò interemptum secutus est Philippus ejusdem Friderici filius, & tenerrimi in Adelbergam amoris hæres, utpote sub cujus auspiciis sacræ ædes cælo, prout diximus initiatæ sunt.

Unde vel cujus Professionis Leucophæi illi sive Cinericei Monachi fuerint, queis Volcknandus Adelbergam primò colendam tradidit, non habeo, quod certò affirmem, præsertim cum Otto Frisingensis illius ævi nobilissimus Scriptor disertè affirmet, Religiosos quosdam tunc temporis *de colore vel grossitudine nihil causantes, albam vel griscam aliamve abjectam & asperam vestem ferre consuevisse*, ita ut ex solo vestium colore difficillimum sit ferre judicium. Suspicio tamen, fuisse vel ex Ordine Carmelitarum, qui tempore illo dispersi ab Alexandro III in ordinem redacti sunt, nullo, ut videtur, certi coloris genere præscripto, quippe quem Honorius IV. griseum partim, partim album designavit: vel ex Ordine Eremitarum, qui hodie à S. Augustino dicuntur, in illis autem diebus dispersi, demum ab Alexandro IV in congregationem collecti fuere.

Ultimò haud dubiè adverterit Lector, à singulari hospitalitate commendari Adelbergenses, pro cujus uberiori intelligentia libet iterum audire Frisingensem, de Patrum nostrorum hospitalitate ita differentem: Porta, inquit Otto, in exteriori Cænobiorum atrio poni solebat, ubi Religiosus & timoratus frater jugiter manens, omnes supervenientes hospites, peregrinos, pauperes, alacriter & benignè tanquam ipsum Christum suscipiens, primò ad Oratorium ductis, dein in Cellam hospitalem, lotis antea eorum pedibus, ac deinde omnibus humanitatis officiis devotè exhibitis collocabat. Hæc Otto Frisingensis Episcopus virtute, ingenio, scriptis nobilissimus, S. Leopoldi Austriaci filius, Henrici III. Imperatoris nepos, Henrici V. Sororius, Conradi Regis frater uterinus, & Friderici Barbarossæ patruus.

CAPUT VIII.

Menfridus Præpositus III.

§. I.

Menfridus decenniò præsidens, postulatur Sorethum.

Postquam Berchtoldus Præpositus II viâ universæ carnis in tumbam descendit, viâ Canonice electionis ad Præposituram ascendit *Menfridus*, qui nostros non multum fatigabit calamos, quia vix superat, quod de ipso scribamus. Primam hominis Christiani stolam induit Sorethi, alteram Religiosi superinduit in Monasterio nostro Roggenburgenfi. Candidus habitu, candidior moribus, dignus Soretho Patriæ suæ visus

fus est, ut ibi Ordinis Candidissimi alumnis cum potestate præffet, postulatus in Præpositum tertium anno Millesimo ducentesimo quinto, sedente in Cathedra Romana Innocentio III, habenas Imperii moderante Philippo Friderici Barbarossæ filio. An Propheta fuerit in Patria acceptus, Sorethensis decidendum relinquimus, imo decimum paulo post audiemus. Vix autem bienniò vel trienniò Sorethi Præpositum egerat post mortem Berchtoldi revocatur Roggenburgum, in Præpositum electus. Ad annum usque Millesimum ducentessimum decimum octavum præfuisse lego, quid memoriâ dignum egerit, non reperio. A Sorethanis iteratò in Præpositum septimum petitus, tandem in patria, quæ vitæ dederat initium, vivendi finem fecit anno reparatæ salutis 1220. post mortem à Soretho hanc laudem ignominia mixtam tulit: *Scivit res benè congregare, sed minus providè dispensare.*

§. II.

Calamitosus Ulrici Præpositi Adelbergensis obitus, & gloriosa sepultura.

Adelberga interim divinis juxtâ & humanis præfidiis suffulta, multis latifundiorum censibus opima, litterarum studiis florentissima, & quæ laudum summa est, summa religiositate refulgens, in altum caput undequaque gloriosum erigere cæpit, cum subitò nutare pedibus, & deplorandam opinionis jacturam subire coacta est.

Annus à reparata salute Millesimus ducentessimus decimus sextus agebatur, quo Ulricus Præpositus meritis dives, tremulo præ senectute pede ad tumbam properabat. Numero quadragesimo numeros deme duos, & annos regiminis, non meritorum numeris: luxerat enim Ulrico, dum vivebat, velut per diem, neque unquam ei defuit columna nubis, quâ præcedebat eum Dominus ad ostendendam viam temporariæ prosperitatis; sed aderat jam funesta nox, qua noxæ animi olim in Deum minus fidi depurarentur igneâ tribulationis columnâ, sicut prædixerat illi Gertrudis Prophetissa. Quæ quomodo acciderint, ex manuscripto Codice Adelbergensi fideli calamo transcripta accipe.

Ulricus dum Ecclesiam duobus de quadraginta annis rexisset, & de lacu miseriæ extulisset, incidit in torrentis impetum, qui omne genus hominum secum trahit ad occisum; & cum defecisset corporis virtute, nec posset omnibus respondere, insolens illa Converterum turba, Cleri semper inimica, cæpit cervicem erigere, discordias feminare, lites & contentiones multiplicare, dicentes, quòd Ordinis eorum æqua quidem esset Clericorum & Laicorum receptio & professio, sed non æqua personarum acceptio, & præbendæ exhibitio. Quòd dictus Præpositus jam decrepatus sedare voluit, sed præ valetudine non licuit, tantòque magis dolebat, quòd nemo vicem ejus gerebat. Tunc quidam invenis nobilis, qui ejus ministerio semper astitit, unus ex eorum genere, qui solent dicere, faciamus mala, ut eveniant bona, errore deceptus, sperans in læsione spiritualis filii Præpositi, Præpositum sibi ampliùs placari, assumptis sibi sociis, unum de Conversis cepit, qui jam dictæ turbationis causa fuit, eumque feriens traxit, & oculos ejus evulsit, sicque pii Patris gratiam, quam tali scelere consequi putavit, plenè amisit. Quam ob rem ipse quoque juvenis iram inimici incurrit, qui & eum oculorum lumine privavit. In hac igitur gravi hominum jactura omnibus clarè patuit, quòd uterque eorum impio zelo vehementer exacerbavit Præpositi animum. . . . Itaque Præpositus, totâque simul Ecclesia infamiâ hujus cruentæ mortis valde, diùque notati, & opprobriis hominum satiati, honoris & gloriæ multa passî sunt dispendia. Et in his malis omnibus & pressuris Præpositus Ulricus resignavit Ecclesiæ curam, quam in diebus suis fecerat gloriosam, sed in fine dierum reliquit ignominia plenam. Hoc autem factum est, ut B. Gertrudis inclusæ suprâ memoratæ, hæc eadem prophetantis, veritas probaretur. Deinde post menses quatuor Deo remisit animam, quam fortitus erat virtutibus plenam. Sed & hoc ad cumulum beatitudinis ejus adjiciam, quòd ad funebria ejus plures Prælati Ordinis Præmonstratensis, depositionis nescii, Deo disponente, convenerint, ut Viri venerabilis corpus tam venerandum hymnis & laudibus prosequerentur usque ad locum sepulchri. Itaque quicumque ista legit, in nomine Domini admiratus, non pigeat dicere, Anima ejus requiescat in pace. Amen. Hactenus citatus codex. Mensem & diem non habeo, quem certò assignem, quamvis facilè credam, obiisse mense Octobri. Cum enim ad funebria ejus plures Prælati Ordinis nostri, depositionis ejus nescii, Deo disponente, convenisse dicantur, suspicor, vel abiisse, vel rediisse ex Comitibus nostris Generalibus, quæ secundum

dum ævi antiquioris morem ad VII. Nonas Octobris indici solebant, atque pro eo, quam Statuta nostra disponunt, venientes ad Capitulum generale, aut redeuntes ab eo, Adelbergæ hospitio receptos esse. Quis Ulrico in dignitate successerit, pariter non constat. Hoc solum in Adelberga restituta Reverendissimi Rommelli c. 12. n. 1. legimus, Ulrico primo Adelbergenfium Antistite ad superos evocatò, cœnobium illud variâ fortunâ sub Præpositorum ductu exercitum esse usque ad Annum Christi Millefimum quadringentesimum vigesimum tertium, quo Rupertus Göteler primus ibidem Abbatialibus Infulis insignitus duravit. Illud in perpetuam Adelbergæ laudem cedit, quòd tantos jam sub Ulrico heroes educaverit, qui vel cælo collabenti humeros supponere potuissent. Unum ex multis adducimus, & ex ungue leonem cognoscet Lector.

§. III.

*Conradus Canonicus Adelbergensis eligitur in Abbatem
Præmonstrati, & S. Ordinis Generalem.*

Conradus Adelbergæ Professus, hic vir hic ille est, quem Canonica Minoraugiensis in Præpositum sextum postulans, acris ingenii & probatæ prudentiæ Prælatum, potentissimumque nutantis disciplinæ fulcrum celebrat, Abbatia Vallis Secretæ publica laude dignum inter Abbates suos commemorat, totus Ordo Candidus Archimandritam honorat. Indixerat Gervasius Abbas Præmonstratensium Caput Comitum Generalia, in quibus quia Conradus tum Minoris Augiæ Præpositus maxima eruditionis & pietatis edidit specimina, ad vacantem Vallis Secretæ Abbatiam, agente Gervasio, translatus est, ut Consilium & auxilium in Ordinis administratione haberet propinquiora. Tandem verò successorem sibi delegit Gervasius Conradum annò 1220; nec certè digniorem dare potuit, qui virtutem suaderet efficacius, vitia emendaret acrius, erudiret doctius, & labascantem unitatem Ordinis fovaret intimius. Jamiam Saxoniam Præpositi jugum obedientiæ excusserant, incentore Magdeburgensi Præposito, victus & vestitus formam non nihil mutaverant, Capitulis generalibus illuserant, illorum decretis refragi, non jam dignabantur communibus interesse Comitibus. De illorum perverbia Gervasius querelam moverat, & vindices disciplinæ Romanos appellaverat Pontifices. Delegati fuerant iudices in partibus, sed in opere lenti. Rem vividius profequi, & schismati finem imponere cupiens Conradus, Metas petiit, ubi iudices convenerant; aderat & Conradus Portuensis Antistes, Sedis Apostolicæ Legatus, quem refarciendæ pacis arbitrum esse rogavit. Consensere partes adversæ, consensere simul & iudices delegati, sicque post ventilatam hinc inde causam amicabili compositione diremit Episcopus Portuensis, qua supercilio Saxonum non nihil indulgens, Ordinis unitati rixosos & penè acephalos restituit. Et ne pœnitentes concordiam aliquando redirent ad vomitum, totam compositionis seriem curavit Honorii III. confirmatione roborari Conradus noster.

Sancto Ludovico Galliarum Regi familiaris, Honorio III. & Gregorio IX charus extitit Conradus, & ab utroque donis auctus est temporalibus. Ordinis Abbatias in regno Gallie existentes regali tutelâ munivit; & Ecclesiam S. Alexii in Urbe junxit Ordini, Romam à Gregorio IX. accitus. Quam Urbem cum jam anno 1226 invisisset, ab Honorio III. obtinuit Abbatiam S. Severi propè Urbem veterem, pulsus inde laxioris vitæ Monachis.

Tantâ gratiâ, & ut ita dicam, familiaritate cum dignatus esset Conradum Gregorius, mirum, quòd tam faciles adversariis & delatoribus illius aures fidemque dederit postea, ut ad non nullorum subditorum murmur de Abbatum onerosa authoritate, cujus adstipulatorem falsò venditabant Conradum, Inquisitores delegaverit Abbates Frigidum montis & Fulcardi. Montis de Cisterciensi Ordine, qui vitam, mores, & regimen accusati stricto examine discuterent, & obloquentium inferiorum gravaminibus justitiæ facerent complementum. Obstetit fortiter Conradus, ne provinciam hanc deputati Abbates exequerentur; sed quantò magis inquisitionis insaufte delicatulos ministros declinare sategit, tantò austeriores magisque adversantes sibi est expertus. Peracta Præmonstrati & aliorum agri Rhemensis Monasteriorum visitatione, venerandum Abbatem, vitâ & moribus ubique commendabilem, laudabili & strenuâ plurjum annorum administratione conspicuum, sententialiter amoverunt, eò quod abdicatam olim ex humilitatis sensu dignitatem coram tribus primis Abbatibus Ordinis Præmonstratum de more visitantibus, illam propria authoritate ad Fratrum instantiam iterum assumpsisset. Elapsis ab exauctoratione Conradi annis duobus, Canonici Cuijacienses illatam tanto viro de Ordine non nisi optimè merito injuriam dolentes, eamque pro viribus cupientes re-

farcire, illum post Lamberti mortem ad quartam Ordinis Prælaturam evexerunt, quam prudenter & piè rexit usque ad annum 1241. Ita illustrissimus Annalista Ordinis, Carolus Ludovicus Hugo, Episcopus Ptolemaidis, & Abbas Regularis Stivagii.

§. IV.

*Udalricus Præpositus Churwaldiæ à Conversis loco pulsus
ædificat Monasterium Rüttenensè.*

E Gallis revertimur in Germaniam. Et ecce! inter sylvas etiam scena sese aperit, in qua rursus personam principem, qui minimè deberent, agunt servi. Conversos intelligimus, genus hominum, jugo Religionis vix assuefaciendum. Crines alere cum prohibeantur, dentes acuunt, ut nutriant discordias. Sutores & sartores plerique ultra crepidam volunt sapere, & satis se putant acutos, si enormiter pungant Superiores. Cùmque aperto Marte decertare vix audeant, cuniculos agunt, quibus ruinam domibus moliantur. Expertus hoc doluit ipse supremus Ordinis Generalis XVI. Willelmus, qui Conversos ex vestitus uniformitate Canonicis arroganter se æquiparantes, iussit Cappis & Caputiis griseis indui. Desuper verò rebellantes, solo excommunicationis fulmine, & brachii sæcularis auxilio, jubente ipsomet summo Pontifice compescuit. Attamen paulò post tantæ humiliationis impatientes, discordiam inter fratres seminaverunt, quæ caput à membris avellens, fatale inflixit capiti vulnus. Sic enim in Patrem insurrexerunt savientes filii, ut in Capitulo generali conclamaverint, indignum esse, qui Præmonstrato præesset. Ingruentem tempestatem non nisi spontanea cessione placandam prævidens Willelmus, probante Capitulo, ut liberius Deo sibi vacaret, curis & honoribus valedixit, Canonice Lucernensis in Neustria secessum præponens.

Similem fabam eodem sæculo Udalrico Churwaldensium Præposito cudere noverunt perversi Fratres Conversi, & Præfulem optimum, Regularis disciplinæ assertorem strenuum, de Churwaldia optimè meritum docuerunt, quis eorum labor diurnus, quæ nocturna somnia, laborare nimirum, ut sanctiores Superiorum conatus pessimis suis & clanculariis susurrationibus murmurationibusque eliminare, aut avertere sciant, verè ferus aper, qui depascitur Sylvam. Cùm enim consuetudines aliquas Instituto candido repugnantes pro innato Religionis promovendæ Zelo eradicare vellet, neminem magis obstrepere sensit, quàm ranas non nisi aëre sereno coaxantes, Conversos, inquam, in malo jam radicatos. Frutices, non arbores fructiferas plantare velle Præpositum calumniabantur nodosi stipites: flores recens plantatos asserabant undarum copiâ præfocari, ut suas in partes alios provocarent. Solitum esse servandum clamabant, ne solis sibi solitas & perverso vivendi genio inolitas consuetudines relinquere cogerentur. Verbo: verbis & lamentis innumeris totam replebant domum, antea non cedentes, donec Religiosa domo Religiosissimum Præpositum cum octo aliis, quos verus Ordinis ardor succenderat, cedere coëgissent. Exules quaquaversum dispersi, diversis tandem in locis repererunt diverforium, dum bini in Steingadensi, bini in Augiensi Canonice, alii duo inter Hospitalarios benignè fuerint recepti, uno vitam solitariam præeligente. Soli remanserunt Udalricus Præpositus & Lutgerus Prior, qui oculis quaqua versum conversis anxii fluctuabant, ad quem locum diverterent. Sed qui suaviter fortiterque disponit omnia Deus, hærentes in bivio duxit ad Lutoldum de Reifensperg nobilissimæ & liberæ conditionis virum, ac unum de majoribus terræ. Hic cognitâ jam prius ipsorum fugâ peramanter hospites excepit, & cùm audiret, nescios, ubi subsisterent, vagari, locum illis Cænobio fundando ultroneè obtulit. Vix sese capiens Udalricus, tanta Lutoldi liberalitate captus, quam fecerat, acceptat oblationem; Lutoldus verò, Divina haud dubiè providentiâ sic disponente, ut latronum spelunca migraret in domum Dei, prædium in Rütte cum sylvis, pascuis, & omnibus attinentiis suis Udalrico cessit. Erant autem prædii illius coloni pessimi animarum cultores, quia hæretici (Albigenses puto fuerint) quos infernali hac pice quidam Berchtoldus Sutor inquinaverat, & ne redirent ad aram, velut muta pecora eloquens Magister haræ pertinaciter adhærere fecit. His ergò, quia nulla Christi cum Belial conventio, ejectis, Udalricus manum operi admove, nullum non lapidem movere, ac primò de lignis Sacellum, & officinas necessarias construere. Ægrè dimisit locum, qui per loca arida vagatur, Spiritus immundus, laboremque omnem contulit, ut strenuè laborantibus obicem poneret, constructa destrueret. Unde per fideles ministros suos, turpissimos illos à fide transfugas, ut in fugam ageret servos Dei, mala quævis intentavit, succensis etiam eorum horreis cum omni frumento & fœno. Sed sanctiorem hæc flamma augmentavit ignem

ignem fervoris in Udalrico, qui deficientibus penè rebus omnibus à proposito nequam defecit, donec omnia perfecit, confusus in potentissimo Dei brachio, quod manus infirmas nunquam non consolidat; sicque factum, ut orco ejulante, emissaria ejus hæresi latrante, cælo applaudente, bonis omnibus Udalrico omnium optimo bona quævis aggratulantibus, Lutoldo præprimis exultante opus Dei perfectum, & operibus Sanctis in Monasterio Riethensi factum fuerit initium. Post hæc Udalricus ad Eberhardum Episcopum Salisburgensem iter instituit, nescio quæ tractaturus negotia, cum Udalrico otium facere disposuit Deus, metâ itineranti positâ medio in itinere. Urspergam namque appulsus, mortem pulsare januam advertit; & cum diebus aliquot in lecto doloris decubisset, coronandus in cælo, in corona fratrum occubuit anno 1224. Quæ post Udalrici fata fuerint Monasterii Rüttinensis fata, ignoramus. Ultimam, sed quod exitiale fuit, unicò exprimimus verbò: hodie enim occupatur à Tigurinis. In Ecclesia Churwaldensi Udalrico exulare jussu subrogatus est Swigerus, quem utilissimè præfuisse credemus, si Conversorum gentem indomitam edomare ac convertere novit.

§. V.

Annotationes.

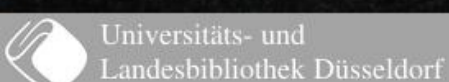
Imperialis Abbatia Sorethenensis, patria Menfridi Præpositi nostri, linguâ vernaculâ Schuffenried, à fluvio *Schuffen* allambente, & *Ried*, locum palustrem & solitarium significante, trahit etymon. In agro Suevico oppida inter Biberaci, Waldsee, & Sulgau, velut in medietate alicujus trianguli, & tribus ab unoquoque horis distans, sita est in Statu libero & immediato Imperii, nullumque agnoscit Superiorem, nisi solum Cæsarem, & summa ejus dicasteria. Sessionem & votum in Confessibus Imperii, jura regalia, territorialia, jurisdictionalia gladii & meri Imperii habet. Tantis prærogativis temporalibus respondent præminentia spirituales, & utrasque annuntiant adificiorum nobilitas, à moderno Abbate Reverendissimo è fundamentis erigi cæptorum, & jamjam ad fastigia tendentium, Incolarum, qui de Canonico Præmonstratensium Ordine sunt, disciplina Regularis, scientiarum amor, & mores ad virtutem compositi. Fundatores habuit Beringerum & Conradum fratres, utrumque improlem, anno 1188, Clemente III. Pontifice, & Friderico Barbarossa, Romanorum Imperatore. Præpositis, qui primò Claustrum regebant, successerunt Abbates, quorum primus erat Conradus Rauter, à Concilio Basileensi, cui ut Orator interfuit & judex, in Abbatem sublimatus, Mitram verò, ex Clementis VIII privilegio, Abbatia imponit Ludovicus Mangoldt, Abbatum nonus.

Quoniam in §. II. iterata mentio fit de Gertrude, Virgine Messhovii reclusa, quid de illa suspicetur Roggenburgum, breviter dicemus. Opinamur igitur, illam esse, quæ in antiquiore Necrologio nostro V. Calend. Junii *Gertrudis Sororis* nostræ nomine legitur, ac proinde ex primis illis Deo sacratis Virginibus extitisse, quæ pro primævo Ordinis nostri more Norbertinum Viridarium à virorum contubernio paulò junctæ decorârunt; vel saltem à Gerungo nostro solenni ritu Deo consecratam, cultuque religioso velatam, inclusorum institutum sub Præmonstratensium directione fuisse fecutam. Ita namque Viros olim juxta & fæminas includi, votoque de nunquam egrediendo astringi solitos, author est Raderus P. 3. Viridarii C. 5. Gertrudem, cum prænuntiaverit, quæ postea certò evenerunt, non falsam, sed missam à Deo Vatem fuisse, firmiter persuasum habemus.

Gregorius IX, priùs Hugolinus ex familia Comitum de Segni natus Anagninæ in Campania, ab Innocentio III Cardinalis creatus, & in Episcopum Ostiensem consecratus est. Biduò post mortem Honorii III. 20. Martii anno 1227. in Pontificem electus, sedit in Cathedra Petri annos quatuordecim, menses quinque, mortuus 21. Augusti anno 1242. vix non centenarius. A Romanis, qui Arnaldi de Brescia partes sequebantur, multa passus, ter exulare coactus est, ter revocatus ab iisdem, in necessitate constitutus.

Abbatia S. Severi propè urbem veterem, quam juxta §. III. Conradus Abbas Præmonstratensis ab Honorio III obtinuerat, migravit ad alias manus, & vel ipsum nomen in Annalibus Ordinis nostri extinctum est.

De Monasterio S. Alexii hæc communicamus Lectori. In monte Aventino vetus & venerabilis erat Basilica, SS. Alexio & Bonifacio sacra, sed injuriâ temporum Sacer-

dotilibus penè destituta officiis, dum Sergius Damasci Metropolita, à Saracenis pulsus, Romam appulit exul. Illum benignè excepit Benedictus VII, & locum ad fecesum postulanti, concessit Basilicam SS. Alexii & Bonifacii, quam Sergius convertit in Monasterium, & florentem S. Benedicti Regulam collectæ imposuit Fratrum coloniæ. Sæculo duodecimo cadente, nutavit Religio, & præsentium mores ad laxiorem vitam resoluti, in dissolutionem traxere Monachos. Tentatam reformationem à Summis Pontificibus elusit indurata liberiùs vivendi licentia, aded ut refecando penitus inveterato malo, spes alia non affulgeret, nisi ad alienos transferretur hæreditas, qui fructum facientes, insperam loco sancto labem eluerent. Ad Præmonstratenses mentis aciem direxit Gregorius IX, & Conradum, Ordinis caput, Romam evocatum, voti sui jubet esse promotorem. Paruit Conradus, & accepto Diplomate Præmonstratum reversus agmen Fratrum illic transmisit Romam, quos Gregorius, eliminatis Benedictinis, in S. Alexii Monasterium induxit. Ad annum 1425. stetit illic, & floruit Ordo Præmonstratensis, qui tandem Autoritate Martini V discedere coactus est, ut locum faceret Lupo Olivetano, Congregationis Hieronimitarum Generali quondam Magistro, postea Monacho Carthusiensi, denique ad pristinum reverso Institutum, cui & novas vivendi leges dixit.

Oves à Lupo expulsas doluit Franciscus à Longo prato Generalis noster, atque ut Ordo Monasterium haberet in urbe, à Paulo V impetravit Ecclesiam SS. Petri & Marcellini, titulo Cardinalis insignem, ea conditione, ut totus Ordo ad dotem conferret 1500. auri scuta pro reddito annuo. Tantos Francisci conatus, tam beneficos Summi Pontificis in Ordinem sensus fraudavit Ordo ipse, sibi suoque commodo haud fatis prospiciens. Quod totus Ordo præstare vel noluit, vel non potuit, per se solum maxima ex parte & magnanimo ausu aggressus, perfecit Reverendissimus Adrianus Stalpaerts, Tongerloæ dignissimus Abbas, dum ad Suorum eruditionem & Ordinis tutamen anno 1618. Collegium S. Norberti erexit Romæ, in quo Sacris Religiosi vacant sub Magisterio Præsidis (in Capitulo Generali anno 1738. in Abbatem promotus est) qui Syndici Ordinis in Curia Romana solet officio insigniri.

CAPUT IX.

Marquardus, Ludovicus, Ulricus, Præpositi Roggenburgenses.

§. I.

Ludovicus impetrat Confirmationem Privilegiorum.

Menfrido ad Ecclesiam Sorethanam secundò regendam evocato, Roggenburgi successit Marquardus, Præpositus quartus. Qui personam suam gesserit, scripniis usque ad pulveres excussis, nihil invenimus.

Marquardo in terram suam, unde venerat, regresso, ut in cineres reverteretur, in Præpositum quintum electus est Ludovicus. Is antiquius nihil habuit, quàm ut antiqua Monasterii nostri Privilegia novam roboris firmitatem obtinerent. Facilem in vota præcésque nactus est Innocentium Papam IV, ut probat sequens Bulla.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis Filiis Præposito Ecclesiæ Sancti Augustini de Roggenburg, ejusque fratribus tam præsentibus quam futuris Regularem vitam professis ad perpetuam rei memoriam. Religiosam vitam eligentibus Apostolicum convenit adesse præsidium, ne fortè cujuslibet temeritatis incursum, aut eos à proposito revocet, aut robur, quod absit, Sacræ Religionis infringat. Ea propter, dilecti in Domino Filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, & Ecclesiam Sancti Augustini de Roggenburg, Augustensis Diocesis, in qua Divino obsequio estis mancipati, sub Beati Petri & nostra protectione suscipimus, & præsentis Scripti patrocinio communimus. Inprimis siquidem statuentes, ut Ordo Canonicus, qui secundum Deum & beati Augustini Regulam & institutionem Præmonstratensium Fratrum in eadem Ecclesia constitutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Præterea quascunque possessiones, quæcunque bona eadem Ecclesia in præsentiarum justè & canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontifi.

Pontificum, largitione Regum vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis præstante Domino poterit adipisci, firma Vobis, vestrisque Successoribus & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipsum, in quo præfata Ecclesia sita est, cum omnibus pertinentiis suis. Villam de Innesstetten, & de Breithenthal, de Schiessen, de Meshoven, de Ebershausen, villas cum pertinentiis earundem de Gronet, Abbenbere, & de Steinbere, villas cum pertinentiis earundem, nec non & Ecclesias, alias possessiones vestras, cum pratis, terris, vineis, nemoribus, usuagiis & pascuis, in bosco & plano, in aquis & molendinis, in viis & semitis, & omnibus aliis libertatibus & immunitatibus suis. Sanè prædiorum vestrorum, quæ propriis manibus aut sumptibus colitis, de quibus aliquis hætenus vos spoliavit, sive de vestrorum animalium nutrimentis, nullus à vobis decimas exigere, vel extorquere præsumat. Liceat quoque vobis Clericos vel Laicos liberos & absolutos è sæculo fugientes ad conversionem recipere, & eos absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli Fratrum vestrorum post factam in Ecclesia vestra professionem fas sit, sine Præpositi sui licentia, nisi ærtioris Religionis obtentu, de eodem loco discedere, discedentem verò absque communium litterarum vestrarum cautione nullus audeat retinere. Cum autem Generale Interdictum terræ fuerit, liceat vobis clausis januis, Excommunicatis & Interdictis exclusis, non pulsatis campanis, dumodò causam non dederitis Interdicto, suppressâ voce Divina Officia celebrare. Chrisma verò, Oleum Sacrum, Consecrationes Altarium, seu Basilicarum, Ordinationes Clericorum, qui ad Ordines fuerint promovendi, à Diocesano suscipietis Episcopo, siquidem Catholicus fuerit, & gratiam & Communionem Sacrosanctæ Romanæ Sedis habuerit, & ea vobis voluerit sine pravitate aliqua exhibere. Prohibemus insuper, infra fines Parochiæ vestræ nullus sine assensu Diocesani Episcopi & Vestro Capellam seu Oratorium de novo construere audeat, salvis privilegiis Pontificum Romanorum.

Ad hæc novas indebitas exactiones ab Archiepiscopis, Episcopis, Archidiaconis, seu Decanis, aliisque omnibus Ecclesiasticis, Sæcularibusque personis à vobis omnino fieri prohibemus. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse decernimus, ut eorum devotioni & ultimæ voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverunt, nisi fortè excommunicati vel interdicti sint, aut etiam publicè usurarii, nullus obstat; salvâ tamen justitiâ illarum Ecclesiarum, à quibus mortuorum corpora assumuntur. Decimas præterea & possessiones ad jus Ecclesiarum vestrarum spectantes, quæ à Laicis detinentur, redimendi, & legitimè liberandi de manibus eorum, & ad Ecclesias, ad quas pertinent, revocandi, libera sit vobis de Nostra Auctoritate facultas. Obeunte verò Te nunc ejusdem loci Præposito, vel tuorum quolibet Successorum, nullus ibidem qualibet surreptionis astutiâ seu violentiâ præponatur, nisi quem Fratres communi consensu, vel Fratrum major pars sanioris consilii secundum Deum & Beati Augustini Regulam præviderint eligendum. Paci quoque & tranquillitati vestræ paternâ in posterum sollicitudine providere volentes, Auctoritate Apostolica prohibemus, ut, infra clausuras locorum seu grangiarum vestrarum nullus rapinam seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere; hominem temere capere, vel interficere, seu violentiam audeat exercere. Præterea omnes libertates & immunitates à Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus Ecclesiæ vestræ concessas, nec non libertates & Exemptiones sæcularium exactioem à Regibus & Principibus, vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas Auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis Scripti privilegio communimus. Decernimus ergò, ut nulli omnino hominum liceat præfatum Ecclesiam temerè perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione & sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salvâ Sedis Apostolicæ Auctoritate, & Diocesani Episcopi Canonicâ justitiâ. Si quæ igitur in futurum Ecclesiastica, Sæcularisve persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contrâ eam temerè venire tentaverit, secundo, tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se Divino judicio existere de perpetua iniquitate cognoscat, & à Sanctissimo Corpore & Sanguine Dei & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem Loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

- Ego Innocentius Catholicae Ecclesiae Episcopus
 † Ego Petrus Adanensis Episcopus.
 † Ego Joannes Sancti Nicolai in Carcere Tullii Diac. Card.
 † Ego Vitus S. Eustachii Diaconus Cardinalis
 † Ego Petrus Tit. S. Marcelli Presb. Cardinalis.
 † Ego Willelmus Basilicae Duodecim Apostolorum Presb. Cardin.
 † Ego Frater Joannes Titulo S. Laurentii in Laterano Presb.
 † Ego Frater Hugo Titulo S. Sabinæ Presb. Cardinalis.

Datum Lugduni per manum Magistri Marini Sanctae Romanae Ecclesiae Vice-Cancellarii 12. Kalend. Julii. Indictione VI. Incarnationis Dominicae anno 1248. Pontificatus vero Domini Innocentii Papae quarti anno quinto.

Quid praeterea utilitatis Roggenburgo praestiterit, quando mortalitatem exuerit Ludovicus, compertum est nihil, adeo vel orbis antiquior calamis pepercit, ut vix nuda posteritati nomina transcripserit virorum, quorum res gestae cedro erant dignissimae, vel tempus edax rerum chartas quoque & folia consumpsit.

§. II.

*Bona male alienata ad Monasterium revocantur, &
 nova coemuntur.*

Æra igitur incerta Ludovicum secutus est *Ulricus Winckelhover*, patria Ehinganus, Praepositus numero sextus. Sub eo à Clemente Papa IV de restituendis bonis male alienatis emanavit Rescriptum, inscriptum Reverendissimo Abbati Anhusano sequentis tenoris.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei, Dilecto Filio de Ahufen, Augustensis Diocesis, salutem & Apostolicam Benedictionem. Pervenit ad audientiam nostram, quod tamen Dilecti Filii Praepositus & Conventus Monasterii de Roggenburg, Praemonstratensis Ordinis, Augustensis Diocesis, quam praedecessores eorum terras, possessiones, redditus, Decimas, Domos, Vineas, Grangias, nemora, prata, pasqua, jura, jurisdictiones, & quaedam alia bona ipsius Monasterii, datis super his litteris, interpositis juramentis, confectis exinde Instrumentis, factis renuntiationibus, & pœnis adjectis, in gravem ejusdem Monasterii laesionem, non nullis Clericis & Laicis, aliquibus eorum ad vitam, quibusdam vero ad non modicum tempus, & aliis perpetuo ad firmam & sub annuo censu concesserunt, quorum aliqui super his Litteras Confirmationis in forma communi à Sede Apostolica impetrasse dicuntur. Cum igitur nostram interfit, laesis Monasteriis subvenire, discretionis tuae per Apostolica Scripta mandamus, quatenus ea, quae de bonis ejusdem Monasterii per concessionem hujusmodi alienata inveneris illicitè, vel distraeta, non obstantibus Litteris, pœnis, juramentis, instrumentis, renuntiationibus, & confirmationibus supra dictis, ad eos, & proprietatem ipsius Monasterii legitime revocare procures; contradictores per Censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo. Testes autem, qui fuerint nominati, si se gratiam, odio, vel timore subtraxerint, Censura simili, appellatione cessante, compellas veritati testimonium perhibere. Datum Viterbii quinto Nonas Octobris, Pontificatus nostri anno quarto.

Jac. Alexn.

Jo. de Camp.

Non immerito suspicamur, falso alienationis malae insimulatum, & inique tanquam Administratorem inutilem Sedi Apostolicae delatum, adeoque Vaticana fulmina nil tale meritum feruisse Ulricum. Quippe oconomum in paucis fidelem ac sedulum fuisse, testis hodieum stat Grangia in Waldhausen, quam modo communiter appellamus Glaser-Hoff, per Ulricum à Sororibus Familiae Dominicanae in Memmingen titulo emptionis translata ad Monasterium Roggenburgense. Obiit Ulricus anno 1280. sepultus in dextra Capituli parte sub lapide, qui memoriam illius hisce verbis exhibebat.

Anno MCCLXXX. obiit
 Reverendus in Christo Pater & Dominus
 Dominus Udalricus Winckelhover de Ehingen,
 Hujus Ecclesiae Praepositus.

§. III.

§. III.

De Canoniis Filialibus

In Ecclesia Sancti Lucensi mors anno 1232. stationem mutare coëgit Reinoldum Præpositum IV. quo defuncto usque ad annum 1249. præfuit Henricus, quem secutus est Joannes usque ad annum 1270. hunc excepit Berchtoldus, qui post annum in regimine exactum successorem habuit Joannem hujus nominis II, Præpositum numero VIII.

In Monasterio Churwaldensi Swigero, qui sub Bertholdo, Arnolfo, & Udalrico Episcopis Curiensibus gubernacula tenuit, successit Berchtoldus nomine I, numero IV. Hic anno 1282. obtinuisse fertur in judicio publico Solamen Arckos cum ædificiis suis in urbe Curiensi. Sed græcum nobis loquitur latinus Historiæ Churwaldensis compilator; nam usque modò à nobis absconditum est, quid per hoc verbum Solamen intelligat. Fortè Solanum, id est, fundum terræ Arckos dictum, scribere voluit; vel, si mavis dicere, per solamen innuit Refugium, seu Domum Refugii. Melius solventi pro præmio laus erit.

Adelbergam denique quod concernit, sub Ulrico Præposito primo ablactata, deinceps inter varia à variis collata beneficia, quasi solidiore cibo nutrita, in perfectam excrevit ætatem. Etenim à Guelphone (eundem fuisse existimamus cum illo Bajorum Duce, quem superius à singulari in Adelbergenfes munificentia laudavimus) obtinuit Ecclesiam Waldensem, ut testantur Litteræ Hermannii à Fridingen, Episcopi Constantiensis, datæ anno incarnationis Dominicæ 1188. Ulricus Comes de Würtemberg Ecclesias Parochiales in Hochenstauffen cum Capella Castræ ejusdem nominis, in Hochdorff & Unterenzingen cum earum pertinentiis pio donationis titulo Adelbergæ incorporavit. Fridericus Teccæ Dux omnia bona zu dem Haag unter Lowenberg sita donavit. Denique Ulricus Würtembergiæ Comes (an idem vel alius à prius memorato, penes Lectorem sit judicium) confectis desuper litteris publicis, permisit Adelbergenfibus, & de gratia speciali concessit liberum transitum curribus, caruccis, & jumentis eorum, per municipium suum Schorndorf, ac per omnes terminos Domini sui, absolvens eos ab omni exactione telonii majoris & minoris, quod cæteri ibidem transientes solvere debebant, quatenus pro eo Deum orent &c. Prò Deum immortalè! quis non ingemiscat, recogitans, quanta mutata religione sint amissa? sed immaturâ premamus suspiria.

§. IV.

Annotationes.

Postquam à morte Cœlestini IV. Sedes Pontificia vix non bienniò vacaverat, idque ex culpa Friderici Barbarossæ, qui Papam partibus suis faventem eligi volebat, tandem Purpuratis Patribus, quos captivos tenebat, in libertatem restituitis, Anagninæ Pontifex renuntiatus est Cardinalis Sinibaldus Fieschi, patria Genuensis, in Jure civili adèò versatus, ut Pater Legum diceretur, ipse autem dici voluit Innocentius IV. Ejus electio cum Friderico denuntiaretur, dixisse fertur: Cardinalem amisimus amicum, Pontificem habebimus inimicum. Sub Innocentio primum Lugduni Concilium œcumenicum est celebratum, cui ipsismet initium fecit perorando in illa Jeremiæ verba: O vos omnes, qui transitis per viam &c. Explicans quinos cordis sui dolores, quos patiebatur 1. propter Tartaros, dirè sævientes in Catholicos. 2. propter Schisma 3. ob hærefes recenter natas. 4. ob terram Sanctam penè agonizantem. 5. à pertinacia Imperatoris. Pontificatum tenuit annos undecim, menses quinque, dies quatuordecim, mortuus 7. Decembris 1254.

Clemens IV, antea Guido grossus, primò S. Ludovici Francorum Regis Secretarius, dein Archiepiscopus Narbonensis, ab Urbano IV Cardinalis creatus, hujus tandem in Pontificatu successor fuit, Perusiæ licèt absens electus 2. Februarii 1265. sub hoc Pontifice jussu Caroli Andegavensis, quem Clemens per quatuor Cardinales in Regem Siciliae coronaverat, Conradinus ultimus Sueviæ, & Fridericus Austriæ Dux Neapoli in publico foro capite plexi sunt. Ajunt, Carolum illis potissimum verbis ad hoc permotum esse, quæ legerat in epistola Clementis: vita Conradini mors Caroli. De cætero erat in Jure peritissimus, & Concionator insignis. Annis sat multis ab esu carnis abstinuit, culcitrae stramineæ indormiebat, indusio lineo nunquam usus. Nepotissimi hostis infensissimus, consanguineos suos ex bonis Ecclesiæ ditari nunquam permisit.

fit. Claves tenuit annos tres, menses novem, dies viginti quinque. Obiit Viterbii 29. Novembris anno 1258, sepultus ibidem in Ecclesia Fratrum Prædicatorum S. Dominici.

Ahusen corruptè, propriè Anhusium Monasterium erat Ordinis S. P. Benedicti, Diœcesis Augustanæ, quarto milliari ab Ulma distans, & in honorem S. Martini Episcopi fundatum à Manogoldo Comite Palatino Tubingensi ejusque filiis sub annum Christi 1125. hujus Monasterii Abbas, in Causa restitutionis bonorum Roggenburgensium malè alienatorum Commissarius à Clemente IV. denominatus, vocabatur Georgius de Suntheim, numero duodecimus.

Denique non commitemus hoc loco, ut memoriæ Guelphonis Bavarix Ducis ad posteros transmittendæ defuisse dicamur, præsertim cum non unius Adelbergæ angustis munificentissima manus fuerit inclusa, siquidem & Suevicarum alpium fauces attigit, ubi perpetuum Guelphicæ beneficentiæ monumentum extat Nobilissimi Nominis Cœnobium Præmonstratensium, Steingaden dictum, anno 1147. erectum. Igitur velut Epitaphii loco ad æternitatis tholos suspendimus, quæ manu succincta de Romanorum Imperatoribus apud nos anno Christi 1493. scriptus Codex in fine de eodem Guelphone addit hæc verba: „ A. C. 1191. decimo octavo Calendas Januarii Welfo Nobilis Altorffensis, Principum nostrorum Illustrissimus, Henrici Ducis videlicet & Wolfhildis filius, „ carne solutus migravit à sæculo. In quo nobilitas Altorffensium non mediocriter completa desiit: innatam siquidem nobilitatem virtutum ampliavit moribus; sæculari etiam dignitate plenissimè præditus circa statum spiritualis vitæ summa vigilare studuit „ diligentia. Quid plura? quotidie pauperum continuavit expensas, atque donis munificentia suæ Monasteriorum vel Ecclesiarum discretè supplevit indigentiam. Monasterio etenim Weingartensi principaliter à parentibus suis fundato, speciali condescendit benevolentia, & fratribus Deo & B. Martino ibidem servantibus inter alia „ beneficia tradidit Berge & Willare cum non modica familia & suis appendiciis. Fratribus etiam in Augia (Candida) pro remedio animæ suæ contulit prædium in Findanshoven. In montanis etiam claustrum Steingaden dictum à primaria fundatione „ constituit, quod suæ providit sepulturæ.

Junguntur hæc pauci versus epici, haud quidem delicati & teretes, Guelphica tamen virtute opulenti, quos addimus.

Diffusa latè Welphonum Nobilitate
 Nomine postremus obiit & virtute supremus
 Sublato fatis hoc Principe Nobilitatis,
 Gloria multorum ruit & lux aurea morum.
 Plangant orbat vitam Ducis incinerati;
 Mortis in edicto qui vivimus ordine ficto,
 Labimur ut sænum, cum florem perdit amœnum.

Genealogiam optimorum Principum texuit ævi illius insignis Polihystor Conradus à Lichtenau Urspergensis Abbas, itémque anonymus quispiam, qui Chronici Guelphonum nomine ex diversis Chronicis, Historiis, & antiquis Privilegiis Manuscriptis apud nos extat, & multos Urspergensis sulcos explet.

CAPUT X.

Ulterior Præpositorum series, nempe Ludovici, Rudolphi, Theodorici, Conradi.

§. I.

*Jus Tutelæ, seu Advocatia, transit ad ipsum Præpositum.
 Bona Monasterii augmentantur.*

Plura denuò Ecclesiæ nostræ Roggenburgensis suprema Capita in uno Historiæ præsentis Capite concludimus, cogente rerum inopiâ, quas in conscribendo fastos fegnior antiquitas posthumis voluit ignotas. In fronte igitur collocamus Ludovicum II, de quo tamen ita silent nostri Codices, ut solum duntaxat nomen inter Præpositos referant, ferantque, numero fuisse septimum.

Ludovicus ex solo nomine notus successorem habuit Rudolphum; ea dignitate octavum. Hujus Præpositi temporibus Jus tutelæ, seu Advocatia erat penes Dominum

Con-

Conradum de Eberfall. Cùm autem Rudolphus adverteret, aut minùs ad retundendas fortiorum vires sufficientem Advocatum, aut magis consultum fore Roggenburgo ejusque bono publico, si onerosum Advocati nomen extingueret, statuit Tutelam datò pretio à Conrado de Eberfall redimere. Manus illicò dedit Conradus, & acceptis centum libris nummorum Augustensium pro se & posteris suis Advocatiam cessit Rudolpho, erecto super hoc contractu publico Instrumento, Sigillis quinque munito, nimirum Wolfardi Episcopi Augustani, Ludovici Abbatis Urspergensis, Henrici Marchionis Burgoviensis, Egloffii Schragen dicti, & demum Conradi ipsius. Testes subscripti leguntur Rudolphus Decanus, Eberhardus Custos, Magister Krafft Scholasticus, Gerungus de Wasserburg, & Burckardus de Bach Canonici Augustani. Datum indicat annum à Christi Nativitate 1294, diem verò S. Ambrosio sacram. Hæc omnia indubiam nobis fidem faciunt, Contractum hunc celebratum esse in ipsa civitate Augustana. Opinionem hanc confirmant Litteræ testimoniales, seu Attestatum publicum eodem anno & die super hoc bilaterali contractu scriptum ab Henrico, *der Schongauer* dicto, & Bertholdo Bittschelin, civitatis Augustanæ Prætoribus. Neque lectorem offendat, in hoc Attestato commemorari, à Rudolpho Præposito nostro solutas esse centum & quatuordecim libras nummorum Augustensium, sive neuer Augspurger Pfennig, Cùm tamen Instrumentum Conradi solum faciat mentionem de centum libris. Nam utrumque facilè combinari posse arbitramur, dicendo, Contrahentes ab initio stipulatos esse de centum quatuordecim libris, Conradum verò vel sponte sua vel ad intercessionem aliorum aliquid de summa remisisse, cùm etiam detractis quatuordecim libris superstes pecuniarum quantitas temporibus illis sat magna fuerit, adeoque Attestatum loqui de summa, super qua primitùs conventum erat, Instrumentum de pretio, quod solutum fuit.

Plura de rebus à Rudolpho gestis haud innotuerunt, & annus ipse, qui Præpositum hunc Patribus suis apposuit, sacramentum est.

Rudolphò ad Superos translato, supremus Præpositi honor delatus est *Theodorico*, qui super condelabrum positus adhuc anno à Virgine pariente 1330 luxisse, & Præfecturam in Oberhoven emisse dicitur. Sed tanta hîc est annalium nostrorum eclypsis ut etiam ad Solis meridiani radios lucem à tenebris, verum à falso discernere non possit centoculus Argus. Quis enim, amabo, si vel puer elementarius sit, fidem dabit asserenti, per Theodoricum emptionis titulo Canonice nostræ advenisse Præfecturam in Oberhoven, cujus ipsum adedò nomen nobis ignotum & quasi barbarum sonat, cùm in tota latè vicinia nec oppidum, nec pagus, nec vicus, nec domus sub hoc nomine detegatur? Quis credat, contractum hunc esse celebratum anno 1330, quo, ductis meliorem in modum calculis, Canonicorum Roggenburgi tunc existentium calculis

Conradus, *der Werder* appellatus, in Præpositum decimum electus, totò jam biennio in Sponsæ suæ amplexibus hæsit? juvat igitur, labyrinthum non intrare, ubi nulla est, quæ filum porrigat Ariadne, & relicto inter tenebras Theodorico, filum ac telam de Conrado pertexere. Huic unde cognomen, *der Werder*, adhæserit, ignoramus. Augurio si locus est, à natali solo, quod Danubii Werdam, vulgò Donauwerd, fuisse putamus, Conrado venisse credimus. Sed omittamus quæstionem de nomine, cùm agamus de viro, qui magni semper nominis inter nos fuit, est, & erit. Vix enim Ecclesiæ suæ Canonica electione desponsatus fuerat, duplicibus & stragulatis vestibus, ne scilicet Sponsa nivea timeret sibi à frigoribus nivis, indui curavit, Præpositus in omnem partem prudenter mobilis, ut bona immobilia Canonice suæ immobiliter adhærere faceret. Unde jam anno 1329 (vide, quàm malè annorum inierit numerum, quis, quis Theodoricum in Præpositorum classe ponit anno 1330) ab Udalrico Laidolf de Bubenhausen octoginta libris obolorum emit duas villas in Biberach, vico dimidiæ horæ spatio Roggenburgo adjacente. Anno dein 1336 per contractum emptionis-venditionis ab Hartmanno de Münster Equite, Joanne ejus filio, & Wernero de Nordholz ejusdem genero Ecclesiæ suæ obtinuit Præfecturam in Biberach, jus piscandi, & hortum suprâ molendinum in monte, prout originales testantur litteræ, adhuc extantes, & sigillis octo munitæ, ut scilicet veritas nunquam subruenda maneret, Conradum frumentò & vinò stabilisse Roggenburgum, licet in aquis duntaxat piscaretur. Et hæc in publicis de Conrado signata sunt tabulis, pluribus Silentio prætermisissis. Et fors, ne majora faceret, mors causa fuit, quæ in plenâ operum meridie ad occasum inclinavit Solem, Præpositum nostrum, sinistra sorte cadentem illa ipsa die, qua fors olim cecidit super Mathiam. De anno nil constat.

De Præpositis S. Lucii & Churwaldiæ.

In Cœnobio Sanct-Lucensi Joanni II. anno post Christum natum 1274. successit Andreas I. Præpositus IX, qui multas dilapidavit opes, sed in lapides duntaxat Sanctuarii; Ecclesiam enim à fundamentis erexit, & de consensu Episcopi Curiensis sub annum Domini 1295 ab Emanuele Episcopo Cremonensi solenni inauguratione consecrari fecit. Domum non manu factam reperit in cælis anno 1299.

Illum in regendis S. Lucii ædibus excepit Bertholdus II, Præpositus numero X. Sub eo ingens Canonici Sanct-Lucensi decus & ornamentum venit ab Isfrido, vel Sigisfrido. Is tanta morum probitate inter Canonicos Ecclesiæ Cathedralis Curiensis eluxerat, ut anno 1293 super candelabrum positus fuerit, in Episcopum electus, quatenus omnibus qui in domo erant, majori splendore præluceret. In suprema specula speculum fuit sine macula. Solus ipse in se deprehendit pulvisculos, in quos severum Judicem gravius animadversurum timebat, si quando in pulverem reverteretur. Igitur suæ consulturus salutem, post annos aliquot in Episcopatu pientissimè juxta ac utilissimè transactos, mitram Episcopalem deposuit, & humeros Cruci Religiosæ supposuit, factus levis armaturæ miles, qui gravissimum egerat Ducem. Quamquam quid levis armaturæ militem dicimus, qui omnem indutus armaturam fortium Deo militavit, humilitatis infimæ, obedientiæ cæcæ, patientiæ invictæ, omnigenæ virtutis præclarissimum exemplar? in quo Religionis stadio cum annis aliquot indefesso pede cucurisset, depositâ corporis sarcinâ, extrâ muros Curia 19 Julii anno 1321. viam ad curiam cælestem invenit. Bertholdus verò Præpositus eandem iniisse viam dicitur anno 1302. Præpositi illum secuti nobis à solo noti sunt Albertus, naturæ cedens 1312. Andreas II, mortuus 1321. Conradus II, sepultus 1332. Nicolaus, Patribus suis appositus 1344. & Jacobus I, Præpositorum decimus quintus.

Canonici Churwaldensi hoc ævo præfuerunt Udalricus II, Præpositus V. Bertholdus II, qui in actis 1307. & 1309. passim occurrit, sed jam exauctoratus; nam Conradus Præpositus VII anno 1299. emisse prædia in Befrang & Fontana, sub annum verò 1305 Parochiam in Baltzers, confirmante Sifrido Episcopo Curiensi, commutasse proparœcia in Veldsberg legitur. Jacobus Præpositus VIII. memoratur in actis annorum 1320 & 1321. Joannes Præpositus IX, quem tertio Calendas Julii 1341. Udalricus Episcopus Curiensis per plebanum S. Martini in Veldspergensis Ecclesia fecit investiri. Conradus II vixit adhuc anno 1361, quem secutus Udalricus III. Præpositus XI vitæ finem fecit anno 1374.

§. III.

Annotationes.

Non ignoti nominis fuit olim familia Dominorum de Eberstall, castrum ejusdem nominis visitur hodie vix non medio Burtenbacum inter & Jettingam itinere situm, quod Eberstallensium sedem fuisse suspicamur. Adjacet illi vicus modicus, & paret modò mandatis Dominorum de Speth.

Wolfardus (Bucelino dicitur Wolradus sive Wolhardus) in cujus manus cessionem Advocatiæ Roggenburgensis fecit, ex nobili Suevorum familia de Rodt oriundus, juxta Mantissam Stengelii fuit Ecclesiæ Augustanæ Episcopus XL, electus 1288, mortuus 13 Januarii anno 1300.

Ludovicus, qui in Instrumento Conradi scribitur Abbas, erat Præpositus Urspergensis XVII, & eodem celebrati contractûs anno 1294. laudabilem duodecim annorum administrationem morte interveniente deposuit.

Eglof der Schrage, qui & ipse contractûs Instrumento subscripsit, sigillumque apposuit, nobilis erat de familia Knöringensi natus, utpote quæ in quatuor ramos dividebatur, in Burgoviensem, Knauschensem, Blaarerensem, & Schragensem; unde ad distinctionem aliorum Eglof sive Egenolfus Schragensis dicitur.

Omne gratitudinis debitæ officium præmitteret calamus, si Nobiles de Nordholz in Canoniam nostram gratiosè officiosos vix obiter & solo nomine perfringeret. Tot enim ac tanta illorum in nos Roggenburgenses erant beneficia, ut jure meritissimo inter primos ac præcipuos Benefactores numerentur, & quot annis in solenni Fundatorum memoriali die de Sacris exedris ipsorum quoque memoria fidelium votis ac precibus commendetur. Sedes illorum visebatur in Nordholz, de quo, an pagus aut oppi-

pidum antehac fuerit, non disputamus, hodie vicus est oppidò parvus, ad quem horæ spatio à Roggenburgo excurritur. Arx montis fati ardui incumbibat humeris, quam terrâ procul dubio insuetis motibus concussâ intra alvum montis illius sepultam esse, traditione accepimus. Hoc dictu audituque mirum, quòd usque ad nostra tempora singulis annis autumnante cælo innumera propemodum ranarum & bufonum multitudo profilere videatur. Porrò rudera quædam paucis abhinc annis inspeximus, cum lapides vivi ad novam Ecclesiæ nostræ fabricam ubique conquirerentur. Stemma inter nobilissima terræ nostræ habebatur, ita ut certarent inter se nobiles ac equites, nuptialibus tædis ab illo mutuatis familias suas illustrare. Loco non ultimo numerandus venit Pilegrinus, ab insigni doctrinâ commendatissimus, qui discordantibus inter se Capitularibus Campiduni contra Fridericum ab Hirsdorff electus est in Abbatem, quamquam, quod fieri non debuit, dum ab Episcopo Constantiensi contra jura & privilegia Principalis Abbatiae, Supremo Christi Vicario sine medio subjectæ, confirmari se voluerit, infirmo pede substitit, & lite desuper intentata, Ecclesiam 5000 aureorum jacturæ subjacere fecit. Attamen quis temerè hac in re judicet, cum rarè desint fundamenta, quæ putamus ad solidissimam fabricam sustentandam fati superque solidata.

CAPUT XI.

Berchtoldus II, Theodoricus II, Henricus, & Joannes, Præpositi Roggenburgenses.

§. I.

De rebus sub Berchtoldo II, & Theodorico gestis.

Tutelam, seu Jus Advocatiæ in Ecclesiam Roggenburgensem, eidemque subjectos homines & Bona, quam Rudolphus Præpositus VIII à Conrado de Eberstall emptionis titulò in se transtulerat, ex consensu & libera electione Præpositi (Conradum fuisse credimus) ac Conventûs denuò ad manus exteras devolutam esse, colligimus ex Litteris, quas Reversales vocant, à Burckardo Seniore de Ellerbach ejusque filio itidem Burckardo, utroque Equite, anno 1331 Sabbatho ante festum S. Joannis in Sumwenden datis. In his notum faciunt omnibus & singulis, quòd, postquam ex solo Jesu & Mariæ amore tutelam Monasterii Roggenburgensis in se suscepissent, nullum propterea jus vel pignoris, proprii, aut feudi titulo sive in homines sive in bona Cænobii ipsis accesserit, sed solum obligatio quædam passiva, tempore belli, aut cujuscunque incurfûs hostilis Monasterium tutandi, defendendi, bonaque conservandi. Ad hæc in terminis terminantibus expriment, Præposito & Conventui, quocunque demum tempore vellent, liberam semper esse facultatem, Tutorem seu Advocatum alium eligendi, quin vel minimum aut possent aut vellent ejusmodi electionem impedire.

Sub his itaque Advocatis, Conradò autem sub umbra mortis absconditò, super candelabrum positus est *Berchtoldus*, nomine secundus, numero Roggenburgensis Ecclesiæ Præpositus undecimus. Nobiles illi natura cunas fabricavit; natus enim erat ex illustri familia de Gynzögg. Ipse, quò magis nobilitaretur, Comitum honorem ambiit, feliciter affecutus, quando pulcherrima digressione ex libero Barone factus est servus & illustrissimus comes Jesu Christi. Candidæ Religioni cum inauguratus esset, vita ipsamet minimè vanus augur extitit, Berchtoldum fore quondam omninò Ducem. Et fuit etiam, postquam Conradus homo esse desit; quos autem ducatus sui successus habuerit, ne quidem augurio locus est. Hominem optimum vixisse temporibus admodum malis, ex eo constat, quòd in diebus illius dies hominum super terram valdè imminuti fuerint, grassante horribili peste, cujus sævitiem, quisquis mortalibus lecticis & squalidis delectatur umbris, adumbratam legere potest in Joanne Guler fol. 149. p. 2. Nos terrent vestigia etiam placidæ mortis, quam anno 1348. obiit Berchtoldus Præpositus noster. Virtutem humilitatis non tam affectasse, quam toto mentis affectu dilexisset, jubet credere humillima lapidi sepulchrali incisa Epigraphe, ita sonans:

Anno Domini MCCCXLVIII obiit
F. Berchtoldus Præpositus de Gynzögg,
Requiescat in pace.

In locum Berchtoldi venit *Theodoricus*, Præpositus iterum secundus nomine, sed duodecimus ordine, qui bona Monasterii sui augmentare sollicitus, manum sub mento haud reclinavit. Siquidem à Conrado Finstinger, Cive Ulmensi, prædium in Nordholz, Tottenloh dictum, datò pretiò Canonice suæ proprium fecit. Harpyas, quæ Christi togam inconfutilem (res Ecclesiæ) disfluere quærunt, vel ipse, vel ejus prædecessores experti sunt, quibus ut rapaces præcinderet ungues, & ne vel latum unguem terræ sanctioris possiderent, auctoritatem Sedis Apostolicæ imploravit, & ab Innocentio Papa VI anno 1362 super restitutione malè alienatorum Rescriptum impetravit, denominato in executorem Officiali Augustano, sequentis tenoris:

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei Dilecto Filio Officiali Augustano Salutem & Apostolicam Benedictionem. Dilectorum Filiorum Præpositi & Conventus Monasterii in Roggenburg, per Præpositum soliti gubernari, Præmonstratensis Ordinis, Augustensis Diocesis, precibus inclinati, præsentium auctoritate mandamus, quatenus ea, quæ de bonis ipsius Monasterii alienata inveneris illicitè, vel distracta, ad jus & proprietatem ejusdem Monasterii legitime revocare procures; contradictores per censuram Ecclesiasticam, Appellatione postposita, compescendo. Testes autem, qui fuerint nominati, si se gratia, odio, vel timore subtraxerint, Appellatione cessante, compellas veritati testimonium perhibere. Datum Avenione quarto idus Junii, Pontificatus anno decimo.

G Folcrandi.

Surdus cantatam esse fabulam, paulò inferiùs videbimus, cum Joannem super hoc ipso negotio Romam appellare audiemus, interim mors lesium cecinit Joanni, qui super pauca in paucis fidelis, super multa constituendus abiit, dum obiit anno, mense, ac die incognitis.

§. II.

Bona Monasterii sub Henrico & Joanne insigniter augentur.

Theodoricò ad inferiores terræ partes descendente, ad vota Fratrum superiùs ascendit *Henricus*, cognomentò *Schyrlin*, Præpositus XIII, vir ad omnia summa natus. Oeconomice dexteritate prædecessores suos non æquali tantum pede sequebatur, sed passu multum longiori præcedens multo post se intervallo reliquit: etenim parum Henrico fuerat, si facta solummodò testaque conservaret aliorum priùs labore acquisita, nisi proprio sudore majus incrementum adjiceret. Unde, ubiubi demum poterat, variis bonis Roggenburgum ditare allaboravit. Et quidem anno suprà Millesimum trecentessimum sexagesimo octavo emptionis titulò bona quædam Ecclesiæ suæ incorporasse, pro certo venditant Majores nostri, quamvis de certo corpore bonorum emptorum non constet. Dehinc annò 1378 cum Gerwicus de Nordholz ejusdemque conjux Anna de Seckendorf quatuor prædia in Ketttershausen venum exponerent, ut loca hæc Monasterio lucrifaceret, loculos libenter aperuit, expenditque pecunias naturâ steriles, ut prædia parerent fructus opimos. Contractus iste emptionis-venditionis celebratus est Sabbatho ante Dominicam, cum cantaretur *Judica*, prout loquitur Instrumentum emptionis desuper erectum.

Qui tanto bona temporalia & peritura augendi studiò fervebat, majori ad spiritualia & æterna fervore ardebat. Quoniam verò nostræ domûs angustie augustum Henrici spiritum nequaquam capere valebant, captus amore tanti Præsulis Archimandrita Præmonstratensium, amplam dilatandi Zeli provinciam fecit, dum Sueviæ & Baviariæ Provinciam imperio Henrici Visitatoris amplissimi subjecit. Tanto muneri natus, antequam destinatus, in utroque solo candidissima Lilia lætiùs florere fecit, sollicitus, ut nullum defloresceret. Interim à domo sua sæpiùs absens corpore, nunquam non præsens eidem fuit spiritu, curâ, & sollicitudine, donec omninò in regionem umbræ mortis abierit. O ferrea tempora! quæ Viro tali ac tanto vel saxum negaverunt, in quo memoria Henrici aureis insculpta litteris perennaret. Quamquam quid frustra irascimur temporibus, qui soli in tempore vixit æternitati, post transacta in terris vitæ tempora æternum vivens in celis, non delectatur verbis saxo incisis, sed in Verbo jucundatur, quod olim in angusto Virginis-Matris uterò abbreviatum, simul tamen & semper immensum fuit. Diem igitur, imò & annum obitûs nescimus; illud tamen non ignorantes, satis malè Annalistam Stivagiensem vitam Henrico prolongasse usque ad annum 1394, quo tempore jam per aliquot annos, ut mox patebit, ad clavum Canonice nostræ sedit

Joan-

Joannes, cognomento *Keller*, dignissimus *Henrici Successor*, & *Præpositus XIV. impigerimus Antecessoris sui præclarissimi æmulator* ut hunc assequeretur feliciter, relictis ab eo vestigiis pressò pede fideliter institit, dum vel bona immobilia justo emptio- nis titulo *Roggenburgensi Monasterio* vendicavit, vel malè ac injustè loco suo mota strenuè vindicavit. Siquidem anno *Millesimo trecentesimo octogesimo sexto* emisse legitur prædium *Swigburæ*; anno autem *1394* ad supplicem suum libellum, quem de bonis malè alienatis, occultè ab aliis & fraudulenter retentis *Bonifacio IX. Pontifici Maximo* obtulit, gratiosum emanare vidit Rescriptum, quo Reverendissimo *Abbati Urspergeni* committitur, etiam per censuras, si fuerit opus, malæ fidei possessores ad restitutionem compellere. En copiam Rescripti.

Bonifacius Episcopus Servus Servorum Dei, Dilecto Filio *Abbati Monasterii in Ursperg, Augustensis Diæcesis*, Salutem & Apostolicam Benedictionem. Significârunt nobis *Dilecti Filii Præpositus & Conventus Monasterii Roggenburg*, per *Præpositum soliti gubernari, Præmonstratensis Ordinis, Augustensis Diæcesis*, quod non nulli iniquitatis filii, quos prorsus ignorant, *Decimas, Primitias, redditus, Census; terras, domos, vineas, possessiones, prata, pascua, nemora, sylvas, piscarias, stagna, lacus, aquæductus, molendina, grangias, agros, Litteras Authenticas, Instrumenta publica, Libros & Ornamenta Ecclesiastica, domorum utensilia, bladi & vini quantitates, Sanctorum Reliquias, equos, boves, vaccas, oves, porcos, pecuniarum Summas, & non nulla alia Bona ad dictum Monasterium spectantia temerè & malitiosè occultè detinere præsumunt, non curantes ea præfato Præposito & Conventui exhibere in animarum suarum periculum, & ipsorum Præpositi & Conventus non modicum detrimentum, super quo iidem Præpositus & Conventus Apostolicæ Sedis remedium implorarunt. Quocirca discretionis tuæ per Apostolica Scripta mandamus, quatenus omnes hujusmodi occultos detentores decimarum, primitiarum, reddituum, censuum, & aliorum bonorum prædictorum, ex parte nostra publicè in Ecclesiis coram populo per Te, vel alium moneas, ut infra competentem terminum, quem eis præfixeris, ea præfatis Præposito & Conventui à se debitè restituant, & revelent, & de ipsis plenam & debitam satisfactionem impendant, & si id non adimpleverint, infra alium competentem terminum, quem eis ad hoc peremptoriè duxeris præfigendum, ex tunc in eos generalem Excommunicationis sententiam proferas, & eam facias, ubi & quando expedire videris, usque ad satisfactionem condignam solenniter publicari. Datum Perusii III. Nonas Januarii, Pontificatus nostri anno quartò.*

Ja. de Papia.

P. Petra.

G. Gregorii.

Auri stulta fames (exclamare hîc juvat) quò non mortalia cogis pectora, ut nec sacris nec Sanctis parcant, quis non totis contremiscat artibus, dum audit, ab homine Christiano & Catholico aras spoliari Sanctorum Reliquiis, rapi Supellectilem sacram, subtrahi Libros Ecclesiasticos? pròh scelus abominandum! utrum audità Pontificis comminatorià sententià occulti prævaricatores ad cor, & bona malitiosè occultata ad manifestos Dominos suos redierint, dies illa manifestabit, in qua etiam abscondita cordis erunt omnium oculis manifesta.

Sub *Joanne Præposito* mira prorsus & nullis obliteranda temporibus circa *Augustissimum Altaris Sacramentum* contigit *Historia*, quam capite sequenti recensēbimus, ut stranguletur adversariorum perfidia, quæ negat, sub modica panis specie latere *Panem Angelorum*; ut crescat devotio Catholicorum, & Sacerdotes minùs fervidi discant sanctius tractare *Sanctum Sanctorum*.

Quo tempore *Joannes*, exutà mortalitate, stolam immortalitatis induerit, nullibi expressum legimus; attamen nisi vehementer fallimur, annuū obitùs benè numeramus *Millesimum quadringentesimum quintum*, dies verò in *Necrologio* nostro signatur *decima octava Mensis Maji*.

§. III.

Pauca de Monasteriis S. Lucii, & Churwaldiæ.

Sola, ut dicitur, *Africa* semper habet aliquid novi; montes autem & *Alpes* transalpinae novitates rarò parturiunt. Quapropter brevi manu hunc absolvemus paragraphum, è digitis tantùm recensendo *Præpositorum nomina*, præter quæ vix aliquid memoriâ dignum occurrit. Et quidem.

Cænobio Sancti-Lucensi præfuisse legimus Jacobum I anno 1355. Udalicum anno 1384. Theodoricum anno 1388. & Joannem Præpositum hujus nominis III, ordine XVIII, qui renovationem privilegiorum Imperialium anno 1413. obtinuit à Sigismundo in civitate Curienfi tunc existente. Hic ipse annus fuit Joanni fatalis, id est, vitæ ultimus.

In Churwaldensis Ecclesiæ Præpositum XII anno 1374. electus est Gerungus, atque utilissimè præfuit usque ad annum 1396, quo electione Prælatorum Rothensis, Rüttingensis, Marchtallensis, & Sorethenfis vocatus est ad Infulas Minoraugienfes, Abbas denominatus duodecimus, ita Monasterii extrema necessitate exigente. Vir erat Gerungus ingentis litteraturæ, & disciplinæ regularis vindex acerrimus. Eximium eruditionis suæ specimen exhibuit in Concilio Constantiæ celebrato, cui interfuit, & in reformatione Monasterii sui, quod jamiam ad ultima vergebat, se præstitit assertorem strenuum. Tandem laboribus & senio fractus ultronea cessione gubernaculum resignavit annò 1423. ita Minoraugienfes de Gerungo, quem in regenda Churwaldia fecutus est Udalicus IV, Præpositum XIII, is ad annum Christi 1406. in vivis adhuc egisse legitur.

Adelbergam dulci admodum sopore oppressam non faciemus evigilare, donec ipsa velit, aut inimicus Hannibal stentorea voce suscitet dormitantem.

§. IV.

Annotationes.

Innocentius VI, prius Cardinalis Stephanus Alberti, Avenione in Pontificem electus est 18 Martii anno 1353 juxta manuscriptum Codicem Bibliothecæ Vaticanæ, vel ut aliis complures volunt, 18 Decembris 1352. primum & inviolabile ejus præpositum erat, nemini quidquam mali, omnibus benefacere. Pacta seu conditiones à Cardinalibus in Conclavi inter se initas, & juramentò firmatas, ut videlicet, quisquis demum Pontifex eligendus esset, 1. nullum crearet Cardinalem, nisi illorum numerus usque ad decimum sextum decrevisset. 2. ut Cardinales nunquam plures essent, quàm viginti. 3. ut nullam illorum quempiam puniendi potestatem haberet, quàm cæteris omnibus consentientibus. 4. ut medietas reddituum Papalium divideretur inter Cardinales. Has, inquam conditiones & pacta velut Autoritati Apostolicæ præjudiciofa ex plenitudine potestatis irritavit. Bellorum incendia, quibus totus penè orbis conflagravit, per Legatos suos fopire conatus est. Urbem Avenionensem cinxit muro, Villanovanam ædificavit, collegium Tolosæ fundavit. Obiit 11. Septembris 1362. sepultus in Ecclesia S. Mariæ, à gratia dictæ; inde autem translatus est in Ecclesiam Patrum Carthusianorum Villanovæ. Præ cæteris commendatur ab amore justitiæ.

Nomen Officialis Augustani, in causa restitutionis bonorum malè alienatorum ab Innocentio delegati nuspiam inveni; quin in Mantissa Stengelii ipsam Voculam Officialis non lego usque ad annum 1447. quo Leonardus Gessel Vicarius & Officialis scribitur.

Bonifacius IX, prius Petrus Tomacelli, Nobilis Neapolitanus, ab Urbano VI ad Cardinalitiam dignitatem evectus, eidem in Throno Apostolico successit, electus Romæ 10. Novembris 1389. Durante adhuc Schismate Clementis VII infelicissima nactus est tempora, ferè semper de loco in locum profugus, & nuspiam habens civitatem permanentem. Clementi apoplexiâ sublato successit Petrus de Luna, cujus contumaciam miratus Cancellarius Parisiensis Joannes Gerson dicere solebat: *pacem Ecclesiæ redituram, si Luna patevetur Eclipsin.* Sub Bonifacii temporibus Tamerlanes bello superavit Bajazethem, qui ultimum Ecclesiæ græcæ minitabatur exitium. Brigittam Sanctarum fastis adscripsit, ipse verò hominum numero proscriptus est 15 Octobris 1404, mortuus Romæ, postquam Ecclesiæ præfuisset annis fermè quindecim.

Abbas Urspergensis, quem Bonifacius suum in Caufa Roggenburgensi de alienatione bonorum nominaverat Commissarium, erat Reverendissimus D. Henricus de Pfaffenhausen, vir genere & pietate inclytus. Alberto, qui sollicitudine fractus anno 1390 sponte Abbatiâ cessit, successit, & Domum curæ suæ concredidit per annos duodecim multa cum laude rexit, mortuus anno Dominicæ Incarnationis 1407.

Minor-Augia, vulgo *Weissenau*, quò Gerungus ex Præposito Churwaldensi electione Prælatorum in Abbatem vocatus abiit, insigne Canonici Ordinis nostri Monasterium est, semihoræ spatio à Ravenspurgo Imperiali civitate distans. Primo Eremitarum, si Bruschio fides habenda, sedes fuit: postea verò Gebizone de Wifenburg opulentissimo milite,

milite, & Loicarda Sorore ejus Henrici militis ex Aſenhufen conjuge, anno 1145 dōtem ſuppeditantibus in Præpoſituram, denique in Abbatiam adolevit. Foundationis tempore Claves Petri Eugenius III, faſces Romani Imperii Conradus III, pedum Episcopale Conſtantię Hermannus I tenuerunt.

Quod denique Dominos de Ellerbach concernit, tutò illis tutelam ſui commiſit Roggenburgum. Præclariffimi enim ſtemmatis & ab antiquitate & factis heroicis notiſſimi fuiſſe, vel ex eo liquet, quòd multam in Ludis equeſtribus laudem tulerint. Torneamenta verò, ſeu Ludi equeſtres, quamvis aliquibus ad antiquiora reducuntur tempora, primò Germaniæ noſtræ in uſu eſſe cæperunt ſub Henrico Aucupe Imperatorum è Saxonibus primo, ordine octogefimo nono. Intentio fuit optima, nempe ut Nobiles Germani hiſce decurſionibus & ludicris velitationibus exercitati, præliis cum hoſte committendis præluderent. Nemo niſi antiquâ ortus proſapia, famaſque integræ admittebatur. Proin ea lex lata Nobilibus erat, ut, quiſquis in ludo auderet congregi, galeâ & thorace munitus præconi Heraldico (cœm Wappen König) ſe ſiſteret, cujus erat ferre judicium, num inſignia dignum facerent Equitem, qui publica magnanimitatis ederet ſpecimina. Complura ejusmodi torneamenta celebrata ſunt; ſed quoniam, ut in omnibus penè rebus fieri ſolet, frequens cum tempore & noxius irrepſit abuſus, illorum uſus omninò ſublatus eſt à Maximiliano I. Imperatore. Talibus ergò ludis etiam inclaruert Ellerbacenſes, & quidem Primo anno 938. ab Henrico Magdeburgi celebrato: Secundo anno 942. à Conrado Francorum Duce Rottenburgi ad Tuberam inſtitutò: Quintò annò 996. à Rudolpho Marchione Saxonię indiſto: Octavo anno 1080. ab Hermanno Sæviæ Duce Auguſtæ Vindelicorum habito: Decimo demum ſub Guelphone Duce Baviariæ & Spoleti, Principe Corſicæ & Sardinie anno 1165. Tiguri viſo.

Præterea ex hac nobiliſſima familia numerare eſt, qui ſeſe Fœderi à Nobilitate equeſtri ſuperioris Germaniæ ſub Vexillo D. Georgii Megalo-Martyris erecto (de quo fors in Parte poſteriori fermo erit) aſſociarunt, nempe Henricus, Pupelin, Henricus, Burckhardus, & Wolfgangus, omnes de familia Ellerbacenſium oriundi. Et hi quidem Torneamenti, Ludis Equeſtribus, aut præliis mundo ſeſe admirabiles fecerunt. Alios autem legimus, quos Ludi multò nobilitiores & à Religione indiſti, Deo & Angelis amabiles reddiderunt. Horum nomina ſunt, Burckardus, Fridericus, Henricus, Joachimus, & Joannes Sigismundus; quorum tres primos in Mantiffa Stengelii inter Canonicos Cathedralis Auguſtæ ad annum 1373, quartum anno 1484. quintum anno 1519. reperimus. Ex iſtis Burckardus in Episcopum Auguſtanum electus eſt anno 1378 Henricus Aulam B. V. Mariæ in Buxiâ, ſive Monasterium Patrum Carthuſianorum in Buxheim anno 1404. fundavit. Quanto tempore penes Ellerbacenſes Equites ſteterit Jus Advocatiæ in Canoniam noſtram, divinare non poſſumus; quandoquidem hæc Voſtaria perpetuò ab uno ſaltaverit ad alium.

CAPUT XII.

Recenſetur hiſtoria valdè notabilis de Auguſtiſſimo Altaris Sacramento.

A Jove Deorum Principe principium fecit cæca gentilitas, Joannes ut feliciffimam operibus ſuis coronidem imponeret, finem laborum conſecravit Illi, qui rerum eſt principium, & Corona Sanctorum omnium, extruendo, antequam deſtrueretur domus Corporis ſui, Domum Domino, quem cæli capere non poſſunt; quamquam veriùs dicamus domunculam, utpote Sacellum vix aliquot paſſibus amplum, ampliſſimis tamen Regum palatiis præhabendum, quia Regum Regi inhabitatum. Cauſam dedit eventus ſanè mirabilis & miraculoſus. Annus poſt Deum incarnatum ingreſſus erat ſuprà Milleſimum trecentefimum nonageſimus ſeptimus, jamque deſluxerat Jani dies ſexta, qua Reges tres ter magnum in Puerò Deum adoraverunt, cùm diem vitæ ſeptimam, qua de labore egrederetur ad requiem, inſtare ſibi advertit ſæmina quædam lethali morbo laborans Inſtadii, pagò vix horæ dimidiæ ſpatio à Roggenburg diſtante. Semitam, per quam nemo regreditur, ingreſſurâ, ne deficeret in via, reſici fortium cibo ardentem poſtulavit. Aſſert Sacerdos Deum Eucharifticum, illum videlicet Sponſæ Dilectum, ſub umbra panis cubantem in meridie, quem qui ad Solis occaſum feliciter invenit, cadens ad occidentem non jacebit in tenebris, ſed orientem videbit Solem, occaſus nescium. At ô caſum tremendum! Corporis Dominici pyxidem dum Sacerdos

tenet incautiùs , è manibus elabatur , & in terram cadit , coram quo procumbentes tremunt Angeli , effusis in omnem cubiculi partem Particulis Sacris. Quotquot aderant obstupère omnes , manibus in altum expansis , cum viderent in pavimento jacere Altissimum. Sacer præprimis Mystra totis contremiscere capit artubus , quòd ceciderit è manu incuria , qui facit potentiam in brachio suo. Dein adhibito conatu , qui potuit ac debuit , sacras Hostias numero sex reperit , easdemque majori cum reverentia & cautela pyxidulæ inclusas ad Ecclesiam Parochialem defert. Tertio post die animam egit ægrotæ , & mulieres , quæ ad Cadaver vigiliis acturæ convenerant , cum multos inter se de Sacerdotis negligentia sermones texerent , orbis autem oculorum in omnem cubiculi orbem curiosius agerent , illum præ cæteris locum , in quem Sacratissimæ Hostiæ deciderant , frequentius respicientes , septimam cum ingenti stupore Particulam conspiciunt , quam eò longiùs delitescere necessum erat , quòd profundius in rimam trabi , quo cubicula ejusmodi tuguriorum sustentari solent , proximam sese insinuaverat. Monitus è vestigio hac super re Parochus , citatis vestigiis adfuit , & S. Hostiam de terra quàm decentissimè elevatam debito in loco reposuit. Interea casum adeò tremendum rumor ad aures Reverendissimi Præpositi detulit , qui vehementissimè consternatus , mox , quæ in casu simili Statuta nostra Canonica ordinant , ad apicem observari , atque Venerabilem Convantum flagellis & jejunii in pane & aqua diluere jussit irreverentiam , Pani Angelorum & Vino virgines germinanti illatam , de cætero sollicitè præcavens , ne res in vulgus divulgaretur. At quoniam vulgare nihil magis est faminis , quàm nova vulgare , earum linguis velut totidem ventorum pennis rei eventus in omnem circà regionem devenit. Unde factum , ut complures quotidie homines ad domum illam convolarent , allatis etiam cereis , aliisque signis votivis. Inquilinus ejuscemodi dona primò occultare , dein supervenientibus identidem turbis turbatus , devotæ plebi aditum negare cepit ; sed pessulò ex Præpositi jussu intèritus remotò , liber denuò accessus patuit fidei populo etiam de remotis terræ nostræ partibus advolanti , in quas scilicet casus memorati fama velocior Eurò evolaverat. Neque superstitiosæ aut inutilis hæc plebis erat devotio ; quippe signa publica , quæ passim fiebant in populo , & pecoribus , latentem manifestare videbantur thesaurum , quasi verò , qui in fœtenti stabulo quondam à Pastoribus , vilissima hominum plebe adorari voluit , illis temporibus novum Epiphaniæ Festum Regibus ac Principibus facere cogitaret , occultatæ in angusto tugurio Divinæ Majestatis præcone usus voce & lingua populi abjectioris. Interim Joannes Præpositus rem altiori secum trutinâ perpendens , statuit ; ædibus destructis ædiculam sacram substituere , mirabili etiam in minimis Domino Maximo dedicandam. Fatò , seu potius Deo suaviter omnia disponente accidit , ut Celsissimus ac Reverendissimus DD. Burchardus Episcopus Augustanus , quâ nescio via veniens ad Monasterium eodem tempore diverterit , ibique pernoctaverit ; cui cum Præpositus , quidquid de Domino , qui lucem habitat inaccessibilem , factum esset , atque indies fieret , enucleatiùs aperisset , neque consilium suum de domo funditus destruenda & Sacello erigendo celasset , Episcopus Zelans gloriam Dei suum mox præstitit consensum. Jurasses , vel horæ spatium longam nimis fore moram Joanni , ut Deo , qui nullo comprehenditur spatio , locum faceret , in quo amicabiliter commoraretur inter homines . Sed quæ hominis est inconstantia , dies fluxerunt fat multi , & omnis pia Joannis animo defluxit intentio , justumque abiit triennium , quin vel nimina Præposito redierit cogitatio de proposito suo exequendo , donec elapsis suprâ tres annos septimanis aliquot manum admoverit operi. Domum igitur funditus destruxit , & locum , qui decedentes Sacras Particulas exceperat , scopis , fossoriis , rastris , aliisque instrumentis congruis expurgari fecit & mundari. Dein ædiculam de lignis , lateribus seu parietibus limò coactis , superimposito tecto lateritio extruxit. Casam dixisses vilissimi fervi , non domum Dominantium Domini. Cælum eo tempore vernabat , pietas autem fidelium nequaquam hyemali rigore constrieta frigebat , quin æstivus quidam nec intempestivus fervor pia corda magis ac magis de die in diem succendebat , vel ipso Sacello ligneo ligna sacris ignibus supponente. Sed nunquam magis in apertum erupit incendium , quam dum in octava Sacra Particula seu Hostia repertus est ille , qui venit ignem mittere , volens , ut accendatur. Audi casum , obstupescere prodigium. Illuxerat orbi quartus in mense quinto Sol , cum Phœbus ille , per quem factus est Sol , Dominicam anticipando de tenebris triennalis sepulchri sui resurgere statuit in Sabbatho. Vespere enim Sabbathi Joannes Præpositus cum solo suo Cubiculario descendit in Ingstetten , ut devotionis votiva anathemata propriis manibus è pariete hinc inde suspenderet , paulò post ipsemet grandi miraculo suspendendus. Dum hic ceras , & formatas è cera aures , manus , pedes , ibi boves , oves & pecora campi , item claudicantium bacillos affigit , suos in pavementum oculos defigit Cubicularius , & subito quidpiam advertit , formâ rotundum , colore albicans. Inclamat Præpositum , ut videret , quid esset rei , quod ipse conspiceret in pavimento

stra-

stratum. At Joannes totus labori intendens, non multum attendit, quæ servus diceret, unde negligenter respondit: florem esse ex arbore venti spiritu deciduam. Et benè dixit; flos enim erat de radice Jesse. Cubicularius hac Domini sui responsione haud contentus, jam non hinc inde rotare oculos, sed perpetuò in formulam illam rotundam & albicantem conjicere cepit. Cùmque opus suum absolvisset Præpositus, iteratis precibus rogatur à Servo, diligentius inspiceret, quod ex adversa parte jaceret in terra. Et ecce! veritatem, quam oculo non credidit, manu palpavit, veram nempe esse Hostiam, triennio abhinc repertis simillimam, licet a vaporibus & pulvere obfuscata non nihil & pallidi coloris. Mox præ stupore nimio in pedes prostratus, exclamat: Domine! quid me vis facere? & quasi in extasi raptus, diu respondit amplius nihil. Aures nimirum Verbo, non linguam verbis commodavit. Tandem ad se rediens, sine mora adeste jubet Conventum, quem in terra adhuc prostratus prætolabatur. Fratribus adventantibus, è pavimento surgens: videte, inquit, grande miraculum, quod in miraculo miraculorum Sacramento ter venerabili ad fidem nostram operari dignatus est Dominus. Mox S. Hostiam attollens, summa cum devotione ad Ecclesiam Parochialem deportavit, & in ara summa reposuit. Altera die (erat Dominica, qua in Ecclesia cantatur: vocem jocunditatis, ita loquitur calamus antiquissimus, & quod facile crediderim, ipsi temporibus cœvus; certè rudem ferrei avi stylium proximè sapit) altera die denuò cum quibusdam de Conventu Ingstadium se confert Præpositus, funditus rei veritatem exploraturus. Collatis inter se consiliis, & re quàm diligentissimè inspectâ, ad unum omnes concluderunt: unam esse ex sacris Hostiis ante triennium Sacerdotis negligentia amissis. Novitas rei antiquum augebat cultum, adeò, ut de remotis etiam partibus venirent, qui in animam suam testati sunt, propitium sibi fuisse Deum, & propinquum cœli auxilium, emissò votò in vota vocatum. Ipfus quoque Præpositus Joannes votum vovit Domino, hæc Dei magnalia ne utiquam tegendi, sed super tecta prædicandi, ædiculamque Sacris usibus dedicandi. Atque ut Zelotem gloriæ, si vel leviter tergiversaretur, Deum à tergo sentiret sibi gravem, mox lapidem pro Altari (aliàs ara portatilis dicitur) comparari jussit, votumque innovavit, quo voluit, ut Dominicâ gloriosam Christi Ascensionem sequente miraculosa Dei Eucharistici inventio seu resurrectio è cathedra populo denuntiaretur. Ulterius progressurus ne gressus faceret extrâ rhombum, consilii gratiâ vocavit Berchtoldum Malterrogg, pro tempore civitatis Weiffenhornianæ Parochum. Quo præsentem, & congregatis in unum Canonicis, consultari cepit, quid in casu agendum: lente festinandum, consuluit Berchtoldus, asserens, nullum in mora periculum, sed periculosum fore, in re tanti momenti nec per momentum maturæ deliberationi immorari velle. Excepit Præpositus: oportet me stare voto, quo in Dominicam sequentem promisi, hæc magnalia Dei populo revelare: & quoniam multus erit concursus, ni sequatur revelatio, sequetur mea diffamatio; trophæator enim seu deceptor habebor. Quo insuperhabito, hoc in consensu conclusum est nihil. Altero autem manè (Sabbathum erat, & ipsa inventæ S. Hostiæ dies octava) Reverendissimus Præpositus cum Berchtoldo in Ingstadium denuò descendit, ut oculus super veritate judex esset. Videntes, S. Particulam apparere non amplius informem & pallidam, sed in forma candidiori ac splendidiori, regressi sunt in Roggenburg, congregatisque Fratribus, tandem Capitulariter decretum: Particulam hanc populo quidem ostendi posse, post verò sumendam, ut sic præcaveatur annihilationi specierum. Bona in speciem videbatur decisio, sed aliter visum est cælo. Somno clausit oculos Berchtoldus, visioni aperuit Deus. Nam subito expergefactus, quasi dicentem sibi audivit: Sacramentum regis abscondere, bonum est: opera autem Dei revelare & confiteri honorificum est. Non credens somno, somno se iterum credidit, dormiturus in utramque aurem. Sed eadem iterumque vox dexteram aurem vellere videbatur, ita, ut, qui volebat quiescere, plùs satis tota nocte occuparetur. Manè factò ad Præpositum se confert, Horas Canonicas, ut pridè condixerant, cum illo dicturus. Præus tamen feriatim edixit, quæ horis nocturnis sibi evenerant. Quibus auditis Præpositus respondit: quod hesternus dies decrevit, hodierna mandabit executioni. Subintulit Berchtoldus: mutare si nequeo sententiam, meum saltem revocare poterò consensum. Notum sit igitur, me aliter longè sentire, & ab eo, in quod hesternus die conspiravimus, me quàm longissimè dissentire. Disceptatum est aliquamdiu, donec sanctiori, ut creditur, Spiritu afflatus Præpositus, idem cum Berchtoldo, si placeret Fratribus, se jam totum spirare asseruit. Ingstadium delatus, P. Priorem cum aliquibus de Conventu præsentem offendit, quem non parùm mutata hujus sententia offendit. Asserebat enim: præstat antevertere irreverentiam Sacramenti, quàm novum à Deo quasi emendicare miraculum. Alii dixerunt: utrum panis sit, aut quidpiam aliud, oculus non judicet; placet ergò judicium, quod lingua tulit. Ad quos Berchtoldus: propius, amabo, accedite, & ubi signa videritis; ab opinione vestra discedetis. Quapropter R. P.

Prior vel lyncis oculo singulas partes inspexit, & manifestè signa hostiis aliàs inculpi solita apparere conspexit. Quod ubi & alios advertit, superveniente Præposito conclusum, populo revelandum esse Sacramentum hoc magnum, & Sacram Hostiam non fumendam, sed velut miraculi memoriale decenter asservendam. Quo factò, datum super Altari portatili Sacris initium, Berchtoldo Parocho Weiffenhornensi primum legente, alterum & tertium duobus è Conventu Roggenburgensi facientibus, quartum denique Reverendissimo Præposito de Sanctissimo Corpore Christi solenniter decantante, sub quo sacras exedras, lectò Evangelicò, ascendit Berchtoldus, facundus in gloriam Dei orator brevi, sed emphatico sermone populo explicavit, quàm magnum in re admòdum parva modica videlicet panis specie, Deus Deorum maximus patrare dignatus sit, ut ostenderet, quàm volupe sit ipsi habitare cum hominibus, qui voluptates bestiiis communes non haberent. Adjecit, Sacello in perpetuam rei memoriam nomen ab Augustissimo Altaris Sacramento futurum. In cujus honorem eodem adhuc anno consecratum est & dedicatum.

Historiam modò recensitam primus conscripsit Testis ocularis, sæpè memoratus D. Berchtoldus Malterrogg, Parochus in Weiffenhorn, anno Domini 1404, & ad calcem testatur, quòd Sacram Particulam transactis à commissa negligentia septem annis, & completis hebdomadibus ostodecim visam esse candidiorem, clariorem, splendidiorem, & ab omni corruptione illasam. Quò postea devenerit, nescimus. Sacellum hodie quidem adhuc visitur, sed sub patrocinio S. Ursulæ Virginis & Martyris invisitur. Ejus imago lignò excisa prostat in ara majori, atque in Festo annuatim recurrente, etiamsi dies feriata sit, ibidem pro concione dicitur, & Missa solennis cantatur. In fornice coloribus expressa repræsentatur historia, & Joannes Præpositus pedo & mitrà insignitus adstat. Nempe pictoribus atque poëtis.

Porrò Episcopus Augustanus, quem apud nos pernoctasse diximus, juxta Mantissam Reverendissimi DD Caroli Stengelii Abbatis Anhusani fuit Burcardus ab Ellerbach, ordine 48. electus 1378. mortuus 1404. an ipse vel ejus Successor Eberhardus comes à Kirchberg eodem anno electus, aut Albertus Mader Ord. Minorum, Episcopus Salonienfis & Suffraganeus Augustanus, vel denique Udalricus Ord. Carmelitarum, Episcopus Sebastensis itidem illo anno electus Consecrator fuerit, scire parùm refert.

CAPUT XIII.

Ultima Præpositorum series, Udalrici, Joannis, & Ulrici.

§. I.

Parochiæ Biberacensis & Zeisertshovensis pleno jure uniuntur Monasterio.

Bonifacium Papam IX jam semel in vota sua secundum habuit Roggenburgum, ut optimum experiretur, ad eundem secundò recurrit. Cogitabat parochiales Ecclesias in Biberach & Zaiserthoven sibi pleno jure unire atque incorporare. Ad Caput igitur Ecclesiæ universalis pro consensu & approbatione confugit, ut effugeret molestias unde unde orituras. Audivit pro domo sua perorantem, exaudivit orantem Canoniam Bonifacius, facultatè que concessit, prædictas Parochias Ecclesiæ suæ uniendi, incorporandi, apprehendendi, licentiâ Ordinarii loci minimè requisitâ. Fidem dabis Lector ipsissimis Bonifacii verbis.

Bonifacius Episcopus Servus Servorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Sedis Apostolicæ providentia circumspècta, circa statum Ecclesiarum & Monasteriorum omnium, nec non personarum Ecclesiasticarum salubriter dirigendum prospicit diligenter, ac personis ipsis, ut earum provideatur necessitatibus, ipsæque quietiùs Divinis obsequiis insistere valeant, libenter se gratiosam exhibet & benignam.

Hinc est, quòd Nos Dilectorum Filiorum Præpositi & Conventus Monasterii in Roggenburg, per Præpositum soliti gubernari, Ordinis Præmonstratensis, Augustensis Diœcesis, in hac parte supplicationibus inclinati, in Biberach, & in Zaiserthoven paro-

parochiales Ecclesias dictæ Diœcesis, quæ de jure Patronatûs eorundem Præpositi & Conventûs existunt, quarum viginti cum omnibus juribus & pertinentiis suis eidem Monasterio, cujus centum marcharum argenti fructibus redditus & proventus, secundum communem existimationem, valorem annum, ut ipsi Præpositus & Conventus asserunt, non excedunt, in relevamen onerum ipsis Præposito & Conventui pro tempore incumbentium Auctoritate Apostolica tenore præsentium in perpetuum unimus, annectimus, & incorporamus, ita quod cedentibus vel decedentibus Rectoribus dictarum Ecclesiarum, qui nunc sunt, vel alias Ecclesias ipsas quomodolibet dimittentibus, liceat præfatis Præposito & Conventui Ecclesias ipsas Authoritate propria, Diœcesani loci, aut cujuscunque alterius licentiâ super hoc minimè requisitâ, liberè apprehendere, ac perpetuò retinere, reservatâ tamen de fructibus, redditibus & proventibus singularum Ecclesiarum hujusmodi pro singulis perpetuis Vicariis, qui Canonici dicti Ordinis vel alii idonei Presbyteri existant, inibi instituendis, & perpetuò Domino servituris congrua portione, de qua quilibet Vicariorum hujusmodi possit congruè sustentari, Episcopalia jura solvere, & alia eis incumbentiâ onera supportare, non obstantibus Constitutionibus Apostolicis contrariis quibuscunque. Aut si aliqui super provisionibus sibi faciendis de hujusmodi, vel aliis Beneficiis Ecclesiasticis in illis partibus specialibus vel generales prædictæ Sedis vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamsi per inhibitionem, reservationem, & decretum, vel aliâs quomodolibet sit processum, quas litteras & processus habitos & habendos per easdem, & quæcunque inde sequuta ad præfatas Ecclesias volumus non extendi, sed nullum per hoc eis quò ad assequationem Beneficiorum aliorum præjudicium generari, & quibuslibet Litteris, privilegiis, & indulgentiis Apostolicis generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat, quomodolibet vel differri: & de quibus, quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris mentio specialis. Nos enim ex nunc irritum decernimus et inane, si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginam nostræ unionis, annectiōnis, incorporationis, Voluntatis & Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem Omnipotentis Dei & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Romæ apud S. Petrum 3. Kalend. Augusti, Pontificatûs nostri anno nono.

Joan. de Bononia.

Gratis de mandato Dni nostri
Papæ Jc. de Ferentino.

§. II.

*Molestiæ à Præfectis Marchionatûs Burgoviensis avertuntur.**Privilegia confirmantur. Novum de erigendo Judicii foro conceditur.*

In amplexus Sponsæ sic Spiritualibus etiam bonis quodammodò sanctè superbientis electione Canonica involavit Udalricus, cognomento Hörner, Præpositus XV, quem sibi utilissimum experta est Canonica nostra. Viderat Præpositus in omne bonum Monasterii sui oculatissimus, aristas Roggenburgenses præterlapsis temporibus varias in partes non rarò fluctuasse, vehementi turbine exagitatas. Adverterat autem de specula sua, motus tempestatésque ut plurimum surgere à plaga Septentrionali, & plagas plerasque Roggenburgo venire à Præfectis Marchionatûs Burgoviensis, qui passim, quâ data porta, ruebant, & in Bona, Privilegia, & Jura nostra irruebant. Quare ut ejusmodi nubes sibi suæque Domui perpetuò incumbentes feliciter dispelleret, atque dies videret serenos, Serenissimum Austriæ Ducem Fridericum convenit, ut, quam nomine præferret, pacem daret finibus nostris, fines malitiosis, finem malis poneret. Et verò exauditus est pro reverentia sua Udalricus. Etenim Fridericus Ducum optimus composuit fluctus, Officiales Burgovienses posuere supercilia. Sub alas tutelæ singularis & gratiæ recepit Monasterium, opem afflicto vel affligendo sponndit, Præfectis quibuscunque Marchionatûs Burgoviensis severè prohibuit, ut nunquam sub titulo foresti aut aliò emendicato ab agris Monasterii vel subditorum exigent aliquid, Præpositum & Conventum in quietâ possessione turbarent, nullos subditorum excessus punire præsumerent, exceptis duntaxat gravissimis homicidii, rapinæ & furti, incendii, ac stupri violenti delictis. Ita testantur ejusdem Friderici Litteræ publicæ chartæ pergamenæ inscriptæ, anno 1406. in Festo S. Nicolai Roggenburgi ad Niccarum datæ, appositóque Sigillo minori roboratæ.

De gestis Udalrici aliud compertum nihil; Virum tamen sat magnum comprobant ista, quod noverit humiliare colla superbiorum, ne cervix humilium omnino frangatur. 23. Augusti anno incerto appositus est Patribus suis, Filiis in Patrem relinquens Joannem II, cognomine Ellrang, Præpositum XVI. Is, quod firmior ad clavum federet, ad Sedem Apostolicam confugit, ut clavò, quem alius nullus truderet, firmaret suam, confirmando Privilegia Monasterii. Facilem Joanni se præbuit Joannes Papa XIII, & receptæ sub Apostolicam protectionem Canonice sequenti Bulla privilegia roboravit.

Joannes Episcopus, Servus Servorum Dei, Dilectis Filiis, Præposito & Conventui Monasterii in Roggenburg per Præpositum soliti gubernari, Præmonstratensis Ordinis, Augustensis Diœcesis, Salutem & Apostolicam Benedictionem. Cum à Nobis petitur, quod justum est & honestum, tam vigor æquitatis quàm etiam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem Officii nostri ad debitum perducatur effectum. Eapropter Dilecti in Domino Filii vestris justis postulationibus grato concurrentes assensu, personas vestras ac Monasterium, in quo estis Divino obsequio mancipati, cum omnibus Bonis, quæ in præsentiarum rationabiliter possidetis, aut in futurum justis modis præstante Domino poteritis adipisci, sub Beati Petri protectione suscipimus atque Nostrâ: omnesque libertates & immunitates à Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, sive per privilegia, sive alias indulgentias vobis & Monasterio vestro prædicto concessas, nec non libertates & exemptiones sæcularium exactionum à Regibus, Principibus, vel aliis Christi fidelibus, rationabiliter vobis & Monasterio vestro prædicto indultas, sicut eas justè & pacificè obtinetis, vobis & per vos eidem Monasterio Auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis patrocinio communimus. Nulli ergò omnino liceat hanc paginam nostræ Protectionis, Confirmationis, & Communionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Romæ 3. Kalendas Februarii, Pontificatus nostri anno primo.

Tutam ex una parte, sub Custode Apostolico, suam fecerat caulam: ex altera ne lupo pateret rima, recurrit ad aulam, implorando brachium potentissimi Imperatoris Sigismundi. Imperavit hic ventis & tempestatibus, dum anno 1434. Litteris publicis Mercurii post Dominicam Palmarum Basileæ datis, & bonò Mercuriò transmissis, omnia jura, privilegia, gratias, immunitates, Bona, possessiones, decimas &c. &c. ab Imperatoribus & Regibus concessas, à piis Christi fidelibus oblatas, vel alio quovis justo titulò acquisitas confirmavit, omnibus utriusque Status Principibus, Comitibus, Baronibus, Equitibus, Vasallis, Præfectis, Prætoribus, Directoribus, Consulibus, Civibus & Communitatibus sub pœna amittendæ gratiæ Cæsareæ severè inhibens, ne quis quovis modo contravenire præsumat huic confirmationi auctoritate cæsarea factæ. Ad calcem Litterarum interposita eadem Auctoritate confirmat, & ratihabet jus civilegii, quo à tempore immemoriali in Civitate Ulmenfi gaudebat Roggenburgum, præcipiendo, ut desuper nemo molestiam aut impedimentum nobis faciat. Datæ sunt Basileæ, post Christum natum, anno 1434. die Mercurii post Dominicam Palmarum regnorum Sigismundi, Hungariæ 47, Bohemiæ 14, Romani 24, Imperii 1.

Eodem anno & die idem Augustissimus Imperator Sigismundus Joanni Præposito nostro liberam concessit facultatem, in aula Monasterii vel quovis alio territorii loco erigendi forum judicii, sive judicium forense in quo judices honestæ vitæ, conditionis liberæ, in neutram litigantium partem contra jus & æquum propendentes in causis civilibus justitiam administrent. Ex quo evidentè deducimus, subditos territorii nostri priùs ad alia judicia delatos, ibi judicatos, & condemnatos esse, nomina verò Prætoris, Præfecti, Secretarii, Consilarii &c. &c. Roggenburgo peregrina fuisse.

His & aliis præclare gestis à foro fori mors inimica ad forum poli appellavit, & peremptoriè citavit Joannem. Neutiquam dubitamus, quin pro domo sua optimè dixerit ad tribunal Regis æterni, qui pro domo Dei non nisi optima fecit, & in bonum ejus coram Regibus terræ feliciter nunquam non peroravit.

Denique Præpositorum agmen claudit *Ulricus Schwarz*, Præpositus XVII, quem quia de gestis ejus nihil omnino constat, nolumus alienis vestire plumis, ne deplumatum Chrisis nasutior novam mundo faciat fabulam. Mortuus legitur 1440.

§. III.

De Ecclesiis Filialibus.

In Cœnobio S. Lucii Joanni Præposito XVIII successit *Jodocus*, qui Concilio Basileensi interfuit.

In Churwaldensi Udalrico IV successit *Nicolaus* Præpositus XIV. legitur domos & bona quædam ad Monasterium pertinentia in feudum dedisse pro annuo censu. Obiit anno 1415. Successorem habuit Conradum III Præpositorum ultimum, qui bonis variis partim coemptis partim piè oblati auxit Churwaldiam.

Adelbergæ sub *Henrico Griefs* Præposito viâ concambii ad Adelbergenfes transit anno 1393 jus Patronatûs Ecclesiæ in Hunningen, Constantiensis Diœcesis, simili jure in Ecclesiam de Kurchhausen, Diœcesis Wormatiensis, devoluto in Eberhardum, Wûrtembergiæ Comitem. Idem Henricus solenne Anniversarium pro refrigerio Fundatorum instituit, Authoritate Paterna confirmatum à Joanne Præposito Roggenburgenfi sub annum Domini 1410.

§. IV.

Annotationes.

Joannes XXIII eo tempore præfuit Ecclesiæ, quo non jam biceps, ut quondam defendit Theologorum quispiam, sed omninò Triceps dici poterat; tres enim simul & semel Pontificem agebant, & difficultas non modica fuit discernere, quis eorum esset verus Christi Vicarius, cum quilibet Reges, Principes, Regna, Provincias, Viros & sanctitate & doctrinâ eminentes à partibus suis stare videret. Primus dicebat se Benedictum XII, secundus Gregorium XII, tertius erat ipse Joannes XXIII. Benedictus, antea Petrus de Luna, natus est in Arragonia. Cum à Gregorio XI ad Cardinalis dignitatem eveheretur, à Pontifice his verbis præmonitus esse fertur: Cave, ne Luna tua eclypsin patiat. A Cardinalibus quibusdam Avenione congregatis anno 1394 in Pontificem electus tantâ pertinaciâ per annos omninò triginta Schisma fovit, ut jamjam infelicem exhalaturus animam duos Cardinales, quos solos (cæteri relicti eò ad partes Martini V. transferant) secum habebat, adjuraverit, post mortem suam novum quantocumque eligerent Pontificem. Gregorius XII, prius Angelus Corarus, patria Venetus, post mortem Innocentii VII Romæ 23. Novembris 1406. electus est. Convenerant inter se Cardinales in Conclavi, ut, super quemcunque Sors caderet, ex Apostoli Cathedra rursus descenderet, Petrò de Luna id ipsum facturò. Item ut numerus Cardinalium Romanorum nova accessione non augetur, ne, pace Ecclesiæ reddita, illos, qui Avenione debebant, Conclavi excluderent. Condixerunt postea & Petrus & Gregorius, Savonæ finem dare Schismati. Verùm sub prætextu, quòd Venetiæ negassent ad trajiciendum pelagus naves, remansit Romæ, atque insuper purpurâ Cardinalium duos nepotes suos aliòsque condecoravit. Quare in Concilio Pisis coacto à Cardinalibus tanquam perius & fœdifragus accusatus, per Synodi Patres exauctoratus est. Quod flocci pendens, Pontificem agere perrexit usque ad Concilii Constantiensis tempora.

Joannes denique, prius Balthasar Cossa, communiter tamen Cardinalis de Bononia dictus, Neapolitanus, Bononiæ, ubi Legatum agebat, Papa creatus est anno 1410, mense Majo, paucis post obitum Alexandri V. diebus. Ut finis esset Schismati, initium dedit Concilio Constantiensi anno 1414 Sigismundo in Cæsarem coronando. Paulò post stans ad aram, adstantes universis Synodi Patribus, jurejurando se obstrinxit, se Petri Claves extraditurum, si Petrus de Luna desineret esse petra scandali, & Gregorius deponeret pallium. Promptus obsecundavit Gregorius, omnia Pontificatûs sui insignia per Carolum Malatesta transmittendo, super hoc summo perè laudatus, à Concilio Cardinalis Episcopus Tusculanus, Sacri Collegii Decanus, & perpetuus Sacræ Sedis Legatus renunciatus est. At Joannes illicò facti pœnitens, clam Constantiâ aufugit. E fuga tamen retractus, 20. Maji 1415. solenniter exauctoratus est. Postea Monhemii, vel Heidelbergæ, sub curâ Ludovici Bavari, Comitum Palatini Rheni, captivus, sed vigiliis auro corruptis dilapsus, tandem anno 1419 Florentiæ Martino V se submisit, à quo paternè receptus, iisdem honoribus, quibus Gregorius gaudebat, & qui modò per hujus mortem vacabant, auctus est. Atque sic tandem rediit in terra pax hominibus, dum Balthasar in Mar-

tino adoravit Christum, & Angelus Corarus ex Gregorio factus est Angelus pacis.

Sigismundus Caroli IV filius, Wenceslai pigri frater, Imperator à rebus præclare gestis orbi notior, quàm noster exprimere possit calamus. De Ecclesia optimè, ut quadraginta annorum schisma tolleret, nullum non movit lapidem, Constantiâ Perpinlanum usque profectus, multis apud Petrum de Luna institit, Concilio se submitteret, irritò tamen conatu, quia Petrum pertinaciter resistentem invenit. Ab Hufitis multa passus, & à Joanne Ziska utrisque oculis orbo Belliduce iterato prælio victus fugatusque est. Imperium tenuit annis 27. & morbo articulari correptus obiit septuagenarius anno 1437. Maria, prima Sigismundi conjux, defuncta est improlis. Ex secunda, (Barbara dicebatur) filiam genuit, nomine Isabellam, Alberto Austriaco nuptam.

Et hisce coronidem imponimus Historiæ nostræ Parti priori, quia desinit Præpositorum nomen ac series, in qua si etiam post exactissimam diligentiam calculos non benè duximus, nostrâ id culpâ non accidit; vix enim possibile, ut ambulans in tenebris non offendat ad lapidem, & pes non cespitet, dum manibus quærenda est via.

FINIS
PARTIS PRIORIS.

